

C:\Users\Plazma\Desktop\Knhy pdf\H\Hrabal Bohumil\Hrabal_Bohumil-Perlicky na dne.pdb

PDB Name: Hrabal bohumil-Perličky na dně
Creator ID: REAd
PDB Type: TEXT
Version: 0
Unique ID Seed: 0
Creation Date: 18.5.2007
Modification Date: 18.5.2007
Last Backup Date: 1.1.1970
Modification Number: 0

Bohumil Hrabal
Perlička na dně

Když jsem před lety poznal směr svého srdce, vydal jsem se do přátelského světa, podbíjel jsem kolejnice, byl výpravčím vlaku, nabízel životní pojistku, pracoval jako obchodní zástupce, dělník v ocelárně, balil starý papír, dělal kulisáka. To všechno jen proto, abych se umazal prostředím a lidmi a občas zažil tu ohromující událost, že jsem zahlédl na dně člověka perlu. Od té doby mám rád takové lidi, nad kterými se láme hůl a myjí ruce. Od té chvíle taky vím, že lidé, které mám rád, raději vypadají jako hrubiáni a šašci, než by z přirozené cudnosti ukázali svůj cit. Ale když já právě s takovými lidmi nejraději pracoval a žil! Vždyť někteří z nich, pod dojmem chvil anebo událostí, najednou si roztrhli košili a ukázali mi své srdce a já jsem viděl, že na něm mají diamantem napsáno to, nač myslí filozofové. Proto mám rád místa, kde je moc lidí, a kde se tedy soustruhuje mateřská řeč, vyrábějí nová slovíčka, zpřesňují slangy a dotahují mýty, kde se lidé hovorem navzájem vyptávají, kdo jsou anebo kým by se chtěli stát. A kdo zná lidi, ten ví, že to není jen tak, protože hovor, to je myšlenka, která vytéká z úst a směřuje k porozumění a tichu. Tak někdo žije pár vteřin, někdo ale celý život obchází kolem a hovoří a hovoří, ale dovnitř se ještě nedostal. Takového člověka mám nejradši, protože ten mě může potřebovat nejvíc.

Copak víme, zda právě tenhle šaškovský hrubián se zítra neocitne v kouzlu kvalitativních proměn?

Večerní kurs

Už chvíli jsem stál na opuštěném rohu Valentinské a Veleslavínovy. Pak z Mariánského náměstí zahrnul motocykl a stočil to ke mně. Byla to ta dvěstěpadesátka jawa se dvěma řídítky. Ze zadního sedadla lehce se svezl instruktor a hned zkřehlými prsty vytáhl cigaretu. Než si zapálil, díval se chvilku vyčítavě na svého žáka, který pořád seděl na té mašině a kramflekem se snažil dát tam neutral.

„Ještě to tam nemáte! Ještě ne, ani teď ne!“ brblal instruktor a cigareta se mu pohybovala v ústech. „No, dneska jste mi toho moc neukázal. Na těch křižovatkách, to je hrozný! A zhasnete světla! A hned mi řekněte, jaký máme pravidla křižovatek?“

„Jo, pane Fořtík,“ řekl mladík a hladil si vlasy ostříhané a la amnestie, „já jsem z lednovýho kursu a dneska už máme září. Já mám nějak zablokovanou hlavu. Mám to v sobě, ale říct to nedovedu.“

„Ale budete dělat zkoušky. To to pak musí letět. Tak se to ksakru naučím. Odpoledne přijdete ze šichty, tedy si vezmete instrukce a naučíte se to, ne?“

„No jo, ale když já přijdu, tak spím.“

„Tak se vyspíte, vyhájáte, ale jednou se přeci probudíte!“

A pak si vezmete předpisy, sakra, je toho pár stránek! Co děláte, když se vzbudíte?“

„Čtu... a teď mám prima věc. Jmenuje se to Zhovadilý doktor Quartz a sličná Zanova. To vám je žužo čtení, jestli chcete, tak vám to přinesu...?“

„Nechte toho, hele, nechte, mám dobrou náladu. Tak si přečtěte sličnou Zanonu, ale co večír...?“

„Jo, to teprv nejde. Pane Fořtík, já vám mám holku, to vám je sajtna! Taková shora nadupaná mašina, nic těžkýho, shora štajrovaný ventily a pěknou vačku, vačkovou hřidel. Kluci jsou po ní celí tredéé, když spolu přijedeme na my kejvačce na Sázavu..., vlastně.“

„Tak vy už jezdíte a ještě nemáte zkoušky? No těbuch.“

„Tak co mám, pane Fořtík, dělat? Od ledna už chodím do kursu a novou kejvačku mám v kůlně. Ještě do července jsem to vydržel. To aspoň v neděli, když doma nikdo nebyl, sundal jsem to veliký zrcadlo z pokoje, dal ho na dvůr, oblíkl jsem si přesný roucho a tím motocyklem jsem pořád najížděl do zrcadla a koukal jsem se, jak mi to sluší, a tak dlouho jsem na sebe číhal do zrcadla, až jsem se neudržel a vyjel jsem si ven. A řeknu vám, že jsem to hned kalil a kdejakýmu vozidlu jsem dával sluka.“

„Dost, dost, neunavujte se a mě taky. Nehledě že jste si mohl mašinu zadřít. Ale tak si přijdete z randička, doma je hezky ticho, tak si vezmu ty předpisy. Co byste jinýho dělal tak pozdě večír?“

„A to já teprve okřívám, to teprve jsem čiloun. Poslouchám Mjunik a Luxemburk, poslouchám, jak černoši řádějí... elektrický bandžo, elektrická kytara, trubka, basa a klavír jen jako šlágverk! Pojdte jednou večer k nám! Bing Crosby a Grace Kellyová, Černý slavík Eartha Kittová a Louis Armstrong řečený Satchmo zpívají, až vám to drásá

„srdce!“

„Dost, dokouřil jsem, dost! Jednou snad si s vámi vyjedu na Sázavu, možná si k vám zajedu poslechnout dobrý džez, ale teďka jsem pořád váš učitel. Tak v sobotu si dáme ty dvě hodiny naposled. Ale dříve než otočíte klíčkem, odříkáte mi z paměti všechna pravidla křižovatek, jinak si za vás nesednu. Ovšem vy budete jezdit dobře, nemáte herny.“

„Čím jste?“

„Knihář.“

„Bon, dejte mi legitimaci, ale jak povídám, z paměti! Teď mluvím vážně...“

„Našprtám, pane Fořtík, už kvůli vám našprtám. Jestli mi nepíchne v bedně, tak vám všechno odříkám z paměti.“

A děkuju vám a dobrou noc!“

„Dobrou..., syčáku!“ zašeptal instruktor a podíval se na mě. „Vy jste Hrabal, co? A už máte taky motocykl?“

„Taky, pane Fořtík.“

„Už ale začínáte nějak šedivět. Že jste si vzpomněl na motorku tak pozdě?“

„Co dělat, pane Fořtík, nohy bolejí, ale rád chodím a vidím, a tak jsem si vymyslel číže. Polníma pěšinkama, do lesa, hezky podle vody, která u nás voní jak roztržený rákos...“

„Hmmm, to není špatná představa. Ale já si ještě jednu vykouřím, je mi už zima. Tak opravdu jste na motocyklu nejezdil?“

„Ale ano..., s otcem! Ale pořád vzadu na tandemu, už odmala. První motorku jsme měli laurinku, tu, co se musela roztrapovat. A teď u toho byl ještě sajdkár a v něm brácha a matka, a když jsme kolikrát tu laurinku roztrapovali a ona chytla, už jsme neměli s tátou sílu na ni naskákat.“

„Víte, Hrabal, že takovou mašinu už ani nepamatuju?“

Ale půjdete ke zkouškám..., proč se používá na mazání olej?“

„Olejový film, viskozita.“ Ó

„Dobře. A co je to komprese?“

„To je poměr obsahu válce a obsahu spalovací komory.“

„No, to je ještě lepší, ale vzpomenete si na mne! Ti paťárové, co nic neumějí, budou jezdit jako bozi a vy se někde vyválíte. Ale z toho si nic nedělejte, protože umět začnete až pak..., až jednou pojedete na plný kapky, pořádně se vyválíte a zůstanete na světě. Pak teprve nagumujete na ty vaší číže ty pravý kilometry. Ale pan otec byl průkopník... a jezdí ještě?“

„Pořád, pane Fořtík, pořád. O ničem jiném se doma nemluví než o autech. Otec přisedlal na auta. Myslím, že táta si představuje i nebe jako planinu plnou aut a vraků, a až jednou umře, dostane v nebeské bráně vercajk a do věčnosti se bude moci v tom hrabat. Ale dřív? Ten nám dával zabrat. On byl otec tak trochu průvan a moje matka, tak jako každá matka, byla tak trochu na nervy, ale otec ji těšil: „Jen pojede, Maryško, ten vzduch, uvidíš, jak ti prospěje.“

Tak jsme naskákali na mašinu, ale jen jsme předjeli několik potahů, už otec zapomněl na matčiny nervy a jen se přikřčil a vykřikl: „Targa Florio!“ A už jsme to frčeli. Já jsem viděl matku jen v mlze, jak si tiskla bráchu na prsa a celou cestu prokřičela: „Francine, Francine, prokristapána, Francine!“ Ale otec nepovolil. Tenkrát byla móda takovejch balónovejch plášťů... a ten se nadouval a dělal otcí takovej hrb až ke mně na tandem.“

„To jste to, Hrabal, fofrovali po těch silnicích? Vždyť to muselo mít mizerný péra?“

„A jak! Kór já na tandemu. Ten měl tuplovaný pérování, speciální péra, to byl tandem dělanej na míru, protože ředitel, s kterým si otec někdy vyjel, vážil metrák. To mi věřte, pane Fořtík, že jsem krajinu viděl, jenom když jsme se rozjížděli nebo spravovali. Jinak jsem celou cestu slzel, krajina byla jako nakulmovaná, ty pole a lesy jen brněly.“

„Hmm... tedy váš pan otec byl těžkej grand, co?“

„U nás kluků ano, ale u matky ne. To když jsme někam dojeli a zastavili, tak místo abychom se těšili Babiččiným údolím nebo Českým rájem, tak já jsem zvracel a matka ležela v sajdkáře zvadlá a blábolila: „Proč jsem jen jezdila, proč jsem jen jezdila!“ A jedla prášky. To bylo právě to, že matka si vybírala z takovýho vejletu jen všechny ty skutečnosti, který vedou do nemocnice nebo na hřbitov, a otec zase jen to, co vedlo rovnou na slavný závodistiště Targa Florio. Tak jsme se vždycky v krásný krajině dali dohromady, ale nazpátek to samý. Otec nejdřív slíbil a přísahal matce, že pojede pro rodinné potěšení, ale za čtvrt hodinky ho jízda inspirovala a už jsme letěli krajem zase jako přízraci.“

Totíž on se otec jinak nebavil.“

„Tak už jsem dokouřil. Vemte si to a pojedem!“ řekl instruktor.

Stáhl jsem motocykl ze stojanu a botkou ten stojan zacvakl do pér.

„Tak abysme si to zopakovali, Hrabal. Nejdřív otočíme klíček ve spínací skřínce a řádění rychlosti je tady trochu jinačí než na té vaší číže.“

„Já ještě na ní nejezdím... Vždyť nemám zkoušky.“

„Vim, ale teďka mluvím akademicky. Tedy, jednička nahoru, dvojka, trojka a čtyřka dolů, a když zasouváte rychlosti, lepší je to tam tak cvaknout. A rozsviňte si světlá!“

Našlápl jsem péráka, přehodil nohu a otočil hlavu.

„Už sedíte, pane Fořtík?“

„Už, ale vidíte, chcipl vám to. Víc přidat plynu při rozjíždění, víc plynu a pomalu spouštět spojku. Tak to znovu našlápněte..., ale nechytne vám to!“

„A jo! Mám tam jedničku,“ zarděl jsem se, nártem jsem tam dal neutral a pak nastartoval. Mašina zahřměla a já měl pocit, že se na mě dívá celá ta večerní Praha, i když zrovna nikdo nešel. A když jsem tam dal jedničku, sladce se se mnou zatočil svět.

Pan Fořtík se za mnou naklonil a šeptal mi: „Jen, Hrabal, klid..., přidejte plyn, teď se otočte, jestli něco nejede za námi..., ukažte rukou, že se zapojujete do proudu..., a pouštět spojku... tak, a teď zahne doleva. A dejte si tam dvojku!“

A hned přibrzdíme, rozhlídneme se, je tady trojúhelník, a pojedeme doprava. Kaprovou. Ukažte rukou... víc, víc! Pořádně, takhle to vypadá, jako když se drbete na koleně nebo že vám spadl podvazek..., ztratili jsme rychlost, jen si tam dejte jedničku a hned dvojku, trojku... jen tak v'uknout podrážkou... a kolem Nový radnice na Rynek, ukážeme rukou, že zahne k orloji, a hned dáváme bacha, jestli se něco nepřížene z Pařížské... tak. A na koleje vjíždíme pevněji, kór po dešti..., to jsme hned na dlažbě..., a zahne náměstím doleva. Pozor! Nic nejede v protisměru, ani kolejový vozidlo za námi..., a teď zahne do Dlouhý třídy... fAle jestlipak jste se taky s panem otcem někdy vymázli?“

„Na laurince ne..., až pak na bavoráčku sedmpade... Na laurince se vymazoval otec sám..., matka na dlouhý štreky už neměla nervy, tak jsme si tam dojeli vlakem, a otec že za námi dojde na motorce. Ale nedojel nikdy. Tak jsme čekali v Brně, ale otec přijel vlakem s rukou na kšandě a se zavázanou hlavou, ale ne zvadlej..., smál se! Že někde za Bítovem vletěl do kostela, do sakristie...“

„Oho! A do sakristie? To ani já ne! Ani se mi o tom nezdálo. Ale teď dobře, hodil jste tam pro strejčka jedničku. A zahne doprava..., po Revoluční je volno, tak přidat, přidat! Na křižovatce je lepší mít mašinu pod párou..., je to trapný, když vám to chcípne. Tedy má poklona panu otci, má uctívá poklona..., a jezdil dál?“

„Ano, pane Fořtík, a jezdil si dál, ale tím nebezpečněji, pořád ten stíhací závod. Jindy jsme zase jeli napřed do Skutče vlakem, a otec že za námi dojde s nějakým strojníkem. Ale zase přijeli bez motorky, vlakem, a zase samý flastr. To vltli do kravského potahu. A když přijeli, liboval si táta a smál se: „Však uvidíte, já jednou dojedu!“

„Dejte si tam, Hrabal, jedničku..., a teď uhneme doprava a teď mlčet... u Reprezentáku je to všelijaký. Taky si pamatujte, že motocykl, to je mýtus, čím víc vás to dofláká, tím víc k tomu lnete, rozumíte..., pravej mužskej... Ostatně to poznáte sám, co to je, až budete ležet někde v noci s přeraženou nohou v příkopě..., k tý elektrice ne tak blízko! Někakej pitomec z ní vyskočí..., a co říká předpis? Jakže máte jet?“

„Na bezpečnou vzdálenost a abych mohl kdykoliv zastavit.“

„No tak, Hrabal, proč to po Příkopech tak perete? Zahoukejte! Tady v těch místech jsem se vyváběl se žákem, zrovna tak jako vy mi zajel na koleje a zlomil si klíční kost. Proto, Hrabal, pořád koukat, ne co zrovna hrozí, ale koukat i na to, co by mohlo hrozit! Pořád sledovat lidi..., s lidma to je - blik...! a už je to. Ovšem musíte mít štěstí, bez štěstí je riskantní si po Praze i vyjít. A teď zahne nahoru na Václavák..., světla signálů už nesvítí..., dejte si tam jedničku..., ano, je volno a jedeme nahoru středním proudem! Tak pan otec si užil s laurinkou, měli byste mu ji dát jednou na hrob jako pomník..., teď nehovořte, teď ne, teď je křižovatka Vodičkovy ulice... Tak už ji máme za sebou... no?“

„Ale vzpomněl jsem si, jak jsme jednou jeli do Lázní Poděbrad. To si otec koupil dlouhej plášť, bylo léto a celá rodina naseknutá, my s bráchou mariňácký šatičky, ale za Kovanícema, jak otci ten krásný plášť vlál, tak se mu dostal do zadního kolečka...“

„Sekundárního, Hrabal, se říká.“

„Tak... a to sekundární kolečko si začalo namotávat ten plášť do zubů a teď to otce táhlo ke mně, pořád se ještě snažil dosáhnout rukou na páčku plynu, ale pořád ho to stahovalo na záda a ty jeho ruce pořád chňapaly d'ho prázdná. Já už jsem taky začal padat na záda...“

„To je, Hrabal, výborný, nezapomeňte řeč, ale zahne doprava. A neseďte na tom tak křečovitě! Já vás srovnám... tak..., a teď zahne do Ječné. Nu, povídejte dál.“

„Tak jsme přeletěli příkop a vjeli do žita. To bylo to trápení, že tenkrát byly látky tak pevný, dneska by se utrhl...“

„Ne, Hrabal, teď ne, ta křižovatka u Ignáce je všelijaká. Nalevo je nemocnice, to tady pořád křižují sanitky. Tak rači si tam dejte dvojku a pamatujte si, až budete jezdit sám, že vnitřní Prahou se nejlíp jezdí pořád na trojku..., tady jsou dvě pumpy na benzin a u techniky pozor..., a pojedeme dolů k Vltavě!“

„Tak otec ležel na mně a pořád jsme jezdili dokolečka v žitě, až po krky v žitě...“

„Ne, Hrabal, teď ne..., na to musíte mít cit..., teď pojedeme podle Národního divadla a pořád dolů přes Křižovnický náměstí a pak zahne k nám. Jen pusťte ty vojáky..., to je stojedenáctka podle zvuku... Co jsem říkal? Je to stojedenáctka, a přidat plyn! Z křižovatky se musí vystřelit! Tak...“

„A tak jsme jezdili žitem, otec řídil laurinku botou, jen nám koukaly hlavy, nám mužským, protože matce bylo hej! Ta omdlela. Až pak brácha zkoušel jed'nu páčku po druhý, víte, co jich tam tenkrát bylo, a otec křičel: „To není vona! Ta taky ne!“ Až brácha vzal za tu pravou a pomalu jsme zastavili uprostřed žitného pole. Ale pak jsme tátu nemohli dostat z kola, z těch zoubků..., ještě že šli lidi na pole a tak otce odřízli kosou. Otec si potom ze zbytku toho pláště dal ušít jen takovou bundičku...“

„Tady na Křižovnickým pozor! A víte co? Ještě to vezmeme k právnický fakultě, pak doprava Pařížskou, ale tady pozor na koleje! A pak jste si koupili toho bavora?“

„Ano. BMW. To tedy bylo žihadlo! Tenkrát byl zase v módě Tazio Nuvolari. To jsem si sedl za tátu v Nymburce a za pětadvacet minut jsem spadl u akcízu v Hloubětíně, kde jsme zastavili. To celou jízdu už nebylo vidět vůbec nic..., jelo se jen v takovém mraku, z kterého sem tam zakřičel táta: „Nuvolari!“ Mám si tam teďka dát jedničku?“

„A na co? Most je uzavřen. Ale to si to ten bavoráček pěkně šustil... ovšem! Kde jste si s ním poprvé lehli?“

„Mezi Mochovem a Nehvizdami. To jsme si koupili sajdkáru, otec už minul koně, napálil tam zase plyn, ale chytli jsme za zákolník vozu a otočili jsme se kolem osy. Já jsem vletěl na hrušku a tam jsem si zlomil klíční kost. Bylo to o prázdninách, hned první den prázdnin..., že jsem nepropadl, tak jsme jeli do Prahy, aby mi za krásné vysvědčení koupili klobouk... Otec přeletěl řídká a vrazil si brejle do obočí, brácha vypadl z vozejků a nic se mu nestalo..., ale otec se nám chtěl na silnici střít, jak mu tekla krev, tak neviděl. Křičel: „Já jsem slepě!“ Tak jsme se na něj věšeli..., ať nás

zastřeli taky... ještě že tam byli lidi. Naložili mě a v Sadský mi doktor dal škrobovej obvaz. Kam teď? Do Sanytrový?“
„Do Sanytrový... A co pan otec?“
„To jsem seděl v zájezdni hospodě, a kdo jinej nezahnul ze silnice než táta a brácha a utrženéj blatník na sajdkáře. Otec se smál pod zavázanou hlavou a křičel: „To byla šupa, co?“
„Tady, Hrabal, vopatrně. U Klementina mi žák přidal plyn..., bylo zrovna takhle navlhlo, a už jsem nemohl nic dělat než si lehnout taky. Dobře jste teďka ukázal a zahnete to k nám... Ještě jedte, dejte si tam jedničku... a otočíme se! Nedávat nohu na zem, že vás do ní kopnu! Zavřít plyn..., dejte tam neutral a vypněte spínací skříňku. Škoda že jsme dneska spolu jeli naposled. Ale co tomu říkala máti?“
„Ta zrovna šla krmit slepice, když jsme vjížděli do vrat.
Takový škrobový bratrstvo s utrženým blatníkem. Matka stála a držela mísu se zrním a otec se na ni smál a volal: „Maryško, to bylo něco, to byla krása!“ A matka šla k zemi... načisto grogy. Mísa se zrním se rozsypala a slepice zobaly.“
„Tak já si zapálím, a řeknu vám, že váš pan otec byl bard, kterej měl svůj velikej život. No, dejte mi legitimaci, já vám to tam napíšu.“
Psal.
„Víte, že jste mě dneska panem otcem potěšil?“ řekl a podal mi legitimaci. Pak šlápl na péráka. „Už je chladno..., co? A uctivé pozdravení panu otci!“
„Vyřídím.“
A pan Fořtík se dotkl čela a otevřel plyn. Využil smyku na vlhké d'lažbě, otočil mašinu skoro na místě o sto osmdesát stupňů a řinčel si to někam k Vltavě. miláček
Ještě před půlnocí postavili kanálníci na šarši. Tedy celkem šest králů a šestatřicet kokilen. Pracovali mlčky, soustředěně, protože kudy teče žhavá ocel, všechny ty cesty musejí být ze šamotových trubek nebo důkladně vymazané grafitem. Když pak nasadili na kokilny klobouky a připravili dřevěné uhlí, předák rozhodl:
„Tak, kluci, vorazíme si, ju?“ A přeběhl po pružném prkně přes kanál.
Na druhé straně si vzpomněl: „Hansi, kdo myslíš, že za tebe bude uklízet ty antikorový svině?“
Řekl a ukázal na ztuhlé kusy rozlité ocele, ztuhlé cákance plné podivných tvarů.
„Já,“ ukázal na sebe Jenda a hned se bránil, „ale od začátku šichty nebyl volnej granik. Hele, granikářka na dvacítce není!“
„Tak sis mě l na ty svině zajet šnoblem,“ řekl předák a ukázal ke stropu ocelárny, kde visel jeřáb se zobanem.
„Vám se to řekne, šnoblem, ale snobi vozil krále.“
„Tak jsi měl na něj počkat!“
„Počkat..., ale pak šnoblem dávali do štosu žíznivý roxory..., a teďka, slyšíte?“ zalomil Jenda vztyčený prst tím směrem, odkud zazníval zvon, „slyšíte! Eska zvoní na probu, tak zase nebude granik volnej!“
„To tě ale nezachránilo,“ pravil předák a žertem pleskl Jendu po tváři.
Pak usedli stranou, hned za hromadu zvolna chladnoucích ingotů, předák obrátil prázdnou bednu od chrómu, posadil se na ni a poručil: „Tak, Kudlo, dáme se do toho?“
Kudla se usmál: „Dáme!“
A všichni šilhali nahoru, kde se jeřábík vykláněl z jeřábu, otáčel všemi kontroléry a stroj současně ujížděl, zdvíhal nahoru plnou kocábku vápna a přitom ještě unášel ten vůz s vápnem k boku ocelárny.
„To je proti předpisům!“ řekl Jenda.
„Františku pitomej,“ odpověděl shovívavě předák, „když dá granikář na předpisy, pojede vocelárna na čtyřicet procent, Františku pitomej.“
A jeřáb duněl ocelárnou, bílá kocábka s vápnem se snášela u elektrické pece, nahoře na martinkách byly odsunuté dveře a tím ohromným obdélníkem bylo vidět hvězdné nebe. Vzduch umazaný o chladnou noc se táhl až sem a Jenda stál a upřeně se díval na ty hvězdy.
Pak ale otevřeli fiatku a lopaty rytmicky házely do tavby drcený nikl, který se v lázni okamžitě tavil a na povrchu tvořil ohromné zrcadlo, které vrhalo ocelárnou zrovna tak ohromné reflexy a oslňovalo oči. Tavič stál opodál elektrické pece a díval se do vroucí ocele skrz fialovou tabulku skla.
Jenda stáhl aktovky, které musel věšet na dráty, protože v ocelárně je hodně krys.
„Já za to nic nedám,“ řekl Kudla, když vyndal z aktovky do zástěry zabalené nůžky a mašinku, „že ty potvory se jednou spustějí od stropu i po tom drátě!“
„Kudlo,“ připomněl předák, „jak povídám, vostřiháte mě tak, abych vypadal jako nevostřihanej. Mě pak zebe hlava!“
„To víte, uděláme jen takovou američku,“ řekl Kudla a položil mašinku na plechový soudek od vanadia. A když viděl, že Jenda usedá na bedýnku, zezadu vzal mu tu bedničku pod zadkem. A Jenda se svalil i s mazanými chleby do prachu.
„Hlavně to vezmeme po stranách,“ řekl jakoby nic Kudla a pokračoval: „Říkal mi švára, jak na starý Poldovce chytily do pasti krysu, polili ji benzinem, zapálili a pustili z pasti. A ta krysa běžela přes celej platon jak rachejtle!“
„Kudlo, jen mi to moc neberte u uší,“ lekal se předák.
„Já vím, přeci nebudete nosit havla jako tady ten eman, ne?“ ukázal Kudla na Jendu, který si okrajoval umazané chleby.
„Každej ať se stříhá, kde chce a jak chce,“ rozkřikl se Jenda, „ale já se dávám stříhat jedině v Kadeřnictví mladých a tam stříhá Francouz Theodor Olivieri, ale to vám je sekáč. Zeptejte se, koho chcete, každej vám řekne, jakéj to je štráfek. Ouzký nohavičky, kabátek střižený do flašky a v neděli odpoledne nosí tááákovejhle klobouk, tááákovýhohle štetsona,“ pověděl nadšeně Jenda a prstem ukázal kolem hlavy.
„Jakýho?“ optal se Kudla a přestal stříhat.

„Takovýhohle,“ ukázal Jenda znovu, „ale s vámi by vůbec Theodor nemluvil, to jenom mně udělá fazonku, jakou já chci. Vlnky, nebo ofinu? A nakonec se zeptá, je libo kolínskou, nebo fialkovou?“ A Jenda sundal čepici, sklonil hlavu, jak nejvíc mohl, a ukazoval, jak krásné má vlnky, které mu udělal Theodor Olivieri v Kadeřnictví mladých..., a jenom jemu. Kudla toho využil a sfoukl z mašinky ty jemné nasečené vlasy na Jendův mazaný chleba.

„Krásné vlasy,“ poznamenal.

„Kudlo,“ plašil se předák a vymotal ruku ze zástěry, „pro smilování, moc mi to neberte, už cejtím průvan!“

„Já vím, ale fazonka musí bejt,“ konejšil Kudla, a když se podíval na zem a uviděl tam samé otisky krysích tlapiček, podobných mrňavým liliím, řekl: „Ale já když jsem dělal na martinkách, chytil jsem taky jednou krysu do pasti. Dal jsem ji do muldy a jeřábek s ní zajel až k samé peci. Bylo zrovna po odpichu, zvedl jsem dvířka pasti... a krysa, když viděla na druhý straně peci otvor, proběhla celou žhavou nistějí! Celou pecí! Oběhli jsme... a tam ležela krysa už mrtvá, docela jí uhořely nohy, ale že měla potvora šanci, tak šla!“

Kanálnici se odmlčeli a nůžky pracovaly.

„Proletěl andělíček,“ řekl Jenda.

„Co?“

„To se tak říká, když lidi sedějí a nevědí, o čem mluvit, najednou... Proletěl andělíček!“ vysvětloval Jenda.

Kdosi ukrytý v tmách zakřičel: „Na fanách není bláto!“

„Hansi, tak jakpak proháníte ženský?“ optal se předák.

Jenda, jako by čekal jen na tuhle otázku, odpověděl: „Tak tuhle neděli jsem seděl ve Sportce u barovýho pultu, nohu přes nohu, aby bylo vidět proužkovaný ponožky a malý botičky, já vám mám malou nohu, podívejte se!“ řekl a nastavil botku, aby viděli.

„Ukaž...!“ prosil Kudla, a když ji Jeníček znovu nastavil,

Kudla se mu na ni parádně vyplil.

„Nechte si to!“ zlobil se Jenda, „žárlíte, třicet osm! A vedle mě si sedla sekanda, povídám jí, slečno, mohu vás pozvat na skleničku, co ráda pijete? A vona si poručila rum. Ťukli jsme si, já s minerálkou, protože jsem abstinent, ona mě znalecky přejela očima, a když jsem se jí podíval za vejstříh, povídám, slečno, vy máte ale pěkný plíce. A ona mi řekla, hodně vás bolí hlava? A já jsem řekl, že někdy tak, až mi v ní jezdějí rychlíky. A vona pravila, abych si lil do ucha vopičí kapky a s tou hlavou si pak důkladně zatřepal, jak se sidolem. Ohromný dojetí jsem měl z ty slečny!“ kývl si Jeníček.

„Jen jestli nekecáš,“ řekl předák.

„To tedy nekecáš,“ rozkohoutil se Kudla, „to je celá tahle generace, samý dojetí! Ten můj sráč taky. Přijde domů ze šichty a vykládá mi nadšeně, táto, tak jsme v kovárně naštelovali buchar akorát tak, aby se mi zastavil dva milimetry od nosu. Povídám, ty sráči, snad sis tam nelehl! I lehl, táto, ale to byla fofrovačka, zatemnil se mi celej svět, když mi to žihlo ty dva milimetry od nosu. Povídám, a proč sis tam lehal, řekni, proč? Jednak, táto, jednak věřím mašinám..., ale hlavně jsem měl prima dojetí. A holky na mě teď koukají docela jinač!“ Kudla zahrozil nůžkami a volal, „já bych vám sráči, dal dojetí!“

Tu chvíli odpíchli martinku, šestku, helfr rychle odtahával tyč a rýnou bouřlivě se řinula ocel a pleskala do zahřáté fany, jiskerky prskaly jak hořící zrní, vrchní mistr, ozářený jak ďábel, stál na platoně, jednou rukou ukazoval, aby jeřáb popojel, druhou rukou držel fialové sklo před očima, aby nakonec dal znamení, a helfr vhodil do pánve lopatu silicia... a z pánve nejdřív vyšlehl skořicový dým a pak oslnivé světlo, podobné pyrotechnické slavnosti. A jeřábek, pod kterým visela ta pánev, s rukama na kontrolérech tajil dech, aby co nejmíň vdechoval ty jedovaté a krásné páry.

„Kudlo, já jsem vystříhaný jako prajs!“ ohmatával si hlavu předák.

„To se vám jen zdá, škoda že nemám zrcadlo! Ale Hansi, pohni se a skoč mi pro trochu vody,“ poručil Kudla a podal Jendovi skleničku od hořčice a přitom mu šlápl na nohu.

„Vyholíme kotletky...,“ řekl tiše.

A když se Jenda vrátil, Kudla si navlhčil prst, objížděl kolem uší předáka a vykládal mu: „Dojetí... dojetí! Já jsem byl taky samý dojetí. Nebejvali jsme lepší... Ale copak se jen hejbáte? Mohl bych říznot do ouška!“ polekal se.

„Kruci, Kudlo, nevzal jste mi ty kotletky celý?“

„Ne..., jen trochu, byl byste jak notář..., a ještě vyholíme krček!“ řekl Kudla, a když se otočil, schválně klopýtl a polil Jendu. „Nemůžeš si, pazoure, sednout jinak?“

„To nic, to nic,“ omlouval se Jenda a díval se dál otevřenými vraty na hvězdy.

„Tak já ti to odpouštím... A dáme pomádu, nebo jen vodičku? Vodičku, dobře. Ale náš parták byl nějaký pan Šerner. Ten vozil s sebou lejstra, a v márnici, když jsme do ní zacouvali, pan Šerner prohlížel ceduličky, na kterých bylo napsáno, jak se kdo jmenuje, a ty ceduličky byly přivázány každému mrtvému strunkou k palci, aby se to nespletlo. To samý máte i v porodnici, děti mají taky ceduličky, aby se nezvexlovaly... Ale pan Šerner bral ty cedulky a odškrtával je v lejstrech. A šofér povídá, pane Šerner, támhle je ještě jeden na pitevním stole. A pan Šerner vzal ceduličku přivázanou strunkou k palci... a teď ten mrtvej se posadil, zasalutoval... a zase si lehl. A pan Šerner, jak už odškrtal za svůj život desetitisíce mrtvejch, vyskočil jak pérák, rozšlápl víko rakve, povalil mě a pak zdálky se díval... A šofér se smál a říkal, pane Šernere, podívejte se! A tahal za provázky a mrtvej se znovu posadil a salutoval. Tuhle vodičku, tu mám ještě od Procházky, Prague,“ řekl Kudla a zeptal se důvěrně, „uděláme pěšinku jako Fairbanks?“

„Jako Fairbanks,“ kývl předák.

A Kudla odvázal zástěru a všechno z ní vypráskal do očí

Jendovi, který s rukama pod kolenem se díval na druhou stěnu ocelárny, tam mezi martinské pece, kde odsunutá vrata rámovala modrou mapu hvězd.

„To, Hansi, nic, to nic,“ sípál Kudla, a když se ječivým smíchem vydováděl, pravil, „tohle vůbec nic není. Ale člověk si

tak dlouho dělá legraci, až se potká s pravým osudňákem.“

„S kým?“ přestal si mnout oči Jenda a vzhlídl.

„S osudňákem,“ řekl Kudla a cvrnkl Jendu do nosu.

Předák si prstem objížděl za límcem košile, pak i sahal na týl lebky.

„S osudňákem?“ vyvalil oči Jenda.

„S osudňákem. Tak hele, matlafousku, ve Strašnicích v krematoriu jsem měl kamaráda, se kterým jsme se měli rádi, a ten se jmenoval Olda Tůma. Pěstovali jsme spolu rybičky a dafnie. Jednou byl nemocnej von a já taky.

A když jsem se pozdravil, šel jsem do krematoria, sejdu dolů, skrz strop slyším, jak zpívají sborem... Čechy krásné, Čechy mé... a dolů jde rakev. Povídám mistrovi, mistře, kdepak je Olda Tůma dneska? Ale mistr nejdřív vzal tu rakev do klepet, a než ji na sáních zastrčil do žáru, ukázal na tu rakev a řekl... Olda Tůma je dneska tady...! a já už jsem to hnál, zastavil jsem se až na Floře..., ale to nemuselo bejt...,“ zašeptal Kudla, když cítil, jak mu předák do kapsy strčil nějaké mince.

Pak uložil mašinku a nůžky a hřeben do zástěry potištěné saxofony a harmoničkami, vytáhl kousek chleba... a aktovku vytáhl na drát.

A loudali se ke kanálu. Na druhém konci pracovala druhá parta, háčkama sundávali z ingotů klobouky. Jeřáb se vždycky snesl, až háčky zazvonily o ocel, pak kdosi rychle

Přiskočil k růžové oceli a s tváří odvrácenou, avšak se šilhajícima očima rychle zapnul háčky za ucha klobouku... a rychle odstřelil. A jeřáb zabral, vytrhl klobouk a už jej unášel..., jen šedivý kruh se nesl přítím nad kanálem... jak bublina, jak kroužek kouře..., až zmizel...

„Tak, kluci,“ rozhodl předák, když si nasadil čepici, „hned pod osmičkou si připravíme kanál na šarši, nejdřív ale vyndáme svině a kořeny. A když bude nějaká ta svině těžká, ty, Hansi, půjdeš dozadu za esku, přineseš obruče ze soudků od manganu, vždy jednu obruč na jeden konec svině, druhou obruč na druhý konec svině... a granik vám to vytáhne háčkama, ju?“

A po žebříku sestoupili do kanálu.

Jenda vzal krumpáče a lopaty, které měl zastrčené za šedesátimetrákovým roxorem, ingotem, který tarasil kanál. Než začali pracovat, počkali, přitiskli se ke zdi kanálu, nad nimi líc jeřáb vezl plný kalich strusky. A nad tou žhavou struskou jak polární záře svítila ta šlaka plná fosforu a jedovatých škvár..., a asi že vozy dosud nepřijely z haldy, jeřábník postavil ten kalich nad kanál tak, že jej opřel o konstrukci martinské pece. Předák si plivl do dlaní a:

„Hansi, jak hodně tancujete?“

„To mě máte vidět! U Modrý hvězdy jsem s jednou tesal figury a tak se mi to líbilo, že jsem šel za svou tanečnicí i na toaletu. Jenomže jejímu šamstříkovi se to nelíbilo, a tak mi dal facu.“

„Jsou lidi nervózní, nezdá se vám?“ nastražil uši předák.

„A jak!“ kápl si do noty Jenda, „hrozně. Byl jsem si koupit v Praze gramofonový desky se souborem pana Kučery a pak jsem se stavil na pošumavském věnečku. Hudba příjemně cucala mosaz, jdu k hezký slečně, ukloním se a povídám, slečno, smím prosit? A tomu jejímu říkám podle předpisu, kamaráde, dovolíš? A on na mě táákhle, odval se, balvane! Povídám, cos to řekl? A on zase, odval se, balvane!“

Uklonil jsem se slečně a řekl, promiňte, dámo, ale tomu vašemu pánovi budu muset dát pár facek! A tak jsme šli na chodbu a on mi ji ubalil, až jsem se svalil, tak jsem se zvrhl, že kdybych měl s sebou pana Kučeru, jistě bych tu jeho skupinu roztřískal na deskách. Ale to byl chlap, co mi ji dal,“ radoval se Jenda a teď přestal pracovat, utřel si pot a ukázal: „Takovýhle svaly měl!“ a nedovřenou dlaní na druhém rameni ukázal, jak obrovské bicepsy měl ten pán na pošumavském věnečku.

„Jaký že měl svaly?“ optal se znovu Kudla.

„Takovýhle,“ řekl Jenda a ukázal nadšeně, „a to se stalo mně, kterému když přijdu do Lidáku, tak hned mi Sylvians vyhrávají a nejlepší bubeník Jarda Votava s takovou radostí tluče šlágverk, až paličky lítají mezi obecenstvo!“ jásal Jenda.

A nad nimi, opřen zády o zábradlí, vrchní mistr hulákal kamsi ven otevřenými vraty: „Že jste nedali na šarži rohajz!“ Nejasná postava stála ve vratech, za ní se třpytily hvězdy a ta postava křičela: „Rohajz nebyl!“

Vrchní mistr hrozil pěstí: „Tak jste tam, ksakru, něco museli dát, ne?“

A postava řvala:

„Dali jsme tam kokilny!“

Vrchní mistr chraptěl: ..

„Kokilny! Kokilny jsou vyžilý. Ty kokilny!“

Jenda se díval z kanálu nahoru, přestal pracovat, to vždycky když někdo křičel, Jenda si myslel, že to zavinil on.

Předák řekl: „Hansi, to chce klid... ale jestlipak jste byl v neděli taky na fotbale?“

„Byl, to vám byl krásnej zápas,“ hovořil Jenda, „ve druhý půli leželi na panu Majerovi tři Tepličáci, ale pan Fous a pan Linhart ty Teplíce tak brousili, že Tepličáci nakonec chtěli zmlátit soudce. A tak pana Kokštejna a pana Braganiolu odnesli ze hřiště. Ale jinač to byl krásnej zápas. Pan

Kuchler má ještě dneska tááákovýhle voko,“ řekl Jenda a celou pěst stulil do oční dutiny.

„Jaký že měl voko?“ pokoušel znovu Kudla.

„Tááákovýhle,“ ukazoval Jenda důvěřivě, „a než zmasily

Teplíce pana Kokštejna, tak on sám, osobně, jim dal dva flastry. A ten druhý gól, co dal, to byl gól, kvůli kterému je brankář nadosmrtně trudnomyslný. To byly ledvinky, milospaní!“ mlskl si Jenda a vytáhl z kapsy křidu, „jen se podívejte, tady vám to nakreslím na stěnu. Tak tady ten křížek, to je teplickej bek, tohle kolečko je pan Kokštejn, tyhle křížky za ním jsou teplíčácký halvové. A tadyhle je branka. Co myslíte, že udělal pan Kokštejn?“

„No, co udělal...“ povzbuzoval Kudla.

„To jsem mohl vědět. Tak jak maluju, pan Kokštejn dostal balon, otočil se na kapesníku kolem halva, pak se ofoukl kolem beka a z malýho vápna nezadržitelně zastrčil balon pod futro! To byl první gól!“ Jenda nadšeně čáral a pokračoval, „a teď přijde ta pochoutka, ten druhéj flastr. Podívejte se, tohle, jak maluju, je brána, tady jsou teplotický beci, tady pan Kokštejn, kterej dělal, jako že chce přihrát..., ale najednou se prosmýkl mezi bekama a dostává se samotinký před brankáře. Co myslíte, že pan Kokštejn udělal?“

„Frk mu ho tam děsnou drbou!“ řekl Kudla.

„Kdepak, žádná drba..., žádná...,“ šeptal Jenda a potřásl v hlavě ten drahocenný obraz, o kterém se teď rozhovořil, „a tady máte celou bránu, celou branku vám nakreslím,“ řekl a přes stěnu namaloval tyče a břevno, „a teplickej brankář čekal mordu, udělal robinsonádu, ale vidíte, jak vám to kreslím, pan Kokštejn se vyhnul i jemu..., ale i to mu bylo málo! Stáhl něžně balon...,“ a Jenda nártem stáhl neviditelný, pro něj tolik viditelný míč, a když padal na dne kanálu na záda, volal v tom kotrmelci, „a takhle, nůžkama, jak slavnej Pepan Košťálek, taky Kladeňák, vestrkal ten balon pod vingl. Artistická ústředna by z toho měla radost!“

Jenda dopadl na záda, střihl botkama a nasypal si do nadšených očí grafit a písek. Pak vstal, oprašoval se a provinile se usmíval.

„Tak, ty artistická ústředno,“ řekl Kudla, a když přišel těsně k Jendovi, vzal jej za kšilt a narazil mu čepici až po bradu, „tak alou za esku pro obruče, vyvezeme granikem ty s vině!“

Jenda se vyprostil z pevné čapky, ohmatl si vlnky, a když si pečlivě nasadil čepici, zaprosil:

„Já nevím, kde ty vobruče jsou, pane Kudla, šel byste pro ně sám, byl byste tý lásky?“

„Jak že se jmenuju?“ řekl hrozivě Kudla.

„Pan Šimůnek..., tak pane Šimůnek...“

„Tak... a pamatovat! Vyčisti to a já jdu pro ty vobruče,“

Poroučel Kudla.

„A já si skočím na pivo, pak se podívám, šestka už asi bude čistá, budeme odvážet ingoty. Jendo, pořádně to tady vyramuj, ju?“ řekl předák a držel se žebříku. Pak zvolna vystupoval a Kudla za ním. Jenda uctivě držel ten žebřík a Kudla, když to viděl, oškral si podrážky o šprycel a Jenda vyprskával znovu písek a grafit. Když si vymnul oči, sundal si kabát a čepici, hladil si a kochal se krásnými vlnkami v prstech, pak se díval na strop ocelárny, na konstrukci, která se rozvírala jak křídla netopýra, pak tavič volal z platonu přes celou halu: „Vodáci, sakra, vodáci, vosmičce tečou kalhoty!“ A Jenda vystoupil na žebřík, a když se díval, kdo to volá, viděl, že vrata jsou opět celá odsunutá a na modrém nebi se třesou hvězdy.

Vylezl po žebříku, pak se loudal podle kanálu, chvíli se díval, jak na ingotech hoří modrounké dřevěné uhlí, tak krásně jak plynový vařič, pak šel dozadu za pece, kde seděl kdosi v portále martinky s hlavou v dlaních a dřímá.

A Jenda otevřel vrátka a vyšel na kolejiště, natahoval chladný noční vzduch a s hlavou zvrácenou se díval na nebe obsypané hvězdami.

Tu chvíli se ten kalich opřený o konstrukci martinky číslo osm zvrhl a všechna ta žhavá struska se vylila do kanálu.

Ocelárnou se rozlilo růžové světlo a dole v kanálu plamínky olízly kabát a čepici.

Kudla, který se vracel od esky s náruči obručí, když to uviděl, zůstal stát, pak odhodil obruče a běžel, klopýtl o svini, svalil se, ale pak se zvedl a celý od grafitu černý utíkal ke kanálu a křičel: „Lidičky, lidičky, honem sem!“

A strhl si kabát, zakryl si tvář a po čtyřech se připlížil k hloubi kanálu a volal dolů:

„Jeníčku, Jeníčku!“

Přiběhl z kantýny předák, taky si zabalil hlavu do kabátu, ale když chtěl sestoupit do kanálu, žebřík, který zespoda hořel, se zvolna zasouval jak do hluboké vody.

„Možná že se Jeníček dostal přes roxor!“ zvolal a běžel podle kanálu, pak se spustil dolů, ale když došel k tomu ohromnému ingotu, který tarasil napříč kanál, nikdo tam nebyl, jen struska se zvolna valila po zemi.

Podali mu ruce a vytáhli ho.

„Náš Jeníček to dostal,“ odplivl si předák, když se seběhli dělníci a stáli s otázkou ve tvářích.

„Pitomci, jak jste mohli postavit ten kalich na lano?“ křičel vrchní mistr, „na lano!“ třásl rukama.

Tu zezadu, pod sedmou martinkou se vracel Jenda, a když viděl tu zář a ten sběh lidí, zastavil se a lekl se.

Předák, který jej uviděl první, řekl něžně:

„Jeníčku...“

A zvony na pecích různými hlasy zvonily na poplach, že se stalo neštěstí.

Kudla se otočil a zachraptal: „Jeníčku, ty jsi na světě...?“

Kde jsi byl?“

Vrchní mistr si oddychl a řekl:

„Jendo, Jendo, tys nám dal! Vidiš, jdou si pro tebe saniteráci... Vrať se! Nic se nestalo!“ volal mistr a saniteráci se obrátili a s nosítky packali nazpátek.

Ale fanáci, dělníci ze stopli, i ti, co přišli od elektrických

Pecí, koukali se do kanálu, kde tichounce praskaly ohořelé násady od lopat... a černý škraloup s modrým plamínkem uprostřed. Pak se dívali na Jendu, který ukázal do kanálu a řekl:

„Byl to pěkněj kabát, škoda ho.“

Předák se vysmrkal a:

„No ju, ale my myslili, žes ho měl na sobě.“

„Tak vy jste si myslili, že jsem tam zvonil?“ ukázal na tu ztuhlou růžovou povodeň.

Kudla zvedl ruce ke stropu: „Kluku pitomá, proč myslíš, že sem běželi s nosítkama? Proč zvonili na pecích?“

„Kvůli mně?“ ukázal na sebe Jenda.
„A kvůli komu myslíš, no?“ optal se vrchní mistr.
A Jenda se rozhlížel, díval se do očí chlapů, všechny oči se na něj dívaly... a Jenda s úžasem viděl, že něco znamená, že on, Jenda, něčím na týhle ocelárně je.
„To vy byste pro mě brečeli? Kdybych tam zvostal?“ optal se nedůvěřivě a zase se rozhlížel po očích.
„A jak,“ řekl Kudla.
„Ale proč?“
„Protože, ty kluku pitomá, by se nám po tobě stejskalo, to přeci každéj tady ví, že s tebou je legrace, no,“ řekl Kudla.
„Tak vy mě máte vopravdu rádi?“ zvolal Jenda. „Pánové, to tedy musíte všichni přijít k nám. Voslavíme to. U nás je to pořád jako v Mladý frontě, na každým stole se píše staska, ale dáme stoly dohromady a já vám budu hrát pana Kučeru na deskách, jak se skupinou zpívá Lacrimas negro... a Para vigo mé voy. Já budu pít minerálku a vy kořalku..., udělám vám hostinu! Já myslel, že mě nemáte vůbec rádi..., pánové, servitore Čuračenko!“ zasalutoval Jenda.
Kudla řekl:
„Dobře, ale Jeničku, kdes byl?“
„Venku... byl jsem se podívat na hvězdy. Tááákhle veliký jsou hvězdy, jak pěsti!“ řekl Jenda a potřásl rukou.
„Jak veliký?“ optal se Kudla.
„Tak... Jak pěsti,“ ukázal Jenda.
A Kudla vzal svoji čepici a stáhl mu ji až pod bradu. Řekl:
„Já mu to jinak nemůžu ukázat, že ho mám rád, no...!“

Staré zlaté časy

Bylo poledne. Dva staří páni, kteří se právě vykoukali, leželi na prknech Žluté plovárny a slunce sálalo tak, že měli plavky už skoro suché.

Hostinský si hladil šedivá chlupatá prsa a vzpomínal:

„Poslední velkej kšeft jsem měl v roce čtyřicet vosům. Přihlásil jsem se v popovickém pivovaře na slet. Předseda povídá: „Složte kauci a dostanete ten největší stánek na strahovském stadionu, aby ve zdravém těle sídlil i zdravý duch.“ Povídám: „Vždyť na ten nájem, to abych vytočil sto tupláků piva!“ Ale předseda pivováru řekl, že Tyršova myšlenka je tak hluboká, že vytočím ne sto, ale určitě čtyři sta hektolitřů piva. Tak jsme si podali ruce a přáli jsme si Sletu zdar!“

Doktor se přestal mazat nubianem. „Ano,“ řekl, „jaký začátek, takový i konec! Proto já vzpomínám nejraději na první dny mé praxe. Oh! To byl zrovna takový krásný první jarní den, když jsem začínal. A to štěstí! Chlapec byl pokousán vzteklým psem! Při převozu do nemocnice mi sice zešílel, a jak vyskočil z vlaku, tak se zabil, ale jako můj první pacient mi předznamenal slibnou praxi. A druhý den další radostné překvapení! Kuň ukousl čeledínovi ucho, jen to viselo na lalůčku, a já jsem to přišil a ono se, to ucho, ujmul! To bylo tenkrát krásné jaro, když jsem začínal...“

„To věřím,“ řekl hostinský. Poklekl, pak vstal, vešel pod sprchu a několik vteřin stál v proudu studené vody. Potom zase usedl na prkna a brilantové curůčky stékaly na vor...

„Moje stará mi tenkrát řekla: „Na nic nedej a sichruj se!“

Tak jsem koupil půl vagónu brambor a dal jsem je do kuželníku na sklad a potom jsem chodil po městě a skupoval jsem, co se dalo. Po Unře vepřový s jablky, vyzí maso, na

Bateriích mi nechal hostinský několik beden voček, a když mi na tu krásnou myšlenku chyběly prachy, půjčil mi brácha dvě stě tisíc korun.“

„To já zase nepotřeboval na začátek nic. To víte, bylo to za Rakouska, a dokonce jsem měl i to štěstí, že jsem se oženil s vdovou, která mi přivedla dvě děti,“ snil doktor a opisoval z minulosti to, co tam pořád ještě viděl. „Byl to vůbec radostný den, ten den mý svatby! Adjunktovi se při střelení roztrhla hlaveň pušky a kus toho železa mu vnikl do dutiny celní. A já mu vyjmul centimetr té hlavně! Sám profesor

Jedlička mi gratuloval.“

„To tedy je štěstí! A já taky, dostal jsem stánek hned pod

Un°u, telefon, deset pinglů, jenže... Sokoli byli, idea byla, pivo bylo, ale počasí tenkrát nebylo! Chladno! Zima!“ zesmutněl hostinský a otřásl se. „A tak čtvrtý den povídám:

„Maminko, vytočili jsme jen čtyřicet hektolitřů piva, a to by mohlo ohrozit tu krásnou Tyršovu myšlenku. Dáme se do chlebičků.“ Tvář hostinského se zase rozjasnila. „A tak jsem si vypůjčil auto, najal šest ženskéjch na škrábání brambor, přivezl dva tisíce chlebů, dal v my hospodě dohromady čtyry stoly, na ně přišrouboval strojky na krájení chleba... a rozjel jsem to!“

Doktor sepal ruce pod kolenem a přivřel oči do slunce.

„Mně počasí nedělalo starosti, protože za Rakouska bylo vůbec všechno pěknější. V roce devatenáct set třináct byly Velikonoce docela zelené a na dovršení té hymny přírody mi přivedli na Bílou sobotu služku, která mi v ordinaci vydávala z úst celou tasemnici! Něco podobného jsem za celou lékařskou praxi nezažil. A hned na pomlázku jeden chlapec polknul slavíka. Nařídil jsem pozřít chléb a hned druhý den mi přišli rodiče s radostí říct, že jejich chlapec si na toho slavíka už zase hvízdá.“

„To je zajímavé,“ odpověděl hostinský a převalil se o kousek dál na horká prkna. „Já ale jsem s prvním chlebičkem poslal na ouřad ženu. Tam řekli, že dobře! A hned jsem vozil na Strahov tisíce chlebičků. Kolegové se divili, ale já prodával. Pinglové nosili ty chlebičky až tam dozadu, kde se řadili sokoli. Měli sedmdesát halířů na chlebičku, a tak vydělávali pěkný prachy a ještě přitom posilovali tu krásnou myšlenku. Kolegové chodili a: „Nepůjčil bys mi bednu

makrel? Bednu vyzího masa?“ Povídám: „Kdepak! To by bylo proti sokolské myšlence, že jen ten silný jde kupředu!“ Hostinský zvedl trup, opřel se dlaněmi o horká prkna a díval se doktorovi do tváře. Pak kladl důraz na každé slovo: „A tak jsem prodával chlebičky skoro sám. Ani jsem neměl čas to počítat. Jen jsem shrnul denní tržbu do ubrusu, zavázal a dal k tomu ceduličku s datem!“ Hostinský se opět převrátil naznak, hladil si moudré čelo a usmíval se. „To tedy byl úspěch,“ žáril doktor a stíral si hřbetem ruky pot, který se z něho řinul. „Podobné štěstí jsem zažil po filipojakubské noci. Řezník stahoval zdechlinu a onemocněl uhlákovou neštovicí. Léčil jsem ho a dostal jsem tu nemoc taky, takže každý lékař mi to záviděl, protože o mně psaly i lékařské noviny. Byla z toho ale malá nepříjemnost. Zvonil umíráček a starosta se domníval, že ten řezník už umřel, a poslal tedy zřízence s rakví. Ale řezník vyběhl s nožem, rozkopl rakev a přihnal si to ke mně do ordinace.

Několik týdnů jsem pak nemohl na veřejnost,“ pověděl doktor, zvedl se, ale když se podíval na prkna, viděl, že pot obtiskl ty části těla, na kterých ležel. Ulehl tedy na suchá prkna vedle hostinského a pokračoval: „Krásný případ jsem taky měl, když kovářovi vletěla do oka okuje, a ten kovář měl pořád dojem, že vidí sochu nahé ženy. Tak jsem mu tu okuji vytáhl, ale oko vyteklo. Škoda ty pohledný sochy!“ vzdychl tenkrát ten dobrý muž. To byl nádherný den tenkrát! Sprchlo, pak vysvitlo slunce a duhou ode mne odcházel ten zafačovaný kovář... Mě vůbec provázela životem Poetičnost.“

„To mě taky. Skoro každý živnostník nadával tenkrát na

SH ale já jsem říkal: „To jste Češi? Styďte se!“ Protože jsem vlastenec. A po sletě jsme tři dny jen počítali.“ Hostinský se vymrštil a vyvaloval oči ještě teď. „Zamkli jsme se, rozvazovali jeden ubrus po druhém, už jsem z toho počítání měl horečku, ale pořád jsem počítal, kór když po čtvrtém ubrusu jsem už věděl, že myšlenka Tyršova je ne krásná, ale báječná, poněvadž ty další ubrusy už byly pro mě.

Vydělal jsem osm ubrusů... Tři sta tisíc!“ přísahal hostinský vkleče a díval se na doktora, ale ten neotevřel oči.

Fádní odpoledne

Hned po polednách přišel do naší hospůdky mladík, takovej kluk. Nikdo nevěděl vo něm, čím je nebo odkud asi přišel. A hned se posadil ke stolu, pod motorek na stlačené vzduch, poručil si třicet cigaret a pivo. Pak votevřel knížku a vod tý doby jen četl, pil a kouřil. Prsty měl načisto žlutý, asi vod toho, že kouřil až do tý doby, kdy ho ten vajgl začal pálit. To nahmatl na ubruse cigaretu, odpálil si ji od toho špačka a hulil dál. Ale ani na chvilku nesjel vočima z řádek tý knížky.

Ten čas si ho nikdo nevšímal, poněvadž bylo před fotbalem a hospůdka byla plná fandů, každej volepenej do svátečních šatů, smáli se všici a byli plný naděje, že to jejich mužstvo vyhraje. Pořád se rovnali v zádech, jako by jim nePasoval kabát, vypínali prsa, dávali si ruku frajersky do kapsy, a když pili vestoje u pultu pivo, hrozně se přeli, jestli to bude čtyři jedna nebo pět jedna pro to jejich mužstvo.

Pak se vyhrnuli, smáli se a vykračovali si to naší ulicí, to každý hned zdálky už věděl, že jdou na fotbal. Tak šli a na rohu ulice, kde je biograf, se otočili a mávali nazpátek do skleněných dveří, odkud z hospůdky na ně kejvaly dvě hlavy. Jedna patřila starému Jupovi, kterému zakázal doktor fotbal, protože ho dvakrát klepla na hříšti pepka, a ta druhá hlava, to byl hostinský, kterej na fotbal nešel, poněvadž byl hostinský. A fandové se otáčeli, ukazovali rukama, aby jim drželi palce, nad nimi se táhl nápis VNEDELI SE NEPOHRBÍVÁ, program kina v naší čtvrti. Ale ten nápis, když jste se dívali zasklenými dveřmi z naší hospůdky, byl VNEDELI SE POHRBÍVÁ, protože roh baráku, co šel trochu do ulice, zrovna zakrejal to NE. A fandové si to vesele štrádovali, každej na nich viděl, že vítězství je jistý, už byli mřávní v tý naší dlouhý ulici.

A ujela jim tramvaj, takhle si to šinula napříč, udělala takový tři červený štráfy, než ty tři vozy přejely. A fandové se ještě jednou votočili, zamávali... a pak zahruli zkracovačkou na refiž...

Ve tři hodiny hostinský zmáčkł knoflík na rozvodový desce a nad tím klukem, co pořád četl, tichounce pracoval motorek na stlačené vzduch a rozsvítila se červená žárovka. Hostinský schválně pustil z vejšky nakřáplej půllitr, rána jak z děla, ale ten kluk četl dál, a dokonce se usmíval.

Hostinský takhle udělal rukama před jeho očima, který se pikovaly do knížky, ale mladíček se blaženě smál. Hostinský povídá: „Nevidí, neslyší, kouří devatenáctou cigaretu a ponesu mu pátý pivo. Jsem náramně zvědavěj, kdy bude tam, kde je napsáno MUŽI. Pěkná mládež, co?“ A starej

Jupa, kterej seděl u druhý zdi, naproti tomu klukovi, mávl rukou a zavrtěl hlavou, jako že darmo mluvit.

A přišel host, kterýho tady taky nikdo neviděl. Takovej drobátko přihrblej šedovlasej pán a nesl kastrol s kyselým zelím. No řekněte, kastrol s kyselým zelím v neděli odpoledne! A poručil si pivo a ten kastrol si dal před sebe, snad aby na něj nezapomněl. A mnul si ruce a koukal se skleněnými dveřmi do ulice.

Starej Jupa už to nevydržel: „Pěkná mládež, tfuj! Mě jen zajímá, co to ten darebák čte? To bude jistě nějaká pornografie... nebo krvák! Tak je to, krvák! Jistě náká kliftonka nebo tomšarkovka! Nebo grejovka... nikkarterka? A ta votrlost! Všecko je na fotbale, ale milostpán si čte. Tfuj!“

A koukal se na toho čtenáře s odporem tak jako i hostinský.

Vlastně to byl tuze hezkej kluk, takovej měl na sobě svetr, jakej vám uplete jedineh maminka nebo zamilovaná holka, svetr, kterej váží tak deset kil. A na krku měl červenéj šátek, pěkně uvázaněj, jak to nosívali zedníci nebo vesnický muzikanti, šátek uvázaněj na mřávej uzílek, že vypadal

Jak kocourek na čokoládě. A jak měl skloněnou hlavu, chlubil se černýma lesklýma vlasama, jako by si hlavu namočil do kolomazi.

Hostinský se teď sehnul, podřepí a zespoda se koukal

Ošiu klukovi do obličej. Když se vynadíval, narovnal se řekl: „To mě podržte! Ten darebák jedna natahuje moldánky!“

A ukázal na čtenáře, kterej ale kouřil dál a slzy mu při tom padaly na stránky, že to bylo slyšet..., kap kap kap kap! Jak pivo z pípy.

Starej Jupa se dopálil: „To je ale syčák! Pak máme mít fotbalisty! Kluk jak bejk a brečí jak holka! Tfu!“ a odplil si s gustem.

Host, kterej přišel s tím kastrolem, rozevřel dlaně: „Jo, to je tím, že dneska ta mládež nemá žádný ideály. To já už v jeho létech jsem hrál za děefcé! Merz, slavnej centrforvard, padl u Lublína a místo něj hrál Karel Koželuh, nejlepší centrforvard všech věků. Trenér Johnny Dick povídá: „Budeš hrát levou spojku.“ A tak já, ač pravý křídlo, jsem první zápas za děefcé hrál na spojce. Jednou takhle Johnny Dick třepe na mě už zdálky telegramem a volá: „Máš štěstí, pravý křídlo nám padlo u Gorodenky,“ a tak jsem hrál svý pravý křídlo.“

Host se podíval na starýho Jupu, kterej v naší hospůdce platil jako expert na fotbal. Starej Jupa se voptal: „Tak to jste znal Jimmyho, co?“ A host povídá: „Myslíte toho, co hrál s Kuchyňkou na beku? Znal. Jimmy ale bylo jeho křestní jméno. Jak se ale jmenoval dál?“

A bylo veliký ticho a starej Jupa tuhnul. Host se ušklíbl a povídá: „Jak byste to taky mohl vědět, že? Jmenoval se Jimmy Otaway, Angličan, ohromný plejer.“ Starej Jupa se rozklepal: „A co Kanhäuser?“ Ale host mávl rukou s ohromným despektem. „Co do toho pletete Kanhäusera? Ten přišel do děefcé až v roce dvacet čtyři!“

Mladík nahmatal cigaretu, odpálil ji od vajgla, chvíli třepal žlutějma prstama, asi se spálil, ale četl dál. A smál se, rozchechtal se jak racek chechtavej, až skoro říčel smíchy.

Starej Jupa vyskočil a praštil pěsti hned vedle tý knížky a křičel: „Ty syčáku, mně se nikdo posmívat nebude!“ A šel si zase sednout. Ale ten kluk byl tak nadšený tím, co četl, že se z toho zpotil, takhle si utíral čelo, pak si rozvázal ten šátek, rozhrnul svetr, a že se mu líbilo to čtení, nevěděl roupama nic jinýho, než že dal děsnou šupu pěstí do stolu, až všecko vyskočilo. A hostinský, kterej nesl klukovi další pivo, zavyl mu do ucha: „Ty skotáku, nejseš tady sám! To si nech, až budeš někde na pastvisku!“

Ale mladík dál četl a dál se řehtal, hmátl a vzal hostinskýmu z ruky sklenici a napil se s ohromnou chutí, ale přitom šilhal dolů, na řádky tý knížky. Hostinský spráskl rukama: „Šestý pivo, jednadvacátá cigareta. To ale budeme mít mládež, jen co je pravda! Kristepane, to tak bejt můj syn, utrhnu mu to retko sakumpak i s bradou!“ volal a sám na sobě ukazoval, jak mladíkovi trhá půlku obličej. A pokračoval: „Ale můžete z pedagogickéjch důvodů takovýho uhodit? Vždyť ten kriminálník na vás přivede policii!“

A jako tečku náš hostinský zmáčkl knoflík od motorku na stlačený vzduch a červená žárovka zhasla.

Starej Jupa se vzpamatoval a voptal se úlisně: „Pane, lidi, co rozumějí fotbalu, říkají, že za Reál Club by mohl hrát jedině Bican, na vrcholu svý slávy.“ Host od sebe odstrčil kastrol se zelím a volal: „Kdepak! Bican přeci není žádný konstruktivní centrforvard! Jediný hráč, co by mohl hrát za Reál Club... je Karel Koželuh, který měl smysl pro kolektivní hru. A proč? Protože já jsem s ním hrál na pravým křídle.“ To řekl ten host, přitáhl kastrol, nabral bříškama prstů takovou otýpečku kyselýho zelí, zvedl ten keříček nad hlavu, otevřel hubu a spustil si tam to zelí. Pak chroustal a nabízel: „Poslužte si! Je to zdravý.“ Ale starej Jupa dělal ksichty, jako že všechno, jenom to zelí ne, že by to jistě zvrátil. A vypadal za stolem malinký, takový uzilek, armička.

A mladík, co pořád četl, teď se postavil, to by nikdo neřekl, jaký to byl habán, žebrat by mohl z prvního patra.

A zvedl knížku, tak pěkně ji v prstech držel, jako by celý život nedělal nic jinýho, než držel knížky. Odstrčil židli hrabčím způsobem a postavil se doprostřed lokálu a četl, tak byla zajímavá ta stránka. A pak si to štrádoval dozadu lokálu, ke dveřím, kde byla šipka a namalovaný dvě nuly.

Votevřel je a šel klidně dál, jako by to tady znal, šel přes naši bejvalou klubovnu, která tady byla i s vitrínkou, s vlajkama a pohárami z té doby, kdy se ještě na periferii hrál dobrej fotbal, ale teď tady měl hostinský vyrovnaný basy se sodovkami a pivem.

„To je numero,“ ukázal hostinský na dveře, když se zavřely. A z bejvalý klubovny se ozval randál, řinkot flašek a cinkání, který doznívalo. Hostinský odtrhl dveře, aby to všichni viděli..., a mladík nahmatal a kácel prázdný flašky a přitom četl dál..., nahmatal kliku a vešel na pisoár. Hostinský po špičkách šel k těm dveřím, pootevřel je, chvíli se tam koukal. Pak zavřel, přešel klubovnu, a když přišel do lokálu, odvrátil hlavu a řekl žalně: „Příšernej pohled! Ten skoták dělá malou potřebu, ve druhý ruce knížku a čte! A retko přilepený na spodním pysku! To jsem tedy ještě nežral! Dělá šenkýře třicet let, ale to jsem neviděl. Nevím, nevím, ale tahle generace nás pěkně vypeče,“ kýval hlavou a věštil hostinský.

Starej Jupa povídá, jako by pochyboval: „A vůbec, hrál jste mezinárodně?“ A host řekl: „Kolikrát. A ve Štokholmu mě pěkně osolili. Dostanu krásný pás, zavřu oči a šutuju.“

A ten švédský centrhalv mi tam strčil kopačku a bylo to!

Kuchyňka mi pak povídá v nemocnici: „To byly blesky a třikrát to křuplo.“ Ale nohu mi nezlomili, strhli mi jen meniskus..., táááááá kolo. Ještě že v Praze na takový malý byl specialista... Johnny Madden.“

A do lokálu přišel z klubovny mladík, četl a kouřil, frajersky kreslil tou cigaretou do vzduchu jakoby houslovej klíč, opřel se o futro a dal si tak nohu, že opřel špičku botky o podlahu, podrážku hezky kolmo k zemi..., pak šel, zastavil se vprostřed a krabatěl čelo, docela se polekal toho, co četl..., a vrtěl hlavou a vyklepával zase slzy, veliký jak kroupy, až několik jich hodil starýmu Jupovi na hřbet ruky.

A starej Jupa vyskočil a vykřikl: „Nade mnou nikdo brečet nebude!“ A kluk šel, vrtěl hlavou a skoro se zhroutil za stůl. Starej Jupa zaskřípal očima a zaútočil: „Kdo to kde kdy slyšel! Johnny Madden specialista na kolena! Ten přeci trénoval Slavii!“ Řekl a podíval se na hostinskýho, kterej se zasmál. Host, kterej už chtěl si pustit do huby keříček kyselýho zelí, narovnal hlavu, hodil to zelí zpátky do kastrolu a řekl: „To tedy toho moc víte, Johnny Madden byl machr na vyvrácené kotníky. Všecky pražský baletky k němu chodily. Když mě přivezli, zrovna měl v parádě jednu tanečnici a povídá mi: „Neboj se, dám tě dohromady!“ To řekl a masíroval tu tanečnici dál... Johnny Madden. Ovšem taky trénoval

Slavii... „řekl ten host a zvedl trošku kyselýho zeli, zvrátil hlavu a spustil si to zeli do huby.

Starej Jupa, kterej byl považovanej v naší hospůdce za experta na fotbal, seděl zaraženej, hladil si tu svou holou lebku, jako by sám sebe litoval a říkal si - malej, malej.

A vopravdu, byl čím dál menší vod tý doby, co přišel ten host, už ani krk neměl, jen tu škécu posazenou mezi ramenama.

Hostinskej to zachraňoval. Zmáčkl knoflík na rozvodový desce a rozsvítila se zase červená žárovka a pobroukával si motorek na stlačený vzduch. Hostinskej povídá: „Moc bych rád věděl, kde tihle skotáci berou prachy? Pro mě bejvala pětka učiněný jmění!“ A starej Jupa se chytil: „Ten skončí stejně v polepšovně. Podívejte se na něj. Je v poledne, Sparta hraje vo udržení v lize, ale milostpán tady sedí přivožralej, kouří jednu cigaretu vod druhý... Jak jen takovej dacan může skončit? V kriminále. Zavraždí nějakou trafikantku!“

A mladík vykřikl: „Hej, putykáři!“ A četl dál, kouřil a přitom prstem mrkal k sobě, pak mnul si bříška dvou prstů, jako že bude platit. A ukázal prstem na okraj tácku.

Hostinskej řekl:

„Viděli jste? Slyšeli jste? Já už se mu bojím něco říct... To kdyby tak viděl Komenskej!“ A pokyvoval hlavou, pak spočítal útratu a řekl:

„Sedmnáct korun.“

A mladík vytáhl z kapsy hrst bankovek, tak je vytáhl jako host to kyselý zeli, pak podle hmatu oddělil dvě desetikoruny, takhle je položil až na kraj stolu jako pianista, když šáhne až na ty hluboký tóny, a udělal ten kluk znamení rukou jakože: To máte tuzér, zbytek si nechte..., a zmačkal ty zbylý prachy a zastrčil je do kapsy jak kapesník. Hostinskej ale položil papírovou tříkorunu vedle knížky a prohlásil: „Tady máte nazpátek, já nechci mít vopletačky s kriminálkou.“

A koukali se, jak ten kluk nejdřív zamačkal špačka do popelníku, tak pečlivě jej zamačkal, jako by zvonil na domovní zvonek..., pak nahmatal z ubrusu cigaretu, dal si ji do huby, vytáhl sirky, škrtl... a zapálil tu papírovou tříkorunu, pak od té tříkoruny si odpálil cigaretu... a četl pořád dál a báňal a tím hořícím papírkem mával, až do té doby, kdy ho to začalo pálit, pak teprv položil tu stočenou černou bankovku na popelníček, kde lehoučce seděla jak zmačkaný kus kopírovacího papíru. A ten kluk si opřel ukazovák a palec o čelo a schválně vypadal jak pomník.

Hostinskej si odplil, naklonil se a řekl tiše: „Nic jim není svatý. Babička Němcový skákala pro peříčko přes plot a tenhle vrah se odpaluje cigaretu od peněz! A přitom si jistě na to nevydělal. Kolik mu může bejt? Jednadvacet? Ale... co bude dělat, až mu bude třicet? Zapálí celou hospodu...“ řekl tichounce.

Starej Jupa si znovu koledoval: „No a co takovej František Svoboda?“ A šedovlasý host řekl shovívavě jako nějakýmu malýmu Jardovi: „Jo Franci? To byl dobrej šutér, dobrej tank. Ale s Koželuhem se nedá srovnat. Franci, jak vstřílil druhej gól Zámorovi? Ještě dneska Zámora vyskakuje z postele, když si na tu bombu z hranice velkého vápna vzpomene... Ale Franci rád sváděl souboje..., kdybyste chodil na fotbal, vzpomenu si na ty jeho bitvy s Maďary..., Ferencvárosi Torna Egysilét..., Turay známý svou surovostí, Toldi, ten metrákový obr, samá zlost..., a mezi nimi se dere tank Svoboda..., ale kde je kolektivní hra? Tu znal jedině Karel Koželuh. A proč? Protože já jsem s ním hrál na křídle..., chápete?“ optal se ten dědek, kterej nebyl vo moc starší než starej Jupa, Jupa, kterej už byl teďka z těch řečí tak mňavej, že hlavu měl hned vedle püllitru; jen tu sklenici nahnul a už pil.

Venku zazářilo slunce. Po pravý straně byl modrounekej stín, ale střechy na levý straně naší ulice, ty se prohejbaly pod metrákama světla. A ten nápis, jak se dneska říká, ten poutač pozornosti... VNEDELI SE POHŘBIVÁ..., ten zaplál, protože byl napsanej svítícíma barvama. Jako by do naší hospůdky haranti házeli prasátka ze stovek kapesních zrcátek. A na konci ulice, tam, co jezdila tramvaj, skrz kterou bylo vidět, jak málo jezdilo lidí..., tam na hlavní pořad proudili lidi, velký a malý, a sem tam kočárek. A ten kluk pod motorkem na stlačený vzduch se zvedl, celej byl od toho šajnu z ulice žihanej, četl a hmatl na věšák pro vrbec, natáhl si rukáv a tak zůstal v ty blbý póze, s jednou rukou v rukávu, nakloněnej jak strašák v zeli, ale četl si dál.

A host si sám spočítal outratu, položil prachy vedle tácku a vzal kastrol s tím kyselým zelím. Starej Jupa se taky zvedl, chytil se toho kastrolu jako nějakýho záchranýho pásu a vykřikl: „Tak vy chcete nám tady říct, že teďka hrajeme špatnej fotbal?“ A zatřásl kastrole. Host, co stál naproti němu a taky držel ten kastrol, zatřásl s ním taky, div starýmu Jupovi nevytrhl ruce, a povídá: „Jenom ne žádný parádičky! Já jsem udělal dvě kličky a už celý mužstvo řvalo: „Přihraj! Nebo si v neděli nezahraješ!“ Takovej Borovička, prosím, technicky vybavenej hráč..., ale pro mužstvo?

Nebo Kučera..., ohromnej, ale ten Jelínek aby se na tom flíglu uštvál. A tak podle mýho svědomí a vědomí, jak před porotou odpřisáhnou, že nejlepší fotbal se hrával... a nejlepší hráč všech dob byl Karel Koželuh..., ale proč? Protože já jsem hrál s ním na pravým křídle,“ řekl host a vytrhl kastrol z rukou zvadlýho Jupy.

Podíval se ven, do ulice, a tam u skříňky s filmovými obrázky stála pěkná ženská, takovej macek, kterej měl všude něco na zob, a četla si z těch obrázků. A host se okouzlil: „Lidi, to je ženská! Ježíši, to je ženská! No, to tedy je ženská... Ta by něco potřebovala. Ovšem dneska už nejsou žádný mužský, dneska už mužský nerozumějí takový ženský... To je ženská!“ vrtěl hlavou a četl z té ženské postavy tam u obrázkový skříňky to, vo čem hovořil. A ta ženská se obrátila a šla rovnou do naší hospůdky, točila taštičkou a cucala bombo a byla oblečená jak majitelka střelnice.

Tak už skoro stála u skleněných dveří, až se v lokále setmělo..., ale zahrnula a ukázala svý krásný křivky i z profilu.

Host řekl: „To je můj ideál.“

A s kastrole kyselýho zeli vyšel a pak šel pořád za tou ženskou jak v nějakým spánku nebo co.

Mladík si natáhl i druhý rukáv, vyprskl špačka a zašlápl ho do podlahy, držel oběma rukama knížku, pak jednou rukou otevřel skleněný dveře, hodilo to s ním doprava, a zmizel. Nechal otevřený dveře a byl pryč.

Hostinskej řekl: „A neřekl ani bů.“ Šel zavřít, ale nedalo mu to, šel až před hospůdku a zakřičel do zad toho kluka:

„Ty skotáku jedna!“ a pak zapráskl za sebou skleněný dveře.

Sklo zařinčelo a hostinské ztuhl. „Jupo,“ povídá, „já se bojím votočit. Nerozbil jsem něco?“ Jupa zavrtěl hlavou. Tak seděli, dívali se skrz skleněný dveře. Uprostřed naší ulice se scházeli lidé, kupovali si lístky do biografu. Starej Jupa se zadíval na ten nápis svítivejma barvama VNEDELI SE POHRBÍVÁ a odplil si. „To je tedy blbej nápis, doufáme, že nemá temnou souvislost s našim manšaftem...“ Hostinské už byl tak nervózní, ten kluk s tou knížkou mu nepřidal, že začal štětkou čistit sklenice a díval se proti světlu, jestli jsou čisté..., ale to jen proto, aby se nemusel dívat první na to, až do naší ulice zahrnou fandové.

Pak starej Jupa zvolal: „Už jdou!“

Jako první vykročil do naší ulice pan Hurych, ostatní štamgasti za ním. A všichni byli nějak mrňavý, pomuchlaný, hrbatý a zvadlý, jako by zmokli a srazily se jim šaty. Pod tím nápisem VNEDELI SE NEPOHRBÍVÁ pak Hurych strhl klobouk a praštil s ním na dláždění a ostatní ho těšili.

A pan Hurych, asi aby viděli všichni, jak trpí, vysvlkl si svrchník a praštil s ním na dlaždičky a skákal po něm.

Starej Jupa povídá: „Náko se mi to nelíbí, asi je remíza v luftě!“ A když viděl, že pan Hurych šáhá po klíce, sám mu otevřel a pan Hurych vpadl do lokálu a rovnou packal a svalil se na lavici, to jedno voko takhle hozený do nekonečna. Když vešli ostatní fandové, dívali se, co řekne pan

Hurych. A ten se vztyčil, vysvlkl si i sako, praštil s ním na podlahu a svalil se na lavici a povídá: „Všech jedenáct, bez pardonu, všech jedenáct do dolů!“ a ukazoval prstem tím směrem, kde myslel, že je Jáchymov.

Starej Jupa šel k skleněným dveřím, koukal se ven. Ani neviděl, že teďka se zase vrátila do naší ulice ta pěkná ženská, která pořád točila kabelkou..., a za ní, tak tři metry pozadu, jak ve snách jde to pravý křídlo z deefcé a pořád nese ten kastrol se zelím, a nese ho jako proutkař, když proutkem hledá vodu... Teďka ta ženská zahrnula k biografu a ten kastrol s kyselým zelím zahrnul za ní...

Tak starej Jupa stál ve skleněných dveřích s rukama rozepjatýma jak nákej Kristus na rozcestí. A kdo by se podíval takhle ze strany, viděl by, jak starýmu Jupovi vandrujou po tváři slzičky. Ale hostinské už roznášel posilující likér...

Smrt pana baltisbergra

Skoro celé dopoledne a potom ještě večer leželi na starých pytlich pod autem a montovali zadní péra.

„Jak jen to péro mohlo prasknout, jak?“ zlobil se otec.

„Jak...? To jak jsme tuhle jeli za noci domů,“ řekl strýc

Pepin, který svítil. „To Slávek mi řekl: „Strejdo, jednu smrt jsme stejně dlužní, tak tady máš a říd!“ A já jsem řídil, i když je mi přes sedumdesát a moc na to nevidím. A víš, že jenom párkrát jsme sjeli do příkopu?“

„No já vám zas někdy půjčím auto! Máš ho vidět! A jelo vás ve škodovce hodně?“

„Ani ne,“ pravil strýc Pepin. „Akorát šest, ale horší bylo, že za jízdy nám vypadlo dno. Tak jsme to dno museli dát na střechnu, na tu postel.“

„Na jakou postel?“

„Jednomu řezníkovi jsme převáželi postel. Ten řezník ale seděl v autě.“

„Jééé,“ zanařikal otec. „A já pořád, od čeho jsou na střeše ty sličný. No já vám zase někdy půjčím moje auto!“ vykřikl a klíčem uhodil do karoserie, až mu zaschlé bláto napadalo do očí. Ale bylo to před Velkou cenou, tak rychle vyměnili prasklé péro, pak dozadu, kde má být sedadlo, přidrátovali skládací zahradní židli, protože dávno, před pěti lety, si otec usmyslil, že zvelebí tuhle škodovku 430. To vytrhal čalounění, dal pod kůlnu i sedadla a pak roky s matkou snili, jak jednoho dne se všechno vypere a vyčistí, do kastle se vrazí pár papírů a škodovka bude zase něco.

Tak zatím, když někam dojeli, lidi říkali: „Sakra, ta vaše kredenc je nějak bleďá v ksichtě? Neměli jste ji přes protektorát skovanou v Labi?“ A otec se zlobil, protože to byla pravda. Taky se lidi divili: „Copak že sedíte všichni v tom vašem autě jako ve vaně?“ To bylo zase tím, že sedadla byla pryč a cestující seděli na bedýnkách od margarínu. Ale to všechno bylo prozatím, protože pro otce platila jen vidina, kterou si neustále kladl na obzor... Krásná, dobře vyčalouněná škodovka 430.

Tak na Velkou cenu Československa dali do auta dvě staré polstrované židle a dozadu přidrátovali skládací židli ze zahrady. Matka nasmažila řízky, do litrové láhve od maggi nalila žaludeční hořkou a po půlnoci vyjeli do Brna podívat se na motocyklové závody.

Když v krásné krajině snědli řízky, otec usnul a matka se strýcem si lehli na okraj lesíčku, hned u Farinových zatáček. Sem tam si cvakli z té láhve od maggi a dívali se na závody. Už se jelo poslední kolo stopětadvacítek a jako první si to vytruboval Franta Bartoš, jistý, klidný, docela zalehlý do své čízy OHC. Tak si to hřměl tráti, a kudy jel, dvě stě padesát tisíc diváků postupně propukalo v jásot a František to viděl, viděl všechny ty dlaně, ty šátky a kapesníky, celou tu slávu a nebál se, to tedy Franta Bartoš, ten se nikdy nebál, a když, tak jedině aby mu nefixlovalo zapalování nebo se nezadrhel píst. Teď vjel do poslední Farinovy zatáčky a už ani neubral plyn, jen zalehl do mašiny a už to zase rauboval. Strýc Pepin, že špatně viděl, vykládal: „Tak jsem se byl loni podívat v arcibiskupském sídle, ale zahrada opuštěná, všude plno listů, jen nějaká baba tam seděla a praskala jabka. To tak vidět nebožtík arcibiskup Khon! Ten by na babu vletěl a nakopal jí, proč nezametá. Ten vám bejval nervózní, kór když byl mladší a postřelil ho nadlesní, že mu chodil za ženou. Nakonec se arcibiskup odstěhoval s kuchařkou do Tyrol, aby byl Bohu blíž.“

Matka se bavila s mužem sedícím v kolečkové židli, kterého sem dostrkali příbuzní už v sobotu navečer, protože se trať uzavírala před půlnocí.

Strýc se postavil před kolečkovou židli a řekl: „Zrovna takovou krajinou, jako je tady tato, jsem jednou doprovázel jednu inteligentní krasavici. Jmenovala se Heda. Ta mi řekla: „Pojďte se se mnou projít k hřbitovu!“ A tak já, tehdejšího času největší krasavec, jsem ji doprovázel jak Fibich, byl jsem z toho rozčilenej a ona v těch bílých šatečkách stála u krchova jak královna a řekla mi: „Teď půjdeme holdovat romantice!“ Tak jsem ji vedl po spárách, na Březské vrch, ten

samej systém krajiny jako tady, vypadalo to jako v Dolní Tuzle, v Bosně Hercegovině. A tam si sedla Heda na skálu a povídala: „Tak co pořád děláte, že vás není vidět?“ A já jí řekl, že mě bolí na prsou, aby si myslela, že píšu básničky. Tak ona položila sonenširm na balvan, lehla si naznak, dívala se na nebe a po mně lezli mravenci. Povídala: „Víte, moje maminka vás má ráda, nešel byste k nám na večeři?“ Ale já jsem mlčel, protože její bratr měl syfilis. Tak Heda mi pak řekla: „Mně se nějak špatně dechá, už abych byla na hřbitově...“ A já jí to schvaloval a těšil jsem ji, že podle básníků ta nejkrásnější věc na světě je mrtvá krasavice.“

Muž v kolečkové židli ale hleděl matce do očí a rozčiloval se: „Škoda, paní, že se Mandolini zranil v tréninku na obličej. Ten by Bartošovi ukázal, jak se má jezdit.“

„J jděte!“ nedala se matka. „Pan Bartoš, tak jak se na to dívám, by toho Mandoliniho porazil stejně.“

„Všecko, jenom mi, paní, nevypravujte tohle! Jen kdyby se byl Mandolini nezranil!“ volal muž.

„Tak to je!“ cvakla si matka z láhve od maggi.

„Uvidíme,“ zavrtěl se mrzák. „Povíme si to teďka v třistapadesátkách. To uvidíte, paní, to grando τόčo, jak pan Baltisberger vytrestá všechny. I s panem Šťastným!“

„Ten Baltisberger, to je Němec?“ optal se strýc.

„Němec,“ pravil tiše muž a upravoval si pod sebou deku.

„To teda vyhraje, protože Němci jsou prevít!“ vykřikl strýc. „To doktor Karafiát, velitel Sokola, svobodnej a fešák tak jako já, cvikr na nose a volnomyšlenkář, nás vedl jednou na cvičení do Suchdola. A když jsme se vraceli, museli jsme přes německou vísku Runářov. Cestou jsem se ptal pana doktora: „Proč jste se neoženil?“ A on mi řekl, že pravej mužskej je ozdoba přírody, a tedy fajnověj, a takovej člověk že nikdy nemůže mít rád, aby se mu baba roztahovala po pokoji s nočníkem. A tak jsme šli přes tu německou vísku Runářov a zpívali jsme si vlastenecký písničky, ale to už naši milí sousedé čekali s klackama. To byl samej Hirsch a Lorenz a Seidl. A jen jsme začali: Lví silou, vzletem sokolím... vyletěly ty potvory, strhly pana doktora Karafiáta z koně a nás tak pomlátily, že jsme z toho šilhali. Pan doktor měl z toho ohromný voko a strženej nos. Ten čas jsem k němu chodil skrz voči.“

„Baltisberger má veliký srdce,“ přerušil strýce mrzák a udeřil holí do deky.

„Tak vy myslíte, že Šťastný to veliký srdce nemá?“ zdvihla oči matka.

„Kdo říká, že nemá? Má, ale když pan Šťastný jede, tak to rve jakoby zlostí. Až vlasy vstávají.“

„Ano, pane, zlost, ta na nic není,“ přikývl strýc. „Ferdinand, ten, co měl bejt císařem, ten byl taky samá zlost.

Dvoumetrový hovado, zadek jak chlívek, že musel mít trůn jak Marie Terezie, trůn jak kašnu, ten když potkal na Konopišti baby s chrastím na zádech, tak jim sám zapaloval to roští na hřbetech a jindy zase zahradníkovi tloukl hlavou do zdi jen proto, že měl ve skleníku nakrápěj květináč.“

„Tady to slyšíte, paní,“ ukázal na strýce mrzák. „A v pětistovkách uvidíte, jak Bavoři Františka vyklepnou. Jak Klinger, tak Petr Knees. Včera odpoledne jsem viděl v Písařkách Františka, jak si v tréninku lehl s tou svou pětistovkou, že jsem myslel, je to hotový. Vždyť to páčil jistě takovou stotřicítkou! Ale to je pravda, Franta si umí lehnout, to zase bych mu křivdil. A ono, paní, je to kumšt si lehnout! Ovšem

ny nemá na sebe pořád ještě stroj. Nemá pořád ještě takovou mašinu, která by odpovídala jeho zlosti. Mašina musí utahat jezdce. Ale s panem Šťastným je to obráceně.

A odvahu má takovou jako nikdo. Nikdo, paní, to povídám.“

„Zrovna takovou odvahu měli Přemysláci!“ zaradoval se strýc. „Ti, když šli k odvodu, tak pořežali všechny Němce i se starostou. Zahnali je do pivovaru a panu starostovi vrazili na památku do tepla kudlu.“

„To rád slyším,“ řekl mrzák. „Vždyť kdo jinej může vědět, co je to velký srdce, než já? S jednou nohou - a dál jsem jezdil na harleyce. Ale když jsem přišel i o druhou...?“

Hovořil hořce, zdvíhal obě dlaně a zase je pouštěl na černá opěradla židle.

„Promiňte...“ zašeptala matka.

„Není co, paní. Ale něco veselýho. Vezl jsem bratra v sajdkáře. Levou nohu jsem už měl pryč a místo ní železnou protézu. Jak tak jedem, utrl se vozík, a jak jsem měl protézu opřenou o tu tyč spojující sajdkáru s motocyklem, tak ta síla mi vytrhla protézu i s koženým kalhotama. Bratr sjel do příkopu, já spadl, ale ta moje protéza letěla vzduchem a padla na silnici zrovna před dvě ženské, které šly z trhu. Ta jedna, když to uviděla, omdlela. A já, že se mi nic nestalo, hopkal jsem si pro svoji protézu, ale když jsem ji zvedal, tak i ta statečnější ženská šla k zemi. S jednou nohou to ještě šlo..., ale teďka? Jsem spíš mrzutej a nepříjemnej...“

Posunul kamsi oči a seděl v kolečkové židli tak strnule, že strýc Pepin jej začal těšit: „To samý byli i Havlíček a Kristus. Ti se taky nikdy nesmáli, ač byli krasavci. To když mám bejt zástupce myšlenky na světě, tak nesmím dělat voloviny. Havlíček měl diamantovej mozek, že i profesori byli nad ním štajf.“

„Dobře,“ pravil beznohý. „Ale my nesmíme zapomínat, že dneska na Velké ceně není světová třída! Předloni ji vyhrál Australan Cambell. Večer byla v Lužánkách se závodníky estráda, tak jsem si tam na tomhle vehiklu taky zajel a v debatě s tím Australanem jsem se taky přihlásil, aby mu to přeložili. „Jak se vám, pane Cambell, závodilo s Georgem Geofreyem Dukem?“ A ten Australan odpověděl, že

Duke je nejlepší jezdec všech dob a že Australanův největší úspěch zatím byl, že skončil za Dukem o půl kola nazpátek. To řekl Cambell a fanouškové motorového sportu tleskali a volali: „Ať žije Duke!“

„Takový lidi, to je ta pravá ozdoba a paráda světa! Jako můj kamarád Římskej!“ jásal strýc Pepin. „Hanák od čtyřiapadesátek, zelený vyložení, tomu se nevopovážil nikdo ani co říct, ani pohledět! Padesát lidí v hospodě a někdo si proti mně něco začal a můj kamarád, ten slavný Římskej, roztrhl stůl, srazil lustr a za chvíli bylo všecko kolem ouhrabky. Čtyři četníci z toho umřeli ve špitále, ostatní vyskákali oknem a Římskej, jak šlapal a kopal v těch piklhaubnách, tak jedný kelnerce, co se tam připletla, překopl protézu. Až když policajti přivedli hasiče a ti mu stříkali do očí, tak teprve Římskej, ten slavný Hanák, umdlel. Ale v kriminále jeho duše zase rozkvetla, přepiloval řetězy, ty

řetězy jako na bejka, vyrazil futra a těma trámama pomlátil profousy!“

„Jsou ještě na světě takový lidi!“ volal beznohý, který před léty, ještě s jednou nohou, jezdil na harleyce. „Lidičky, jen si to představte, kdyby Velká cena byla prohlášena za součást mistrovství světa. To by bylo! Ubbiali na augusté a v Brně! Bili Lomas na guzzi a jiní kanóni světa, John Surtees a Armstrong a možná i sám Georg Geoffrey Duke v Brně! To by bylo slávy!“

„To by bylo to samý, jako když k nám přijel arcibiskup

Kohn,“ tvrdil strýc Pepin. „Valach z židovského kořene, vlasy jako len, zlatý cvikr, na prstě ten prsten v ceně několika milionů a navoněnej tím pižmem královským jak nějaká slečna z baru, že to za ním plávló jak za lokomotivou.“ Nabral dech a pokračoval: „Ten když k nám přijel, tak báby mu chtěly líbat ruce, ale kanovníci je odžďuchli, aby mu neusoplily rukáv, zato ale notářovejm slečinkám ze zámku líbal pan arcibiskup ruce sám. Arcibiskup Stojan, to zase byl hroznej dobrák, ten rozdával, ať žebráci chlastali nebo ne, každej dostal zlatku. Zato pan arcibiskup Bauer, ten byl vošklivej v ksichtě, samej břed a modrá krev. To bylo nepříjemný při biřmování. Ale při posledním pomazání se z toho jeho obličejě několik umírajících tak dolekalo, že jim bylo zase dobře. Arcibiskup Prečan, to byl zase hroznej lidumil. Bral moji maminku za ruce a povídal jí: „Pozdrav vás Pán Bůh, matko, ať vás tady neušlapou.“ A dal jí požehnání a zlatku, protože měl rád báby, tu hlavní oporu církve. Taky mívál rád kázání na téma, aby křesťan, když jde do kostela, nebyl cejtít kořalkou. Ovšem skoro všichni arcibiskupi bejvali sportovci na žrádlo. Tak ten Prečan snědl na posezení ošátku holubů a Bauer, ten zase snědl k obědu malý prase a vypil půlku piva.“

To vykládal strýc Pepin a přitom byl odstartován závod třístapadesátek a do Farinových zatáček jako první vhměl František Šťastný na jawě OHC.

„To je ten s tím červeným šátkem?“ optala se matka.

„Ten s tím červeným šátkem,“ odpověděl mrzák, když první skupina přenesla řinčení strojů za les.

Matka objala břízku a vyklonila se, aby viděla najíždět do zatáčky závodníky. Srdce jí bušilo, když červený šátek se mihl kolem jak čára.

„Jakej má ten František posaz!“ řekla.

„To tedy zase má,“ díval se jinam mrzák. „Vůbec se nedivím, že v prvních kolech Zandworthu se Holanďané divili, cože to pustili na štreku za šilence. Ale když se uvidělo, že

František v tom má pořádek a styl, šileli nadšením diváci sami. Ten Baltisberger jako závodník se mi ale líbí víc.“

„Líbí, líbí... Nejdůležitější je, jak to dopadne!“ pověděl strýc Pepin. „My jsme taky závodili s hasičskejma stříkačkama. To hořel mlejn a koně se nám zjančili tak, že jsme museli stříkač táhnout k vohni sami. Tak, zpocený jako muly, jsme začali hasit. A já, jak jsem stál s tím těžkým košem na hrázi rybníka, čekal jsem podle předpisu, až velitel hasičů zatroubí. Ale ten zatím troubil na plecháč, a tak hasiči do mě žďuchli a já se zapomněl pustit toho koše a sletěl jsem do rybníka a hasiči mě museli lovit bidlama, protože jsem neuměl plavat. Já byl u hasičů proto, že to chtěla jedna krasavice, ta mi řekla, že mi musí slušet sekýrka a žebřík. A pak jsme museli lovit hákama z rybníka ten koš. To už půl mlejna shořelo. Když jsme dali stříkačku dohromady, tak hasiči začali pumpovat a já, unavený tím pádem do vody, jsem se jim připlétl pod ty železný páky a hasiči mě tím ramenem pumpy praštili do hlavy, až jsem omdlel. Tak mě naši museli křisit a zdrželi se tím tak, že první začali stříkat hasiči z Přemyslovic, a i když už ten mlejn byl shořenej, náš velitel mi vynadal, že jsem jej připravil o vítězství.“

Pak rozhlas z barevného listí hlásil, že Baltisberger mění v depu trysku a Hinton že je za Františkem Šťastným o celou minutu pozadu. Ale František pak stejně jel, jako by oba dva měl na krku. Rozpálil to na rovinkách a stodevadesátikilometrovou rychlostí se snášel do zatáček, jen málo ubral a už to klopil, že diváci ani netleskali, ani nejásali.

Spíš trnuli, jak bláznivě a mstivě jel František.

„Jen aby mu nezačaly haprovat svíčky,“ vydechla matka a napila se hořké kořalky.

„Baltisberger si byl moc jistej. Už jak jsem ho viděl v prvním kole, zdál se mi moc pyšnej,“ odpověděl mrzák.

„To je tak vždycky,“ pověděl strýc. „Mě učil náboženství farář, jmenoval se Zbořil. Hanák z Pustoměře, dvoumetrový obr, a ten dal jednou ve škole otázku: „Co je to svatá Trojice?“ A jeden kluk odpověděl, že svatá Trojice byla sestra Panenky Marie. A farář Zbořil už bral toho kluka jak králíka a zatřepal s ním a téma kloubama mu podrblal po nose a pak mu ještě tloukl hlavou do tabule, protože tenkrát se učilo podle Jana Amose Komenského, že žák nesmí být pyšný a ve škole že nemá chybět hůl.“

„Už má jistě náskok dvě minuty,“ zazátkovala matka láhev.

A František vjel do Farinových zatáček ještě přesněji, odvážněji, už nejel pro lidi, ale pro sebe, jel skoro ve stopách té představy, jak se vůbec má jezdit, jen pro tu rozkoš, hvízdát si to po hranici života. A Osud mu taky dneska přál. Cítil to ve všech pohybech. Také diváci se vzpomínali a už se tak nebáli, když viděli tu jistotu. Poslední kolo jel František Šťastný takovým tunelem, údolím vystlaným z jásotu hrdel, rukou, kapesníků a všeho ostatního, čím jen se dá vyjádřit nadšení. A tak místa k sezení, jakmile se přiblížil, měnila se v místa k stání.

V přestávce, než začal závod dvěstěpadesátek, matka vzbudila otce, který pořád spal v dekách.

„Vstávej a pojď se taky na to podívat. Mě to baví. Je to docela hezký.“

Otec se napil žaludeční hořké a pravil: „Jaképak bavení? Motocykly? Kdyby tak jezdila auta! Hermann Lang, Rudolf Caraciola, Tazio Nuvolari, pane, pět litrů obsah, tři kompresory! To se potom má člověk na co dívat. Taky jsem se nedivil, když Rudolf Caraciola prohlásil, že jeho život začíná, teprve když slyší řev kompresorů.“

Muž v kolečkové židli zpokorněl. „Pane, vy znáte Caraciolu?“

„Ano,“ řekl otec. „Stál jsem vedle něj při pohřbu jeho paní. Zasypala ji lavina v Alpách. Ohromnou životosprávu vedl ten šampion. Skleničku šampusu jedině po vyhraném závodě.“

„Vy jste viděl nějaký velký závod?“

„Ano,“ pravil otec. „Ani mi na to nevzpomínejte! Velká cena Tripolisu a tam výbornému jezdcí Varzimu vběhl hafan do dráhy, a bylo to. Achilles Varzi se zabil!“ pověděl otec, tak jak to vyčetl z knížek od Rudolfa Caracioly a Hanse von Štůčka. „Taky jsem viděl tragický trénink na Velkou cenu Monzy. Jeden monopost vylil olej na vozovku a Borzachini a Campari dostali smyk a zabili se. O hodinu později vyjel na trať Czajkovski a na té olejové skvrně se zabil taky. Zřítily se ze skály do moře. Byl jsem v té trafice pod tou skálou, kde mrtvolky byly vystaveny. Trafikant mi řekl, že takhle u něj ležely i korunované hlavy.“

„Vy jste znal Borzachiniho?“

„Ne, ale v hotelu jsem ho viděl, jak pustil ventilátor a vyhazoval bankovky, které vyhrál, a tančil v těch poletujících penězích.“

„Tu samou povahu měl syn barona Königsvatra!“ zvolal strýc. „Starej Königsvater byl císařem povýšenej na barona, i když jeho dědeček ještě chodil s tkaničkami po vesnicích. Ale tenhle už bydlel v zámku a pěstoval koně a v maštálích měl zrcadla, aby ty koně se v zrcadle viděli a lip jim šmakovalo. Ale jeho syn, ten si vzal chudobnou herečku a vyhazoval si s ní frackem, a když rozfofroval moc peněz, starýho barona z toho ranila mrtvice.“

„To je pěkný příběh, ale pane, jaké podle vás je nejlepší auto? Mercedeska, maserati, nebo alfa romeo?“

„Podle mě je nejlepší škodovka 430,“ řekl otec bez váhání. „Je to spolehlivá mašina, je v ní teplo a má docela lehké řízení. A potom! Můžete na ni naložit třeba deset metrůk brambor. Minulý týden v ní jelo šest lidí a na střeše se ještě přepravovala almara,“ dodal otec a podíval se směrem, kde myslel, že asi stojí škodovka.

Amplion z lesíka hlásil: „Dvěšestpadesátky jsou připraveny ke startu. Než dojdou zprávy z trati, vezměte si programy a škrtněte si číslo sedmnáct, Autengruber, Rakousko, a místo něho si napište Andersen, Švédsko, oba na stroji norton. Škrtněte si... A pozor! Dvacet vteřin, patnáct, deset vteřin, pět... a závod dvěšestpadesátek je odstartován!“

Šdáleka zazníval řev strojů, který stále sílil a stoupal.

Úsekový rozhlas hlásil z lupení: „Ze Žebětína se hlásí, že

Baltisberger projel v pekelném tempu jako první a hned za ním, také na NSU Sport-Max, Kassner a za ním sympatický Australan Brown s klokanem na přílbě! Závodníci docilují na rovinách dvěštekilometrové rychlosti.“

K Farinovým zatáčkám vletěl první Hans Baltisberger a rval se tak, že matka neviděla víc než stříbrnou stuhu.

A za ním zrovna tak Brown a skoro na něm Kassner. Jen za sebou zanechali vůni spálené směsi.

„Hans vede, ale mně se to nelíbí, nelíbí! Jede tak zlostně, tak vabank!“ pravil mrzák a tůkal holí o protězu.

„O maléry není nikdy nouze,“ řekl strýc. „U nás byly manévry a na ně přijel nebožtík císař Franta se svým strejcem

Albrechtem, tím, co měl tak vyceněný zuby, a po manévrech byla v kostele mše. Já tam ale nešel, protože jsem už tenkrát byl sečetlej Havlíčkem a Světozorem. Ale najednou přišla bouře a hromy litaly a jeden ten blesk řízl do hromosvodu kostela a sjel na kůr a omráčil tam varhaníka. A báby se polekaly a hnaly se do sakristie, ale tam je pokopal farář a kostelníkovi vynadal, že tam báby nemá pouštět, když on, zástupce Boha, je v košili. Tak báby hnaly k oltáři, ale tam vypukla teprv panika, báby myslely, že padá strop, ale to zatím ministrant, jak caploval zvonkem proti bouři, vytrhl ten drát a ten drát svištěl a pral báby po hlavách, až se po zemi válely.“

Traťový rozhlas chrčel: „Veselkou projel jako první Hans

Baltisberger, ostře sledován Kassnerem. Bartoš zadřel stroj a vzdal. Ale pořadatelé, pozor! Z úseku mezi Žebětínem a Farinovými zatáčkami se hlásí, že zesílil boční vítr a přeběhla sprška.“

„To ještě scházelo,“ vzdychl muž v kolečkové židli, a když se blížila hlavní skupina, nejdřív se bál pohledět, ale potom neodolal. Vpíjel se do mihnuvších se strojů, a když zmizely za lesíkem, měl dojem, že už je vícekrát neuvidí. „To není závod, to je mučírna na nervy,“ řekl.

„To je tak napořád,“ utěšoval jej strýc. „Kvůli mně se trávil dvě slečny z baru. Jedna se jmenovala Vlasta a ta mi řekla:

„Pojď se mnou z lásky!“ A já jí řekl, že mě bolí na prsou. Ona se rozzlobila: „Ty bejku, mám tě vrznout lahvi?“

Ale to bylo dobrý znamení, protože Vlasta, ta si uměla naklonit mužský srdíčko. Potom tam přišli řezníci a já jim dělal akrobacii, a tak jsme se všichni bavili, že k Vlastě musel přijít doktor a mě přivezli domů policajti na káře jak linoleum.“

„A ta druhá slečna?“

„Ta se zase kvůli mne trávila slivovicí. Ta byla dobrácká a jmenovala se Zdenka Malíková. Ta mě líbala v lokále a poručici od dragounů šileli. Pak si mě vzala do pokoje a já ji poučoval, že Mozart, to je nadpřirozená věda. Ale Zdenka Malíková mě konejšila: „Nech ty voloviny, nade mnou zvítězíš jedině jako muž.“ Tak jsme si lehli a já jsem pak chtěl vyskočit z okna, ale ono to bylo v prvním stoku.

A Zdenka Malíková se ke mně lísala a šeptala mi, že teď si můžu ledacos dovolit. Tak jsem ji poučoval, jak Strauss, když uviděl Mozartovu skladbu Jupiter, řekl: „Mně je z toho špatně.“ Zdenka Malíková mi odpověděla: „A mně je špatně z tebe, copak nevidíš to moje tělo?“ Chtěl jsem utýct dveřma, ale na chodbě vrčel bernardýn. Tak jsem zazpíval úryvek: „Bud' jen mou, Violeto...“ a poddal jsem se.

Tě chvíle zaburácely stroje a jako první číslo tři, Hans

Baltisberger. Matka viděla, jak se závodník ohlídl, kde jsou ti za ním. A dostal na mokré silnici smyk, přední kolo mu uštěřilo a stříbrná kapotová mašina NSU Sport-Max urazila telegrafní štangli a všechno to zmizelo v příkopě. Pak přehřměl Kassner a do Farinových zatáček vjel zrovna tak rychle jako to kolo předtím.

Rozhlas ropotal: „Vy všichni mladí svazarmovci, vy, kteří nám píšete, že byste chtěli závodit! Přihlaste se a zkuste svoji odvahu, svoje štěstí na domácích závodech. Ale máme tady zprávu z Lískovce, že jako první projel Kassner. Kde zůstal Baltisberger na čísle tři?“

„Já to věděl, já tohle zrovna tak tušil!“ zdvíhal se na kolečkové židli mrzák. „Já musím bejt u všeho. Farina se přizabil támhle přede mnou. Princ Biro vletěl do diváků hned vedle mne. Jak říkám, já musím bejt u všeho.“

Otec se zdvihl.

„Nechod' tam,“ pravila matka, ale otec běžel lesíkem až k vlhkému úvozu. Prošel propustkem pod silnicí a tam, na druhém

straně, převraceli naznak pana Baltisbergra.

„Padl hlavou zrovna na tenhle pařez,“ ukazoval mladík.

Otec byl klidný. Klekl vedle pana Baltisbergra a pomáhal sestřičce stáhnout přilbu. Šlo to ztěžka a zpřelámaný závodník se snažil vstát a jakoby vycouvat z toho těla. To ale bylo poslední vzepětí, protože pak se zlomil a zvracel krev.

Šeptal: „Ich bitte... ich grüsse...“

Hlava mu klesla a obnažené nervy sebou škubaly, a právě když vysvitlo slunce, krev se zatřpytila jak řinoucí se rubíny.

Traťový rozhlas hlásil z mokrého listí: „Veselkou právě projel Horst Kassner a za ním Heck, oba na strojích NSU.

A dopředu se propracovávají naši. Kvěch a Košťtýř na čízách! A milí diváci, naskýtá se nám krásná podívaná. Pomalu se snaší helikoptéra, lehká a elegantní jak vodní vážka. Taková škoda, že není možno ten pohled shora přenášet televizí. Prosíme diváky, aby se nepřibližovali. Helikoptéra, dříve než přistane, rozhodí letáčky, abyste nezapomněli, že příští neděli je letecký den.“ ijs

Otec pohleděl na hodinky.

Ukazovaly jednu hodinu čtyřicet osm.

Pak přišel lékař, chvíli držel pana Baltisbergra za zápěstí, potom se sklonil k jeho hrudi, a když se zdvihl, díval se úředně.

Otec poznal, že je konec.

„Je to něčí syn,“ řekl si a vzal helmu a položil ji na rozbitou mašinu.

Silnicí proletěl Horst Kassner, jistě už věděl a usoudil, co to znamená, že Baltisberger je mrtev, ale nepovolil, naopak, jakoby na počest kamaráda z té samé stáje vjel do zatáček Parmových tak, jako by do nich vjížděl mrtvý. Odvážně, přesně a s nejvyšší rychlostí, jakou mu dovozoval stroj, jeho srdce a chladný mozek.

Sestřička namotávala na hlavu Baltisbergrovu fáč, pořád namotávala, ale pořád prosakovala červeň.

Rozhlas chrčel: „Každou chvíli očekáváme vítěze dvěstěpadesátek. Bude to Kassner, nebo Heck? Už projeli

Lískovcem... a tady u nás se zdvíhá helikoptéra kolmým startem, už je padesát, už sto metrů nad námi a pořád sype letáčky.

A ano! Je to Kassner! A druhý? Je to Heck! Oba dva závodníci na elegantních strojích, které díky svému kapotování se podobají stříbrným labutím.“

Když matka řekla strýci, že pan Baltisberger se zabil, strýc Pepin pověděl: „Škoda že nejsem mladší, já bych si na ten hrkáč sedl a já bych jim ukázal. Vždyť tehdejšího času jsem sloužil u nejkrásnější armády světa. Tenkrát nosili vojáci šněrovačky jako nějaký slečinky. To mi jeden kadet půjčil uniformu, ten lakované pás, měl jsem nakulmovaný vlasy a tak mě vyfotografoval v Prostějově fotograf Klíč.

A já měl krásnou pleť, zrovna jako můj bratranec, kyrysar u císaře, postava obrovská, co se pak uchlastal, ale svého času měl nejkrásnější tělo v okolí. Vážil sto kilo, a když se vysvíkl, tak celý tělo měl bílý jak padlej sníh, takže mu říkali Krásnej Fanynek. A já jsem visel na náměstí v Prostějově a před tou skříní bylo plno holek a jedna povídala druhý: „Kterej se ti nejvíce líbí?“ A ta ukázala do skříně na moji fotografii. Já jsem stál za ní a potom jsem se nesl domů jak za tři zeli.“

To řekl strýc, ale muž v kolečkové židli měl hlavu skloněnou a slzy mu kapaly na deku...

Tam za lesíkem, tak tři sta metrů za Farinovými zatáčkami, se právě probudili dva učedníci pracovních záloh, kteří celou noc jeli z Chomutova, tak jako desetitisíce jiných motoristů, aby uviděli Velkou cenu. Za jitra se procházeli už Brnem jako desetitisíce podobných a po sedmé hodině vyjeli k trati, aby potom jásali nad vítězstvím Franty Bartoše a byli nadšeni odvážnou jízdou Františka Šťastného. Ale pak byli chlapci tak unaveni, že si v přestávce lehli pod kabáty a usnuli. Když se probudili, polekali se.

„To ty, ty sis to vyvzpomněl!“

„Já? Tys povídal, jen na chvíličku.“

„To jsem řekl, ale proč ses toho hned chytil!“

„Ale spavka jseš ty.“

„A spací panna ty. Já ale z toho umřu, jestli jsme propásli pana Baltisbergra.“

Tak se hádali a běželi k trati. Zastavili prvního diváka.

„Už dojely dvěstěpadesátky?“

„Dojely.“

„Kdo byl první?“

„Kassner.“

„A druhý?“

„Heck.“

„A třetí?“

„Košťtýř.“

„A kde zůstal pan Baltisberger?“

„Támhle u Farinových zatáček si zajel naposledy, ani tam, hoši, nechodte!“

Ale učedníci pracovních záloh, kteří přijeli až z Chomutova se podívat na pana Baltisbergra, tam běželi. Prodrali se propustkem pod silnicí a pak to viděli. Pod celtou ležel kdosi a kus dál, taky pod celtou, vyčnívala NSU Sport-Max. Tiše přijela bezová mercedeska, ta, kterou ráno obdivovali před hotelem Morava, vyklouzl z ní mechanik, seběhl do příkopu a dvěma prsty se dotkl cely, kde asi byla hlava.

Pak zdvihl helmu a o pařízek z ní vyklepával sedlou krev.

Rozhlas slavnostně hlásil: „Na stupeň vítězů vystupuje

Horst Kassner, po jeho pravici Heck, po levici Košťtýř a pionýrky jim uvazují ty svoje půvabné šátečky. Nad námi je helikoptéra už tak vysoko, až se ztrácí ve slunci. Vezměte si prosím programy a škrtněte si číslo dvacet osm, Bill Hall,

Velká Británie, a místo něho si napište Czekurti, Maďarsko, na stroji gillera. Dříve než začne závod pětistovek, škrtněte si...“

„To už je pan Baltisberger docela mrtvej?“ spráskl ruce učedník pracovních záloh. Emánek

Nechtělo se mu ještě jít domů, a tak si řekl, půjdu na kafe. Už se stmívalo, ale poznal, že se před ním pajdá stará Ziková.

„Chutný podvečer, milostivá,“ pozdravil.

„Jdi si svou cestou, Emáne!“

Ale Emánek se nedal. „Kde jste byla včera, he? Že jste se mi zase někde dívčila s kominíkem!“

„A co kdyby? Je to hodnej hoch.“

„Haur to je, abyste věděla!“

„Emane, nedělej mi na ulici žádný trile. Lidi mě tady znaj!“

„Á, na lidech vám najednou záleží? Ale já dobře vím, že kdybych vás nechal s kominíkem vo samotě, už to vidím, jak byste na něj vyplazovala voči.“

„Emane, lidi se votácejí!“

„A jak vás znám, podlehla byste!“

„Nepodlehla.“

„Podlehla, už teďka vidím, jak se ve vás blejská ta hříšná touha po kominickém tělíčku.“

„A co kdyby?“ radovala se paní Ziková.

„Tak bych vás nevzal na ten vejlet, kterej jsem vymyslíl jenom pro nás dva.“

„Čuně jedno vepřový, mlč!“ jásala paní Ziková.

„Vy,“ šeptal Emánek do šedivých kadeří, „vy byste se ke mně vinula jak břečťan na besídku...“

„Emane, lidi! Budu mít zase vostudu po baráku!“

„Ať! Lidi vám můžou závidět, že ještě máte někoho, kdo se dovede vpíjet do vašich čárných kukadel. Jak máte hebkou krkovičku!“

„Emane, že to řeknu tvý mámě! Radši mě bav o tom vejletě!“ vrněla paní Ziková.

„Tak bysme spolu šli, samozřejmě bosky, a vy byste šlápla tou vaší alabastrovou nožkou do...“

„Hubu drž! Ježíši, aspoň tak nekřič!“

„A pak by nastala Valpuržina noc, sladká noc...“

„Pusť mě, lemple jeden, povídám!“

„Pustím, ale ještě mě musíte vyslyšet. Víte, co se mi na dnešek zdálo?“

„Nejsem zvědavá, už napřed vidím, že to bude zase nějaká lumpárna. To ti bylo málo, že ti v říši rozbili hlavu?“

„To není, paní Ziková, tím, to všechno je jenom z lásky k vám. Mně se totiž zdál živej sen o vás...“

„Nic nechci slyšet!“

„Ani ten sen o šťastný králíkárně?“

„Ne. Kilo vepřovýho milejší.“

„Ani ten sen o radosti v maštali?“

„Kilo roštěnek milejší,“ rozčílila se paní Ziková, protože si vzpomněla, že je už dva roky v penzi.

„Tak ty takhle, babo turecká! Kominíčka, to jo! Ten by ti přišel po chuti!“

„Třeba; ale Emánku, najdi si na ty svoje čuňáčiny nějakou mladici.“

„Vždyť vám ještě není padesát.“

„Kolik?“ zaradovala se paní Ziková.

„Padesát.“

„Šedesát dva v lednu, ale pusť mě. Pusť mně tu ruku.

Musím si jít něco uklohnit. Ale až potkám tvoji mámu, tak jí to na tebe všechno řeknu!“

„Ta vám to bude zrovna věřit!“

Emánek se zastavil. Věděl, že paní Ziková půjde teď podle Rokytky domů, až tam na samý okraj města. Podával jí ruku a zvažněl: „Dobrou noc, paní...“

„Dobrou. Až mě zase potkáš, doprovod mě, vokřeju s tebou, ty cinto. Budu se řehtat ještě v posteli...“

Držela mu upřímně ruku a v očích najednou vypadala, jako by doplakala. Pak pajdala podle hučícího potoka.

Emánek přešel hlavní ulici, pak prošel automatem a po schodech rovnou nahoru, do tančírny. I když to bylo na periferii, bylo zde všechno zrovna tak jako v centru. Usedl na vysokou barovou židli, opřel se o pult a poručil si:

„Jako vždycky, džin a sodu. Ale co to vidím? Ona! A že tak smutná?“

„To víte, Emánku...“ vzdychla mixérka a nalívala proti žárovce destilát.

„Olympie..., že by srdce?“

„Co by jiného? Prohrála jsem to, Emánku, všechno jsem prohrála..., že prý chce být sám.“

„On! Asám? Oho!“

„Sám. Psal mi, že jsem mu zvošklivěla svět. Copak jsem taková šereda?“

„Tedy, Olympie, když se tak na vás koukám, jak bych to řekl? Zkrátka, ták hezkou mixérku jsem viděl akorát v Monice a v Barbaře, ale takový krasopisný voči jsem neviděl nikde, jste pořád jakoby něčím oslněná...“

„Tak vidíte, a já mu zošklivěla život. Jenže já mu rozumím, ono je to všechno jinak. On Joska je tak trochu charakter.“

„Oho! Co to je charakter?“ optal se Emánek a hned si odpověděl. „To je člověk, kterej trvá na tom, co si o sobě vymyslel. Ale já, já nikdy ne. To víte, my, ročník dvacet čtyři, jsme se sakra museli měnit. Tak třeba první obraz: Po náletu na Düsseldorf, když jsme se vyhrabali. Asfaltová silnice, v pozadí trosky města, odkud vyjíždělo na kolečkových bruslích dítě s bandaskou mlíka v ruce. Druhý obraz:

Nálet na Gleiwitz. Pumy padají, dívám se okýnkem z bunkru. Bylo to na předměstí a byl tam cirkus Busch. Klece

nadskočily a lvice, když viděla, jak se ty karháky zdvihají, dostrčila je prackou a osm lvů vyběhlo do hořícího města. Pak nás vyhnali na záchranné práce. Hořící ulice, lvi, César, ten největší lev, vzal omdlelou ženskou a vyběhl po schodech hořícího činžáku až do posledního patra. Tam stál v okně s tou ženskou v tlamě a pod ním hořelo Gleiwitz...“ Emánek si zaťukal na čelo: „A tady je tisíce jiných a dalších obrazů. Proto jsem taky připadíček, kterej se pořád mění. Jakejpak tedy charakter.“

„Ale já jsem, Emánku, pořád stejná, pořád se stejně trápím.“

„Pro něj?“

„Ano. To jste si, Emánku, nikdy nepovšimnul, že jsem nemoderní?“

„Vy? Olympie, vy, která byste mohla...“

„Mohla, na každém prstě jednoho, ale víte, že by mně to přišlo jako znesvěcení? Kdybych jen neměla Josku tak staromódně ráda! Půl deci slz jsem jistě dneska pro ten dopis vyplakala.“

Emánek ji pohladil po hřbetu ruky: „No tak... Olympie...“

Ale dívka plavala v slzách: „...to čeká, že si někoho namluvím, a pak mi píše: „Tak vidíš, to je celá tvá láska!“ Ale já jsem ho přečetla, to on mě jen tak zkouší. Ale já to vydržím. Já se raději zazdím!“

„Olympie, vy? A zazděná slečna?“ řekl Emánek, ale když chtěl znovu pohladit mixérčinu ruku, nechal toho. Vedle něho si sedl obrovský člověk a Emánek ho hned poznal. Byl to speditér pan Alfréd Bér.

„Pán si bude přát?“ optala se mixérka.

„Rum!“ zaduněl chlapecký hlas.

„Pane Alfréd, co jste takovej...?“ optal se Emánek a díval se, jak Olympie nalívá skleničku.

„Nelíbí se mi život,“ posteskl si pan Alfréd Bér, natáhl ruku, a když mixérka před něj postavila rum, jak ptáčka ukryl tu skleničku v dlani.

„To mně, pane Alfréd, taky,“ řekl Emánek. „Ale každé člověk má něco rád, ne?“

„Povídám, že se mi dneska nic nelíbí!“ pověděl obr, hodil do sebe rum a udeřil skleničkou o pult. Pak rozevřel ruce a tupě se díval do dlaní, které se podobaly dvěma mapám asijských hor.

„Olympie, podívejte se taky, takovýhle lidský ručičky, není to nádherná?“ pravil Emánek, a když zavádil o smutné oči pana Alfréda Béra, zašeptal: „Víte, že bych chtěl mít ty vaše ruce?“

„A na co? A kdo to ještě dneska uzná...“, pokyvoval hlavou speditér.

„Na co? Jen tak, abych lidem ukázal, jak těmahle rukama dovedu přenášet a snášet milovaný věci. Přeci každé člověk má něco rád... Je to tak?“

„A co ty, Emáne, co ty máš rád?“ zdvihl oči pan Alfréd

Bér.

„Já mám rád piáno. Už na ně nehraju, protože co jsem zahrál, to se mi nelíbilo, a co jsem chtěl zahrát, na to už jsem nestačil. Ale já bych to piáno potřeboval odstěhovat k sestře do Vysočan. Má kluka, tak ať hraje na to piáno kluk. Ale, mezi náma, pane Alfréd... Můžu to piáno svěřit neznámým speditérům? Tak vzácný piáno značky Georgswalde?“

„Tak tobě záleží na věci?“ okřál pan Alfréd Bér a usmál se. „Víš co, já ti těmahle rukama to piáno vodstěhuju! Ale budeš u toho, abys viděl, co dokážou tyhle ruce! Kdy k vám mám přijít?“

„Olympie, dva rumy a na mě!“ poručil Emánek, zamyslel se a řekl: „Tak zejtra. Ve čtyři hodiny přijedu z Kladna ze šichty, tak ve čtvrt na pět. Platí?“

„Platí!“ zvolal pan Alfréd a zavřel ve své tlapě Emánkovu ruku. „To uvidíš na vlastní voči, jak vopatrně těmahle rukama a na hřbetě vynesu to tvoje piáno na ulici!“

Když se napili, speditér se svezl z židličky a spíš sobě řekl: „Každé člověk má něco rád...“

„Každé,“ usmál se Emánek a díval se za panem Bérem, jak se kolíbal přes parket, kde nikdo ještě netančil, protože hudba začíná hrát až po deváté.

„Emánku,“ začala Olympie. „Emánku, vy máte vzdělání.“

„Hm. Praskl jsem v kvartě.“

„To je jedno, ale víte vždycky, o co běží, a máte cit, Joska o vás říká, že někde uvnitř máte uvázanýho skřivánka na niti... Já si teď vzpomínám, jak jednou u vody Joska vytáhl něco napsaného na stroji a řekl: „Heleď se, Olympie, tady jeden můj kamarád něco napsal, já ti to přečtu.“ A já jsem ležela, koukala se do nebe a on mi četl takový povídky.“

„Jaký povídky?“ optal se Emánek a dopil sklenku.

„Třeba tuhle jednu si pamatuji.“ Mixérka dýchla do skleničky a čistila ji ubrouskem. „Jak na sklonku války vezli Němci z Oranienburku vlak plný žen, žen z koncentračního tábora. Američané z letadla rozstříleli lokomotivu, pokropili i vlak a esesáci utekli. Ty ženy se rozběhly a dvě židovky, raněné střepinou, se odtáhly do lesíka, tam vyhrabaly ve smřči jámy, vlezly si do nich a přihnuly se jehličím.

Pak slyšely, jak lesem běhají vojáci se psy, ale je nenašli.

Tak tam židovky ležely až do druhého dne, a když už myslely, že tam umrou, uslyšely české hlasy. Vykřikly, a byli to chlapi z nothilfe. Vytáhli je, ovázali a v noci je schovali v lágru pod postelí. Když se přiblížila fronta a všechno utíkalo, naložil jeden Čech, jmenoval se Pepík, tu raněnou židovku na vozeček a táhl ji až do Budyšina. Tam přečkali frontu ve sklepě. A potom ten Pepík táhl tu židovku až do

Haidy...“

„Olympie! Olympie, jak je to psaný? Jako o někom, nebo jako že ten, kdo to napsal, to taky zažil?“

„Tak jako když to někdo vypravuje, že se to přihodilo jemu... Ale já hloupá husa! Ted'ka to vím! Že jsem na to nepřišla hned!“ pleskla se do čela. „On to přeci psal sám!“

„Určitě on,“ řekl posměšně Emánek. „A já vám tu povídku dovypravuju, ano? Z Haidy táhl ten Pepík tu židovskou

holku do Český Lípy a tam se jí ujal Červený kříž. A ta židovka potom doma čekala celý čtyři roky, že se někdy ten její hrdina objeví, ale Pepík nepřišel, a tak se vdala. Platím.“

Emánek skončil a už se na Olympu nepodíval.

„Ale Emánku, co je to zase s vámi? No tak, Emánku!“

Vzala ho za ruku, ale Emánek cítil, že se ho dotýká jen ze soucitu. Už už jí chtěl říct, že ten Pepík, to byl on, Emánek, on že tu židovskou dívku táhl od Hoyerswarthy až do České

Lípy a Joskovi tohle všechno vypravoval, ale když se podíval na Olympu, viděl, že kdyby jí tohle řekl, že by byla možná ještě smutnější. A tak řekl, jak mohl nejveseleji: „Až budete zase mluvit s Joskou, řekněte mu, že ho pozdravuju!“

Emánek přeběhl chodbu a po schodech sestoupil do automatu. Dal si grenadinu a usedl ke stařeně, kterou znal v Libni už odmala.

„Tak babi, jak je?“

„I dobře!“ řekla. „Je dneska dobrá polívka. Ale horká.“

Tak co, Emánku, pořád ještě jezdíš na Kladno?“

„Pořád, babi, pořád.“

„A jak se teďka u vás jí?“

„Jo, jako v závodní kuchyni?“

„Kde jinde. A jaké míváte jídelníček?“

„Tak babi, v pondělí je polívka á la Poldi, pečené á la hrabě Stroganoff, pak čokoládou polívaný věnečky. V úterý míváme polívku JZD a plíčky po vídeňsku s knedlíkem.“

„Hm. Tak se to přece jen lepší. To víš, já to tak neměla.“

Vychovávala jsem sedům dětí a ještě jsem si musela najít čas chodit omejvat nebožtíky.“

„To, babi, ani nevím.“

„No jo. Malý děti a umírající, to je to samý. Někdy se strachy podělají z toho, co bude. Ale co míváte ve středu?“

„Volský jazyk s polskou omáčkou. Ve čtvrtek guláš á la hrabě Esterházy a v pátek oblíbené domácí kafíčko a české buchtičky. Ale že jste se, babi, nebála těch mrtvých?“

„Ó chlapče, já jsem se zamlada nebála ničeho na světě.“

Vzala jsem sekuru a šla do tmy, kde byli i lupiči. Ale jednou jsem se vylekala. Takhle za vesnicí umřela opuštěná stařenka, mrzlo jen praštělo, dojedeme tam, dáme na lavici rakev a zřízenec, nějaký Franta, odhrnul peřinu a povídá:

„Holka! Skoč mi pro kladivo!“ Jdu tedy ven a zrovna dojel náš šéf na bicyklu. Vybírám z bedny to kladivo a najednou vyletí ten náš šéf a křičí: „Vona vstává!“ A hnal to do polí...“

Já stiskla kladivo a to mi dodalo sílu. Vejdu dovnitř a vobešla mě hrůza. Ještě že jsem se držela toho kladiva. Ale co míváte v sobotu?“

„Jemné haše s bramborem a linecké řezy. Ale babi...“

„A polívku? Emánku, jakou polívku?“

„Dršťkovou. Ale babi, jak to bylo dál?“

„Tak tam vejdu a náš Franta byl skloněnej k posteli a tlačil mrtvole na kolena a ona jako by vstávala.“

„A co vy, babi?“

„Jen jsem vykřikla. A Franta se otočil, vyskočil, odstrčil mě z veřejí a byl v sakrech. Ale já se držela kladiva a to mi dodávalo sílu.“

„Babi, vy jste byla chlap.“

„To mi taky říkali, ale co míváte vo nedělních šichtách?“

„Kdy, babi, co, babi? Jo, v neděli! To bývá hedvábná kaše, pařížský řízek..., ale babi...“

„A polívku?“

„Polívka nudlová, sváteční, a plavou v ní kousky masa.“

Babi, jezte, vystydne vám polívka!“

„Tak podívejme se..., a nudlovou? Tu já ráda. A že v ní plavaly kousky masa?“

„Kousky masa.“

„Nelakuješ mě, Emánku?“

„Co by. Kousky masa...“

„Tak já ti věřím. A tenkrát jsem šla až k té posteli a dívala jsem se mrtvý do obličeje. Pak koukám a ona byla jak kolíbka, nohy pod sebou skrčený. To se tak stává, když opuštěný člověk umře sám v mrazech. Schoulíš se do klubička, a kdo tě, Emánku, narovná? Já taky, jestli umřu za mrazu, taky mě nikdo nenarovná. Jsem taky tak sama...“

„Ale babi, pořád je někdo kolem vás. Říkala jste, že jste měla sedm dětí!“

„Měla, ale už ani jedno se nehlásí...“

„Tak víte, babi, co? Já řeknu mamince, vona se k vám někdy podívá.“

„No, to je, Emánku, vod tebe hezký, že sis ke mně sedl a že jsi mi vypravoval o jídle. To víš, život mě naučil věci, o kterých se nedá psát ani v knížkách. No, já tě znám, ty seš nezbeda, ale máš lidi aspoň trochu rád... Tak tvoje maminka že se na mě podívá?“

„Řeknu jí to, babi. Na mou duši že řeknu. A dobrou noc.“

„Dobrou, dobrou...“ brumlala stařena a zvolna jedla.

Andělský voči

Optal se mladičké prodavačky: „Kdepak je pan šéf?“ Ukázala prstíkem na dveře a řekla: „Paní šéfová je v zahradě a pan

šéf je asi v pekárně... A kdo jste vy?“ Odpověděl:

„Jsem reprezentant pojišťovny.“

A do pekařského krámu vešli lidé a dívka se jich ptala, co si přejí. Lidé si kupovali housky a rohlíky a chleba. A zase přicházeli další. Prodávačka znovu ukázala prstíkem na dveře: „Paní šéfová je v zahradě a pan šéf v pekárně.“ Pojišťovák vešel na chodbu, kde sladce voněly pecny vyrovnané na rechnách, zastavil se u okna a díval se do zahrady, kde pod jabloněmi kráčela bosá ženská; teď se naklonila a z hromady rosících se jablek vybrala ta nejkrásnější a dala je do kapsy u zástěry. A hned jedno to jablko čistila a leštila o zástěru, zadívala se na ně a zakousla se do sladké dužiny... a až sem na chodbu to bylo slyšet, jak odtrhla a s ohromnou chutí křoupala to jablko. Pak zamyšlena se brouzdala spadlým listím a zrosenou trávou, až došla ke smuteční vrbě, rozhrnula větvičky a dívala se na starce, který seděl v kolečkové židli, celý zabalený do deky, a s výrazem ptáka letícího vpřed četl si z nějaké velké knihy, připevněné na muzikantský pult. Žena vešla pod vrbu, otočila stránku v knize a kolíčkem na prádlo připevnila list k ostatním, aby vítr nelistoval v knize. Pohladila pak starce, urovnala mu deku... a on s prostomyslným úsměvem si četl dál. A ta ženská rozhrnula větvičky, kráčela mokrou trávou, a když se objevila u okna, její nohy byly docela červené. Pak vešla na chodbu, rozkročila se před reprezentantem pojišťovny, zašilhala na nové jablko a s ohromnou chutí se do něho zakousla a slyšitelnou ranou odtrhla sladkou dužinu. A podívala se tázavě.

Reprezentant řekl, že se jmenuje Růžička Karel a že pekařský mistr pan Beránek nejdřív podepsal přihlášku do živnostenského fondu, ale pak poslal dopis, ve kterém sděluje, že členem už nechce být a že chce peníze nazpátek. Co ona, paní pekařka, na to?

Odhodila stopku, vzala z rechny papírový pytlík, položila jej na futro okna, vytáhla tužku a na ten pytlík psala a násobila, pak počítala a potom řekla: „Je blázen ten můj.“

Když ne on, tak aspoň já tady na světě budu do devadesáti... jako můj tatínek,“ řekla a ukázala oknem na starce v kolečkové židli, „a tak já bych vydělala na pojišťovně v pětasedmdesáti letech padesát tisíc!“ A vzala tužku a podtrhla tu částku, kterou vypočítala na pytlíku. Pak ukázala na dveře a pokrčila rameny: „Ale ten můj to nechce. Pořád má něco. Zamlada mě budil a vyřval: „Příznej se, koho jsi měla přede mnou!“ a zpovídal mě... Teď mě zase budí, třepe tou přihláškou a řve: „Až sem přijde ten pojišťovák s andělskejma vočima, takhle to s ním dopadne!“ a dává rány pěstí do pelesti postele, až má klouby samou krev... Ale co se dá dělat?“ řekla a zmačkala ty výpočty na papírovém pytlíku od mouky, vytáhla jablko, vyleštila je o mohutná prsa, zadívala se na to jablko zblízka a s ohromnou chutí se zakousla do dužiny.

„Co to tam čte pan otec?“ optal se.

„Humoristický listy,“ řekla a na zubech jí svítila jablečná pěna, „co má taky dělat, když ochrnl. Ale než ochrnl, byl tatínek trhovec. Patentní navlíkač jehel. Neslyšel jste vo tom? Ani neviděl? Vopravdu ne?“ divila se pekařka. „Ale jděte!“ a přednášela s kramářským přízvukem: „Matka se domů z pole vrací, chce šít, ale oči má zesláblé, ruce se jí třesou. Píchá, píchá, ale jehlu navléci nemůže. A proč? Protože nemá můj patentní navlíkač jehel. Dámy a pánové, tento přístroj světa jsem prodával v Paříži za korun pět, ale dnes, aby každý kupcem byl, za pouhé koruny dvě. A k tomu přidávám jednu velkou špulku bílých nití a jednu špulku malých černých nití... a k tomu všemu tucet jehel, aby dnes každý kupcem byl...“

Přednášela a docela zblízka se dívala pojišťováku do očí a on cítil vůni jejího dechu, vlhkou a sladkou vůni po jablečné pění, že měl dojem, že se na něj dívá jako na ta jablka, která před chvílí skřoupala. „Vý jste to vopravdu nikdy neslyšel?“ optala se.

„Neslyšel,“ vydechl a usmál se, „ale že vás nezebou nohy?“

Tak bosky stát na dlaždičkách?“

„Nikdy... mně je pořád horko. Pořád jsem rozpálená.“

Řekla a naklonila se docela blízko ke rtům pojišťováka.

Vídel její velké, krásné oči, které byly plné zdravé smyslnosti. A pekařka jej dlouze políbila. Její ústa byla studená a voňavá od jablek.

Pak ji polekal zvuk kdesi otevíraných dveří. Odskočila, její bosé nohy pleskly o dlaždičky, naslouchala, pak se usmála a řekla: „Máte pěkný voči.“ A vzala veliký proutěný koš, skládala do něj pecny chleba a hovořila: „Kdybyste někdy po mně zatoužil jako já po vás, víte, kde bydlím.“

Zvedla lehce ten těžký koš a ukázala bradou na dveře na konci chodby. „A tam spí ten můj...“ řekla, naposled darovala reprezentantu pojišťovny své krásné oči, drkla zadkem do dveří, které vedly do krámu, a vířivým pohybem vklouzla do prodejny.

Chvilí stál a naslouchal, díval se chvíli na starce, který si četl pod vrbou v Humoristických listech, pak přešel chodbou a otevřel dveře do dílny.

Tady bylo ticho, na rechnách při zdi spočívaly pecny chleba a na vojenském kavalci, jen tak v podvlíkačkách, ležel mistr na břiše, jednou rukou sáhal přes polštář, jako by přes dílnu plaval kraula. Na podlaze ležel pantofel plný cákanců zaschlého těsta. A pojišťovák se sklonil a zatřásl spáčem. Ten se posadil a zívá a protahoval se, až mu v kostře zapraskalo.

„Jste mistr Beránek?“ optal se.

Ale pekař se svalil a spal dál.

Zatřásl jím znovu a řekl: „Mistře, psal jste nám dopis, který začínal: Vážení lumpové...?“

A mistr vyskočil, mrskl sebou, natočil si pojišťováka do světla, vzal mu hlavu do svých tlap, díval se mu do očí, jako by jej chtěl zulíbat..., a zařval: „To není von!“ a hulákal ke stropu: „Kde je ta svině, co měla voči jak anděl?“

„Co?“ polekal se reprezentant a objel si prstem límec košile.

„Jeje jeje jeje jeje!“ hopsal mistr v podvlíkačkách dílnou,

„já, kterej má zásadu, jak přijde pojišťovák do baráku, hned mu dát pěstí do rypáku... tak já se podepíšu na takovej hnusnej podvod na lidstvu! A vyplatím prachy, který jsem měl na bukový dříví!“ Na důkaz si dal ránu pěstí do čela, až mu oči zablikaly, a pokračoval: „To ale ty jeho modrý voči! A to se mě ta svině ptá, mistře, až půjdete do penze, chcete jako prémii: domek, nebo vilku? A mistře, až budeme dělat s penzistama jednoměsíční bezplatný vejlety..., raději chcete k moři, nebo do velehor? A já, kráva, jsem řekl, že raději ten domek a do těch velehor!“ volal mistr a zase si dal ránu do čela, až se srazil na kavalce, kde pokračoval: „A tak jsem v tom libým mračnu žil až do večera, votvíral jsem dveře toho domečku, díval jsem se dalekohledem na ty velehory... A večer jsem si přečetl stanovy, a když jsem je dočetl, svalil jsem se rovnou sem,“ řekl a ukázal na kavalce. Vymrštil se, drapl reprezentanta za rukáv a odvlékl jej ke zdi, kde ťukal olámanými nehty na zeď, na nějaké součty a násobení, a teď prstem podtrhl výslednou sumu a řval: „Podvedli jste mě! Tohle bych vám musel dát do chřtánu! Za padesát tisíc bych si musel koupit roky nazpátek..., ale na co? To mi ta svině s andělskejma vočima, která to se mnou sepisovala..., to mi neřekla!“ zamňoukal mistr a ruce se mu rachiticky zkroutily. Pak těkal očima po dílně a povídá: „Ale víte, až sem ten mamlas s modrejma vočima přijde, co mu udělám?“ a rozhlížel se, ale ani kopisty, polena, ani šarovací háky od pece jej neinspirovaly. Až s rozkoší setrval na sázecích lopatách. Strhl jednu tu lopatu, běžel na konec dílny, potěžkal ji a vyrovnal do vodorovné polohy, rozběhl se proti stěně pece a vši silou tou lopatou do ní vrazil. Náraz byl prudký, že se mistr svalil na zadek, ale jásal: „A takhle, takhle mu naperu tu lopatu rovnou do držky! A takhle mu tam s ní budu verglovat!“ Ukazoval, jak se tou lopatou bude babrat v pojišťováku s andělskýma očima. A pak, když chtěl vstát, zůstal mistr ještě chvíli na čtyřech a domýšlel ten obraz: „Mě povedou četníci do lapáku, ale jeho rovnou do márnice.“ Vstal, posadil se na kavalce a obličej si ukryl do dlaní. Reprezentant Živnostenské pojišťovny si utřel pot. A pohoršil se: „To tedy volá do nebes! A proto mě taky sem z dílny poslali. Mistře, ukažte mi tu přihlášku, chci vědět, kdo to s vámi sepsal.“ Pekař zvedl podhlavník, kde měl tašku nabitou všelijakými doklady, vytáhl přihlášku a podal ji. Pojišťovák rozevřel listinu. „No jo, pan Krahulík! Mistře Beránku, podejte mi ruku, podejte, tak. A já jako státní úředník se s vámi vsadím, vo co chcete, že pan Krahulík nejenže dostane kopačky, ale půjde před prokurátora. To se dělá?“ pobouřil se reprezentant. Pak dodal: „Já vím, že vás pan Krahulík neinformoval, že existují státní příplatky na živnostenskou penzi. Nic vám neřekl o příplatcích zemských a okresních, že?“ „To tedy ne...“, pošeptal mistr. „Tak vidíte,“ řekl pojišťovák a stiskl panu Beránkovi ruku, „a to vám jistě neřekl, že pan prezident Beneš má všechny živnostníky rád, a proto jim vymohl, aby výtečky znárodněného průmyslu šly určitou kvótou na vaši penzi. Takže teď se píše rok 47, to znamená, že za deset let bude vaše penze dvojnásobná..., že vám tohle neřekl!“ „To neřek...“, zachraplal pekař. „Tak tady je ten zakopanej pes!“ reprezentant zvedl prsty k přísaze a volal: „Vždyť to je právě ta revoluce v pojišťovnictví! Zač padaly miliony! Vždyť ti mladí budou platit na ty starý živnostníky. Pane Beránku, já vám vymůžu na ministerstvu sociální péče, abyste celou věc dal do klidu, všechno si znovu promyslel, nic zatím nebudete platit, a bude to,“ řekl pojišťovák, vytáhl z aktovky razítko a polštářek, dýchl na razítko, pak je pečlivě přitiskl na polštářek... a na volné místo toho dopisu, hned vedle titulu: Vážení lumpové... obtiskl: Dávám vše do klidu. Podal mistrovi tužku a ukázal imperativně, kam se má podepsat. Pak složil pečlivě dopis a prohlásil: „Další zprávy očekávejte z ústředí... To víte, pane Beránku, jak vás jednou vyškrtnou, je s vámi amen, to i kdybyste klečel před naší budovou a prosil..., už vás nevezmeme, ne že bychom nechtěli..., ale už to nejde. A když, tak jediňe na dispens samýho ministra. To jsou ale krásný housky!“ podivil se pojišťovák a naklonil se nad košem. „Otevřete aktovku,“ řekl mistr a nandal pečiva. A když se loučili, dívali se dlouho do očí. Na chodbě si pojišťovák oddech, na futro okna položil aktovku a oběma rukama se opřel. Díval se do zahrady, kde na slámě se rosila jablka. Pekařka teď běžela mokrou trávou, v běhu rozhrnula vrbové proutí, otočila další stránku Humoristických listů a kolíčkem na prádlo připevnila list k druhým, aby vítr nelistoval v té velké knize. Kdosi v dílně zasténal. Reprezentant se po špičkách vrátil ke dveřím, pootevřel a škvírou viděl, jak mistr Beránek sedí na kavalci, tahá se za kníry a viklá si hlavou. Pak zařval, strhl ze zdi poslední sázecí lopatu a volal: „Vždyť ten chlap měl ty samý andělský voči!“ a rozeběhl se proti zdi a tu lopatu roztříštil na ouhrabky. Pojišťovák vběhl do krámu, a než došel dveře, slyšel, jak na chodbě huláká mistr Beránek: „A pojedeme do Prahy! A s bejčákem v ruce!“ Mistr Beránek se podíval, zdali nejede tramvaj, pak vstoupil do jízdní dráhy, aby si lépe přečetl číslo domu. „Je to taďy,“ řekl s uspokojením a vstoupil do domu. Na zdi byla tabulka s nápisem: Živnostenská pojišťovna, páté patro. Na klice výtahu pak byla další tabulka: Výtahd. Mistr Beránek se zaradoval: „Už o mně vědí. To abych se unavil! Ale já vyletím třeba do dvacátýho patra jak anděl a ještě budu mít sílu, abych je tam všechny pořezal bejčákem!“ A bral dva schody najednou. Ve třetím patře se zastavil. Na schodech seděli dva strejci a utírali si čela kapesníkem, jak byli řiční. „Taky živnostníci!“ zvolal mistr. Přikývl a jeden povídá: „Jak jste to poznal?“ Mistr Beránek: „Podle zmučenýho ksichtu... Ale až tam vejdete a uslyšíte křik, tak jsem to já, kterej jim zatíná tipec!“ Zvedl hůl a zahrozil nahoru a opět lehce to bral, dva schody najednou. Vtrhl do kanceláře, utřel si vousy a hned: „Kde je ředitel?“ Úředník, mladý muž, krájel krvavou tlačenkou na kousky, teď otevřel šuplík a shrnul tam ty krvavé kousky. A začal krájet

cibulku; mhouřil oči a řekl: „Hned vás ohlásím. Copak se vám stalo?“ Mistr zakřičel: „Měl jsem peníze na bukový dříví a vás pojišťovák je ze mě vylákal!“ A na důkaz praštil mistr holí přes stůl.

Mladý úředník szel, napřáhl ruce a jak slepec hmatal po stole, pak řekl: „Málem byste mi rozbil skleničku s pepřem.“ Shrnul dlaní tu nakrájenou cibulku do šuplíku, posypal krvavou tlačenkou pepřem, pak se sklonil, až celý zmizel, a když se narovnal, držel láhev s octem a něžně ulil trochu octa do toho šuplíku. „Vždyť vám to vyteče,“ poznamenal mistr Beránek. „Kdepak!“ usmál se mladík, „ten šuplík má plechový dno!“ To řekl a ze strany na stranu viklal a pohyboval tím šuplíkem a: „Musí se to promíchat... ale cože jste si přál?“

„Mluvit se ředitelem,“ řekl pan Beránek.

„Hned,“ pověděl mladík a otevřel takový zavírací nůž, napíchl kus krvavé tlačanky a s chutí ji pojídal. A plnými ústy hovořil a ukazoval: „Tady, jak je ta tlačenka, mám na šuplíku nápis: Masna. Tady, jak je nápis: Pečivárny, tady v tom šuplíku mám housky. Tady, jak je nápis: Zábavní podniky, tady mám knížky na čtení a foukací harmoničku... a tady, jak je nápis: Blboviny, tady v tom šupletu mám úřední spisy. Dobré, že?“

Zvedl se a optal: „Ale vy jste něco chtěl?“ Mistr pravil tiše:

„Mluvit s panem ředitelem.“ A postavil si hůl do kouta.

Úředník vešel do tapetovaných dveří, a když se vrátil, nejdřív napíchl nožem kus krvavé tlačanky a tím nožem ukázal na tapetované dveře a řekl: „Jste očekáván.“

V kanceláři za stolem, nad kterým se nakláněla ohromná palma, seděl tlustý člověk, docela blažený a zalitý vnitřním štěstím... a jako by na nikoho jiného nečekal než na mistra Beránka. Nabídl mu židli a vítal: „Tak jen pojdte, pojdte a posadte se. Jste nám srdečně vítán.“ Ale mistr Beránek se neposadil. Ředitel pravil vlídně:

„Ale copak? Vy se na nás zlobíte? Vy trucujete? Copak jsme vám udělali?“ A mistr Beránek se díval na ohromný list palmy, který byl rozevřený nad ředitelem jako deštník, a řekl, jak k němu přišel takový krasavec a hypnotizoval jej modrými voči a jak mistr podepsal přihlášku jak ve snách, jak potom si všechno přečetl na zadní straně přihlášky a hned napsal dopis začínající: Vážení lumpové, syčáci a vrazi..., jak k němu přišel další reprezentant Živnostenské pojišťovny, kterej zase měl andělský voči, a ten mu to rozmluvil, a tak on, mistr Beránek, dal celou věc do klidu... „Ale to nechce klid! Já chci svoje peníze nazpátek, protože je potřebuju na bukový dříví!“ zvolal pekařský mistr.

Ředitel se usmíval, pokyvoval hlavou a prohlásil: „Ale božíčku, tak to stornujeme..., přeci charakter živnostenské penze je dobrovolný...“ Zvedl se, obrátil, listoval v kartotékách, a když našel to, co hledal, s despektem upustil před sebe celý fascikl na stůl. Posadil se a zpřísňl: „Vážený pane Beránku, nemáte k nám důvěru... a to nás nesmírně bolí. Ale co se dá dělat? Vyškrtneme vás. Ovšem podle našeho řádu jsme povinni vás poučit, že se zříkáte veliké vymoženosti..., protože, nedej Bože, ale co když vás potrefí tohle!“ Vstal a ukázal na zeď, kde byly velké zarámované fotografie. „Jen pojdte, pojdte a podívejte se!“ A ředitel ťukal na fotografii flašinetáře, který s opicí vyhrával a žebrol na ulici. Mistr Beránek se zarazil, když to viděl. Ředitel jej odvedl k dalšímu obrazu, na kterém stál v pozadí chudobinec, před kterým na lavici seděli starci, zubožení a dementní. Když se mistr vynadával, řekl ředitel: „Pane Beránku, když ty vaše drahocenné ruce už nebudou moct pracovat, co vám kdo dá? Myslíl jste na to? Jste přece muž!“

Mistr řekl tiše: „Byl jsem raněn ve válce.“ Ředitel: „Tak vidíte. A když se rozhlídnete, co vidíte na zdech naší kanceláře? Jen se podívejte! Obrazy vyhořelých živností, živností stížených vichřicí a povodní..., a vy jste už ve věku, kdy byste stíží začal znovu, jen si dejte ruku na srdce... A teď tady se podívejte do téhle vitríny! Tady jsou výstřižky ze všech možných novin a... a co se z toho dovídáte? Samá neštěstí, vraždy, sebevraždy, konkursy, které skončily tragicky..., co teďka si zrovna čtete?“ optal se ředitel. „Přečtěte to nahlas!“ A mistr Beránek předčítal chraplavě: „...Vdova po kováři skončila svůj život v močůvce...“ Ředitel: „A další titulek večerníku?“ A mistr Beránek četl: „Živnostník si podřezal kosou krk...“

Ředitel zvolal: „To stačí.“ Šel, zaťukal na dlouhou skříňku a prohlásil: „A tady takových výstřižků máme tisíce!“

Zvedl prst a zvolal: „Pane Beránku, vidíte! Kdyby živnostníci už tenkrát měli penzi, věřte mi, že všechny ty maléry a všechna ta neštěstí by nebyla..., ovšem vy bez penze, vy jdete vstříc... jedné z těchhle fotografií, jednomu z těchhle výstřižků..., chcete tedy ještě zrušit naši přihlášku?“

Ředitel vzal ze stolu listinu z fasciklu nadepsaného kaligraficky: Beránek Alois, tu listinu zvedl a držel v prstech, díval se pekařovi do očí a čekal na znamení. Opakoval:

„Mám to přetrhnout?“

Mistr Beránek se rozhlídl po zdi, odkud na něj zírali starci před chudobincem, vyhořelé živnosti s reklamním štítem, který jediný neshořel, podíval se do vitrín na ty zprávy o neštěstích..., zavrtěl hlavou a zašeptal: „Nedělejte to, teď to vidím, že jak dělníci a úředníci, zrovna tak mají být zajištěni i živnostníci..., všichni.“

Ředitel vrátil přihlášku do fasciklu, posadil se pod listem palmy, sepal ruce: „Jsme tady od toho a jen pro vás. Někdy se lidi musejí zachránit i proti své vůli..., pane Beránku, těšilo mě...“ natáhl se a podal mistrovi špičky vlhkých prstů. Když mistr Beránek vyšel z ředitelny, ti dva živnostníci už stáli proti tapetovaným dveřím a dívali se pozorně na mistra. I mladý úředník zaklonil hlavu, aby viděl do tváře panu Beránkovi, který taktak že nahmatal židli a posadil se. Byl bledý, jako by spadl ze skály, kníry zplihlé, ruce mu visely mezi kolena skoro až na podlahu.

„Tak jste jim vypucoval žrádlo?“ optal se jeden živnostníček. Ale mistr mlčel. Pak se zvedl, vzal v koutě svou hůl, opíral se o ni a těžce vyšel.

Když sestupoval po schodech, ve třetím patře si musel sednout a opřít si hlavu o secesní zábradlí, o jemně tepaný liliový květ. A kdosi vběhl do domu, teď to bral dva schody najednou. Když proskočil kolem pekaře, zvolal: „Co já jim tam řeknu, to si za rámeček nedají!“ a o celé schodiště výš se vyklonil nad zábradlím a volal dolů: „To tedy nedají!“ a běžel dál a jeho slábnoucí skoky bylo slyšet až do té doby, než za ním zabouchly dveře pojišťovny.

Mistr Beránek vyšel na náměstí. Hned vedle kostela stála kašna, uprostřed té kašny bylo sousoší stočených rybek,

kterým z otevřených tlamiček chrstal vodotrysk. Pan Beránek se nejdřív díval na tu pleskající vodu, pak si navlhl ruku a otřel si skráně, pak odložil hůl a oběma rukama nabíral z vodotrysku osvěžující živel a přikládal si jej na obličej. Nakonec se nahnul přes obrubu kašny a nechal padat vodotrysk na týl hlavy. A lidé se zastavovali, po čtvrt hodině sem přišel esenbák. Vytáhl notes, sňal z něho gumičku od zavařeniny, pak zatřásl panem Beránkem a optal se. „Co tady děláte? Je vám špatně?“ dodal, když viděl pekařův obličej. Pan Beránek teď udeřil zavřenou pěstí do otevřené dlaně a zvolal: „Andělský voči!“ a zase nastrčil hlavu, aby mu chladný vodotrysk pleskal na týl... podvodníci

„...takovou že ránu sklenici? A u Fiakra?“

„Ano, u Fiakra.“

„Nebylo to v Malé Štupartské?“

„Tam. Jak jsem neměl na něco vztek, tak jsem nenapsal do novin ani řádku. A věřte, že někdy nebylo ani o čem psát, a tak jsem si incidenty musel vyrábět sám. V Baby Pigalo jsem dal sám facku, jen aby byl článek. Já, který neublížil ani kuřeti! V Orientu jsem se zase opil s nevěstkou, jen abych dostal peníze za reportáž z noční Prahy. Jmenovalo se to Tragédie s ženou alkoholickou. Co jsem dostal v Bal Negre za článek Pražské nevěstince, to vám ani nebudu popisovat. Ale teď si vzpomínám, jednou vejdu do Tunelu...“

„Nebyl ten Tunel v Týnu?“

„Ano, v Týnu.“

„Ó, tam jsem já měl ohromný úspěch. Tam jsem zpíval Dostaveníčko z Johanna Strausse, tenkrát jsem ještě měl lahodně zabarvený tenor...“

„To vám gratuluji, ale já neměl článek do novin a v Tunelu už zavírali. Seděl tam jen takový vousáč, jdu k němu a povídám: Pane, vy vypadáte jako Jezuskind! A než jsem se nadál, dostal jsem facku jako Brno a ten vousáč křičel: Vy usráně, víte vy, kdo já jsem? Já jsem předseda českých anarchistů a jmenuju se Vrba. V jako vermut, R jako rum, B jako borovička, A jako alaš! Zavolal jsem policii a už jsem měl článek Anarchista ztloukl novináře ve známém nočním podniku. Jaká byla vaše nejmilejší role?“

„Moje gala představení byla Růže ze Stambulu. To se muselo vidět, jak jsem nakonec stál v uniformě modré jak nebe v harému, jak jsem rozhazoval růže a zpíval... Stambulská růže, ty jediná, povždy jsi Šeherezáda má! Ale co z toho? Raději vypravujte, jak jste neměl článek do novin.“

„Vás to baví?“

„A jak! Trochu znám ten polosvět. To víte, jako operetní zpěvák musel jsem reprezentovat českou operetu. A já pro českou operetu něco znamenal!“

„Když vás to tedy baví. Jednou jsem dostal avízo, abych se přestrojil, že bude razie na Krejčárku, tam že se má provozovat parádní hazard. Já neměl článek, tak jsem se radoval. Přestrojil jsem se za vandráka a na Krejčárku jsem vyvaloval oči. Hrál se tam na vozejku, za soumraku, několik svíček, a žebráci sázeli hlavně věci, co vyžebrali přes den, zloději a lupiči sázeli skvosty. Bankéř to napřed odhadl a vyplatil peníze. Abych nebyl nápadný, vytáhl jsem z pytle svoje botky a vsadil jsem je na žaludskou devítku.“

„Na mrtvého ptáka.“

„Ano, ale prohrál jsem. Tak jsem vytáhl z pytle svoje sako, bankéř mi za ně vyplatil třicet pět korun, ale i ty jsem prohrál. Abych to dostal zpátky, vsadil jsem hodinky na zelenou devítku.“

„Na kozu s motejlem.“

„Tak. Ale prohrál jsem zas a trnul jsem, jen aby nezačala razie, abych aspoň něco dostal domů. A vtom začalo hvízdání, bankéř smetl svíčky, byla už tma, a když to policie zatáhla, vybrala jen samé zlodějíčky a žebráky. Bankéř a jeho lidi byli pryč a věci taky. Ten detektiv, co mně dal typ, říkal: „To bude článek, co?“ Ale co jsem mohl říci? Jel jsem domů poslední tramvají v ponožkách, doma jsem hned sedl a napsal jsem Monte Carlo pražského podsvětí. Vám ale, příteli, musel slušet frak, co?“

„To ano. Ó, já byl vždycky dobře ekvipován, já míval dva fraky, trojí uniformu. Careviče, Bola, Vilju. Loni jsem to všecko vyměnil za dříví a uhlí...“

„Příteli, nemám zazvonit na sestřičku?“

„Ne, všecko, jenom to ne! Teď si vzpomínám, ano, Čardášová princezna, to byla moje úloha. Taky jsem se oženil, zrovna tak jako Boni. Když bylo po válce maso na lístky, jedna nóbl dáma mi nabídla šedesát deka lístků a já pod dojmem těch šedesáti deka masa jsem se před společností zavázal na papírovém ubrousku, že si tu dámu vezmu. A taky jsem si ji vzal... Tisíc andělíčků v ráji... mám tě rád...“

„Ne, nezpívejte. Zazpíváte mi to až pak, až budete zase zdrav.“

„To mi jen zaskočilo..., vypravujte mi něco o kartách... prosím...“

„Když se vybírala herna u Picků, byl jsem při tom a napsal jsem otráslý článek Herna prokletých milionů. Hezky jsem začal, že od Picků vedly pouze tři cesty. První na Wilsonovo nádraží, druhá na Pankrác a ta třetí na Olšany. A pak jsem šťastně vypočítal, že za těch dvacet let, co se hrál u Picků hazard, se tam celkem obrátily dvě miliardy korun a že za tu sumu bychom měli skoro ještě jednu Maginotovu linii. Víte, teď, když tady tak ležím, teprve teď si uvědomuji, že jsem bral novinářství jako umění, že jsem na ně spíš doplácel. Jednou jdu kolem Zeleného stromu...“

„Na Žižkově, nebo v Košířích?“

„Na Žižkově. A tam v průjezdu, koukám, nový patent. Skládací stoleček a na desce přilepené boží požehnání. Že jsem byl novinář, chtěl jsem vědět, co to bude dělat. Tak jsem si vsadil pětikorunu a vyhrál jsem hlavní výhru.“

„Haupttrefu...“

„Tak. A pak jsem ještě vyhrál, ale potom jsem všechno prohrál. I snubní prsten jsem vsadil a ten jsem taky prohrál. Osud nade mnou ohrnul nos.“

„To muselo být krásné...“

„Ani bych neřekl. Ostatně to je otázka pohledu. Ale já hrál dál i o svoji lidskou důstojnost. Povídám bankéři: „Pane, dejte mi aspoň na tramvaj!“ A on odpověděl jako pravý

Osud: „Jo, dneska se štigro nedává.“ Tak jsem šel domů pěšky a hned jsem napsal takový flot článek: Upíří velkoměsta rozhodují o osudu poctivých lidí. Sám šéfredaktor mi poklepal na rameno a řekl: „Napsal jste to tak, jako byste to skoro sám prožil. A tak to má být.“

„Ale to nebylo od vás hezké, že jste byl tak mstivý. To já kolikrát jsem taky tak šel, všechno jsem prohrál, všechno. Já hrával až o kravatu a o perka... a šel jsem domů pěšky a v hrůze, ale nikomu ani muk. Přeci jsem vyzýval a pokoušel Osud!“

„Vám se chce spát, ne?“

„Ne... to já si jen tak odkašlávám... hovím si a potom... já teď mám tak rád lidský hlas...“

„To se tak potíte? Nechcete se napít? Já zazvoním na sestřičku.“

„Jen to ne! Myslíla by si bůhvíco..., raději mi vypravujte o novinách, třeba něco smutného...“

„Smutného? V novinách je skoro všechno smutné, když je děláte. V Brně jsem taky byl. Policie tam zatáhla v Lužánkách. Na Kolišti. Sehnala ty prostitutky do jednoho podniku v Nové ulici...“

„Neříkalo se tam na Flédyne?“

„Vy znáte i Brno...“

„Jak bych neznal. Já jsem tam začínal svoji slavnou kariéru. Víte, co to bylo za nádheru a dar lidem, když jsem přišel ve Veselé vdově na jeviště ve fraku, v pláštěnce s bílou hedvábnou vložkou? Takhle udělám rukou v rukavičce a už zpívám... Já půjdu k Maximu, kde hojnost je šprým...“

„Krásně, překrásný hlas máte, ale napijte se..., docela málo..., tak..., to ten kašel zažene.“

„Děkuji..., a co jste viděl ve Flédyne?“

„Policejní inspektor kontroloval knížky. Já jsem napsal potom takovou reportáž... Povídá ten inspektor: „Tak Mářo, co je to s tebou?“ A ona řekla: „Co je to se mnou? Dneska je štrafůňka a já mám z toho fědry.“ Jaký fědry? Podíváte se, pořád mě posílají supem do Sokolnic, a tak jsem si uvázala na krk jednoho imgrgrýna a on mě furt šmětřoval, že je z Brna, ale on byl z Boskovic, a jestli mě dneska zhaftnó, šupčím si to do Boskovic a tam mě nikdo nezná.“ A policejní inspektor jí knížku vrátil, byl to dobrák, spal jsem pak u něho a on si až do rána četl přes brejle v bibli. Když jsem se probudil, udělal nade mnou veliký kříž.“

„Že si to tak pamatujete?“

„Příteli, když něco napíšete, tak si to pamatujete až do smrti. Ovšem pod dojmem chvil.“

„A já teďka myslím...“

„Nesedejte si..., příteli!“

„Ne..., já teďka vím, že moje nejslavnější představení byl

Poslední valčík od Oskara Strausse... Copak já jsem za to mohl, že se do mě, do gardového poručíka, zamilovala princezna?“

„Sedněte si, nechodte z postele.“

„Copak já jsem za to mohl? Že jen já jsem zpíval na plese

Láska je pouhý sen? To já dneska vím, že s ní měl tančit velitel pluku, ale když ona si vyvolila mě..., a potom, před celým plukem, představte si tu hanbu..., velitel mi strhal epolety, zlomil šavli...“

„Lehněte si, příteli, zazvoním na sestřičku.“

„To ne... to ne... A já jsem plakal i na jevišti, že jsem se musel rozloučit s princeznou. Hudba tiše hrála poslední valčík..., krajina mizí, vláček docela malinký se objevuje v zatáčce na kopci, a konec..., já pro valčík musel prchnout do ciziny, pro valčík...“

„Přikrejte se, jste zpocení.“

„Já...? Ach ano, ale co vy jste napsal naposled?“

„Já, že jsem neměl nakonec už na nikoho vztek, tak jsem nedovedl ani psát. Naposled jsem se koupal u Brandejsa a tam se slunila dívka. Jel na koni dragoun a ta slečna povídá, zdali by ji naučil jezdit na koni? Tak dragoun jí pomohl do sedla, ale kůň se splašil, letěl loukou a dívka praskly plavky, svezly se jí z těla, a tak v pravé poledne lítala nahatá na brandejském náměstí a nakonec kůň vjel i s tou dívkou do kasáren, kde zrovna byla mináž. Já jsem to hezky nadepsal, Lady Godiva v Brandejse, ale zakončil jsem to hloupě, že je třeba zakročit proti slunícím se dívkám, proti málo držícím plavkám a proti splašeným koním. Ten večer jsem byl v biografu, hráli s Annou Mae Westovou Já nejsem anděl. A viděl jsem najednou, že ani já, ani kdo jiný, žádný z nás není anděl. Tak načpak chytat lidi za slovíčka, za skutky a pak křičet v novinách do světa, jak je lidstvo zvlčilý? Tak jsem otevřel okno a jako ten policejní inspektor nad prostitutkami v Brně jsem udělal nade vším kříž... Vy ale už spíte, příteli, nemám opravdu zavolat sestřičku?“

„Ne... ne..., já jen usínám..., jen hovořte..., já mám tolik rád lidský hlas...“

Za několik dní, když holič holil nebožtíky, posteskl si zřízenec umrlčí komory: „Sakra, že mě pořád tadyhle bolí?“

„Kde?“ odložil holič břitvu a zbystřel. „Snad ne tadyhle?“

Oh, tak to nic nebude, to bude typický ustřel, lumbágo.“

„To mi tak ještě scházelo!“ narovnal se zřízenec v kříži.

„Ovšem“, posunul si učeně brejličky holič, „nevystřeluje vám ta bolest ze zad ke kolenům?“

Kladl důraz na tuhle otázku.

„Ne“, řekl zřízenec. „Sedí mi to v kříži, jako by mi tam zarazilkramli!“

„To je dobře, to je, človíčku, právě dobře!“ liboval si holič a mnul si ruce. „Je to docela obyčejný houser. Lumbágo! To se vyroní docela maličká kapička krve do svalů. Nahoře vám dají injekci nebo mast a budete za pět dní chlapák! Chlapák!“

Radoval se a pokračoval v holení mrtvol. Když skončil, omyl si ruce a díval se na svoje dílo.

„Dali hoši práci... Jemná pleť a tvrdý vousy. Ale že v ty trojce to tak rychle deceduje?“ „Ten pokoj je taky od toho,“ utřel si zřízenec nos. „Ve dvou se to přece jenom líp zhebne. Ale oba dva - pámbu jim dej věčný nebe, jestli nějaký je - voba byli numera. Jak tenhle,“ zaťukal na jedno viko rakve, „tak tenhle,“ a zaťukal na druhé. „Tenhle se zapsal, že přej je sólista operety, ale když správce telefonoval na Svaz, jestli někdo přijde na pohřeb, tak řekli, že žádný takovej sólista nebyl.“

Že byl nějaký toho jména, ale zpíval jen ve sboru. Vidíte, a přeci po něm zůstalo album fotografií, samý hlavní úlohy..., asi se ustrojil do uniformy a fraků a dával se fotografovat. Dal jsem mu to album do rakve. Může mu to někdo mít za zlé?“

„A to já zase ano!“ zdvihl si brejle holič. „Na to já jsem prevít. Totiž! Kámpak by lidstvo došlo, he?“

„I jděte! Já, když se tak kolem sebe dívám, tak vidím skoro samý lidi, kteří si pletou to, čím by chtěli být, s tím, čím jsou,“ řekl zřízenec.

Holič si rovnal do kufříčku břitvy a nůžky. „To je možné,“ odpověděl, „ale lidská společnost se musí bránit. To by se potom vůbec nerozlišovalo a nebyla by zásluha... A co ten druhý?“ Kývl bradou k rakvi.

„To samý v modrém. Ze Svazu novinářů řekli, že člověk toho jména sice do novin psal, ale jen samý hmátky a zlámaný nohy. Ale pod hlavou měl album plný vystřihaných velikých článků. Tak vtipných, že jsem si to vzal na památku domů...“

„Pozor!“ zdvihl holič učeně prst. „Křční tuberkulóza je nakažlivá! Ale tak já jsem vlastně holil dneska dva podvodníky!“ „I jdou.“

„Podvodníky!“ opakoval holič a přibouchl dveře umrlčí komory.

Pak rozepjatý kráčel v bílém vlajícím plášti chodbou nemocnice. U okna uviděl mladíka s nataženou nohou a berlou. Nikdo chodbou nešel, a tak holič přistoupil a dotkl se kolena v sádře.

„Fraktura patelae?“ optal se.

„Ano, pane doktore, na motorce.“

„Jen sed'te, sed'te. Už se to lepší, že? Jdete k převazu?“

„Ano, pane doktore.“

„No, hlavně zdali jsou šlachy v pořádku. Máte oteklou nohu?“

„Už ne, pane doktore...“

„Ale to je výborné! Jen jděte nahoru, čekají vás tam...“ třepal ručkou holič, a jak uháněl s kufříčkem chodbou nemocnice, zaslechl ještě, jak mladík za ním volá: „Děkuju, pane doktore!“

Baron prášil

Do práce jezdil Haňť a brzo. V tramvaji si sedl, vytáhl z aktovky Herald Tribune a dělal, že pročítá se zájmem úvodník. Pak zvolal: „Ty kapitalisti si stejně koledujou! Já bych jim dal politiku síly!“

Ale lidi se dívali jinak. To ale Haňť a už rozevřel Frankfurter Allgemeine, chvíli si v ní jakoby četl a pak komento- val.

„Páni zlatý! Když to čtu, tak mi dělají nervy táááákhle!“

Kdo vlastně tu válku vyhrál a kdo prohrál?“

A rozesmál se: „Podržte mě! Konrád Adenauer mluví o obraně západní kultury! Na kolumbijský univerzitě. Rozumíte, lidičky! Na univerzitě. Škoda že nás tak není devadesát milionů.“

Rozkuckal se, ale když hledal pochopení v lidských očích kolem, viděl, že ty oči jím proplouvají, že se ty pohledy spojují až někde za ním, že lidi dělají, jako by tady ani nebyl, že se dívají skrz něj. A to dělalo Haňťovi dobře, měl rád ten pocit, kdy lidi na člověka žárli, že něco umí. Proto složil ty spolkové noviny a s chutí roztáhl LHumanité a zase žehnal tím velkým titulkem tramvaji, jenže ty zprávy se mu už vůbec nelíbily.

Pak složil noviny a zaslzel: „Kámpak se poděla francouzská hrdost? Lidi dobrý! Speidel a von Manteufel s Guderianem, s tím starým dramfgängrem... mají porady v Paříži. Já z toho umřu!“

Zvolna skládal noviny, ty troje noviny, které našel ve starém papíru, noviny, z nichž rozuměl akorát jménům a příjmením, a vystoupil z tramvaje.

Hned za rohem vešel do mlékárny, kde každý den kupoval kočkám mléko.

„Kolik to tam máte těch koček?“ optala se mlékařka.

„Kolik? To máte, paní, vidět, až teďka votevřu magacíny!“

Jak neuskočím, tak mě povalí to mračno kocourů. Ale víte to už?“

„Co?“

„Ohromnej požár v holešovickém přístavě, dneska v noci. Loď s obilím hoří a to hořící zrní stříká na všechny strany, takže hasiči už nehasejí tu loď, ale sousední čtvrti... Libeň a Bubny. Příšerný naštěstí!“

„To ještě tak scházelo!!“ prolomila prsty mlékařka. „Ale kolik máte koček?“

„Holka, pardon, milostpaní..., málo. Teď, co nám šest kocourů zešílelo, jak se jiní mrouskání vrazilo do hlavy, tak nám jich zůstalo jenom dvanáct. To je katastrofa, když do kocourů vletí mrak! To z toho lezou i po stropech.“

„Mrak?“

„Ano, sama víte, co to je za trápení ta touha, mrňoukání, ta iontoforéza přírody a záliba zvířátek hrát si na tunýlky.“

„Co to je?“

„No, račte prominout... i zvířátka si rádi hrají na tatínka a na maminku. A kocour, to je učiněný dynamo!“

„Dvanáct koček! A naše děti vám tam nosejí do sběru papír. To by tak ještě scházelo, aby ti kocouři zešíleli taky.

To by pokousali celou ulici!“

„To by tedy pokousali.“

Haňťa šátral v aktovce a vytáhl italskou Unitu.

„Tak... tady to někde bylo v novinách... Ano, tady jsou povodně na Pádu... Tady monacký kníže si vzal tu americkou filmovou herku Grace Kellyovou... pardon, herečku... a ta- dy je to! Ve Florencii se vzteklá smečka koček a v Oficiích pokousaly ty kočky patnáct Němců, co tam byli v obrazárnách. I ty bedekry jim rozkousaly na maděru.“

„A to já tedy tak nenechám. Ještě dneska podám hlášku na rodičovský sdružení!“ řekla mlíkařka, hodila hlavou a dívala se teskně ven do ulice...

U pojišťovny čekal pokladník.

„Pane Haňťo, včera jsme k vám dali složenky.“

„Ano, ale co má být?“

„Co? My jsme se domnívali, že ty složenky, co jsme k vám dali, jsou propadlé. Ale zatím ty propadlé jsme si nechali v kanceláři.“

Pokladník ukázal na pojišťovnu: „A ty složenky, co platějí, ty jsme dali do sběru.“

„To nám nevadí... papír jako papír!“ utěšoval Haňťo.

„Ale my si nerozumíme! Já jen jestli by to šlo ještě vyměnit?“

„To už sotva, už to je zabalený.“

„A kde jsou ty balíky?“

„To bych taky rád věděl. Už včera je odvezli autem do papírny.“

„A do který?“

„Podle toho, do kterého auta jsme ty balíky dali. To už je se složenkami amen. To je lepší jít hledat živou vodu nebo tři zlaté vlasy Děda Vševěda.“

„Já si budu stěžovat.“

„To můžete, ale u nás se nikdy nic nenajde, když se to hledá. Ale jinak, jako překvapení, najdete všelijaký jiný věci. Takhle po revoluci balím ve sklepě někde na Letný, tahám vidlema třepení, najednou zaberu, a hoho! Hádejte, co tam bylo?“

„Složenky!“ zaradoval se pokladník.

„Kdepak! Holínky, holínky! Zaberu podruhy, a hele, mrtvej scharführer, ještě s revolverem v ruce. Šarfýra, kdysi klenot německejch pradel, ozdoba říšských králíkáren... a teď mrtvej. Povídám: „Co s ním?“ Hodil jsem ho do vystlaný bedny, kolem něj a nahoru papír a ušlapal a utáhl jsem to tuplovanejmadrátkama... a ten šarfýra šel do papírny jako ty vaše složenky. Tam přestříhnou dráty a hodějí to do stoupy, do kyselin. Možná že tenkrát si pár set lidí přečetlo Český slovo na německým národním socialistovi. To jsou případy, co?“

„No...“ kýchl si pokladník.

„Je to pravda! Ale já jsem taky balíval pod Státní bankou.

Tam, jak možná račte vědět, je taková místnost, do který stropem padají rozšrotovaný propadlý bankovky. A já tam balíval s maskou na obličej, v mračnech milionů. Ty prachy tam padají od stropu, šrotovník do toho tak příjemně vrní... no a tam mi to napadlo a taky jsem se pak zeptal hlavního pokladníka: „Nechyběl vám taky někdy v kase milion?“ A víte, co mi řekl?“

„Ne...“ ulekl se pokladník a srdce mu začalo bušit.

„Povídal: „Pane Haňťo, milionovou chybu najdu hned. Ale nedej pámbu, aby chybělo dvacet halířů, to někdy šest lidí hledá celej tejden.“

Pokladník pocítil mrazení v zádech a zase kýchl.

„Je to tak!“ řekl Haňťo. „Ale zajímavý, že každému se každou chvíli něco ztratí. U nás lidi omylem toho do papíru dali tolik, že kdyby se to všechno našlo, byl by z toho malej bazar. Rádio přinesly omylem děti, celý motor vybroušený ajrovky, boty, kabáty, desítky bilancí, bony na benzin i složenky. Ale nejslavnější bylo, když do sklepa omylem vysypali s papírem za půldruhého milionu brilantů. Sedm detektivů probíralo papírek za papírkem. Devadesát metrů. Tejden to trvalo, ale nenašli nic.“

Pokladník zase kýchl, až si nafíkal do dlaní.

„Vy nemáte kapesník?“

„Ne, já jsem zapomněl...“

„Tak že jste to neřekl hned? Já vám jich zejtra, jako maličkou pozornost, přinesu celej tucet. To když se kasírovaly synagogy, tak jich k nám Němci přivezli deset metrů, těch jejich praporů, rouch a chůvek. Nejdřív jsme si to trhali na vonučky, ale pak jsme si to rozstříhali na kapesníky a ručníky. Já...“ radoval se Haňťo, „já mám v almaře vejnavu pro dvě nevěsty. Jen z praporů mi ženuška ušila dva tucty trenýrek. A těch kapesníků! Do konce života!

A ještě bych musel smrkat samou kyselinu sírovou. Pane, do těch se to smrká. Víte, co to je za pochoutku, když vás ty zlaté nitě šimrají v nose?“

Ale pokladník přemýšlel, co kdyby mu tak chybělo v kase těch dvacet halířů?

„Jsem nachlazen...“ řekl.

„Tak že jste to neřekl hned? Dávejte dobrou pozor! Až přijdete z kanceláře domů, tak dáte do hrnka maličko vody a doležete to hodně rumem. Pak to nakrásně svaříte, dáte do toho napřed samozřejmě hřebíček a pepř. A pak to s chutí vypijete, čtvrt hodinky počkáte, až ten nápoj dostane akceleraci, a pak ještě vypijete dvě deci žitný kořalky, protože žitná kořalka je na prsa. A potom vyjdete do krajiny... to už se stmívá... tam někde upadnete a usnete a k ránu, za

rosy, je po rýmě. To je ta Kneippova metoda a ta je lepší než Priessnitzův obklad. Tak zejtra vám přinesu ty kapesníky!“ řekl Haňťa, podal pokladníkovi ruku a upřímně s ní zapumpoval...
Pokladník nahmatal kliku pojišťovny a tak si kýchl, že vletěl do foyeru.
Haňťa pak zahlídl, jak k nim do sběrný zahýbá zpocený člověk a tlačí před sebou káru. Pospíšíl si a pomohl mu tlačit tu káru, která vypadala jako dělo.
„Ještě že mám tu káru,“ liboval si její majitel. Ale vezl docela malinký balíček.
Šéf vyšel z kanceláře a řekl: „Dejte to na váhu.“
„Máte líhu?“ optal se majitel a utíral se.
„Co to je... líha?“
„No líha..., jak se po ní stahují sudy v pivovarech.“
„To nemáme.“
„Tak aspoň pajsr...?“
„Pajsr? Ten máme..., ale na co? Snad ne na tohle?“ zaječel šéf a už věděl, že bude mít po náladě celý den. Skočil a hodil ten balíček na váhu.
„Tak je toho pět kil.“
„No... to si nechám líbit!“ těšil se majitel káry,
„Co za to chcete? Peníze, nebo losy?“
„Losy. Ale jen ať nejdou moc za sebou.“
„Tady máte jeden!“
„Kdepak, ten já nechci! Smíchejte mi ho.“
„Tak tady máte jeden los a smíchejte si ho sám,“ řekl suše šéf.
„Měli byste tady mít papouška,“ prohodil snivě majitel káry a zastrčil si los do portmonky. Pak se snažil zabrat, ale nešlo to. Kára byla těžká a ze dvora to bylo trochu do kopce. Tak Haňťa z jedné strany, šéf z druhé, skoro v pokleku a s prsty za loukotě, museli zabrat a ještě si vykřiknout: „Hej rup!“ Pak teprve kára, která vypadala a jistě vážila jako dělo, se konečně pohnula.
„Kdybych tak vyhrál spartaka!“ vydechl majitel káry.
„I kdepak! V tom už jezdí náš ředitel a všechny hlavní výhry jsou už rozebrány. Ty když vyhraješ, tak šálu, knížku, košili..., když!“ řekl Haňťa.
„Aspoň že mám tu káru,“ liboval si majitel, zalehl do řetězu a vytrápoval do Spálené ulice.
Když se Haňťa vrátil do dvora, řekl šéfovi. „Ten s tou károu..., to je příšerný! To je symbolickéj vobraz mýho minulýho života!“
K deváté hodině přišel do dvora sběrný stařík, obešel skupinu klientů, kteří se tísnili kolem váhy, a postavil se doprostřed dvora. Prohlížel si nábožně všechny zdi a kouty a nakonec sundal i čepici jako v nějakém kostele.
„Co tady koukáte, jako byste spadl z višně?“ zdvihl se od práce Haňťa.
„Víte..., já jsem tady byl zaměstnaný před třiceti lety, ale to tady ještě nebyl tenhle činžák. Tady, jak je ta váha,“ ukazoval stařík, „tady byla dřív pumpa a tady, jak je ten magacín, tady dřív bejvaly konírny. Já jsem tady byl kočí...“
„I prokristapána! Ty dobrej člověče! Hned mi podej ruku!“
Drželi se a chvíli se dívali jeden druhému do očí. Když se vynadávali, stařík ukazoval dál: „A tamhle, jak je ta kancelář, tam nebylo nic, tam byl kout a za ním, za ním byla pakrovna. Tady u těch voken stávaly žebříky, který vedly na hůry, protože tady byly seníky. Tam, jak je ta tma, tam bývala lavička, protože v ty místa nejvíc právalo slunce...“
„I ty můj dobrej člověče, tak ty máš rád zasypaný vzpomínky? To já tě vezmu, ale až přijde čas a já ti dám znamení... To já tě vezmu na Slapský jezero,“ přísahal Haňťa. „To si vyjedeme, ale jen my dva. Pojedem lodičkou po jezeru a najednou já řeknu: „Dost!“ A teďka se budeme koukat jak z balonu dolů do vody, a kdyby byla voda průhledná, tak pod tou naší lodičkou by byla Holovoušť, moje rodná vesnička. A já bych ti ukazoval: „Tak támhle, jak plave ten kapr, tam jsem se narodil.“
Haňťa podřepí a ukazoval prstem do země. „Pokřtěnej jsem byl v támhletem kostele, jak si to tam velebně proplouvá sumec, a tam, jak teď candát honí rybičky, v tý věži vyzváněl zvon.“ Zaťukal na dlažbu: „A tady, jak se blejsknul cejn jak lopata, tam je hospoda bez střechy, hospoda, kde jsem se prával skrz holky...“
Slzy mu pokapaly hřbet ruky.
Stařík se vysmrkal a řekl: „Kamaráde, já teďka chodím po stopách svýho života, ale všude je to docela jinačí..., docela! Všude jen vzpomínka, taková vzpomínka, že mě to vzpomínání víc poráží, než když se to tenkrát stalo... Víš...,“ zadýchal se, „já bych tak teďka rád viděl všechny ty místa, kde jsem bejval mlád. Ale když já vždycky najdu tu svou minulost zbouranou, takže myslím, že jsem se zmejlil, že jsem někde jinde. Taky jsem se byl podívat na svoji rodnou vísku. Padesát let jsem tam nebyl v tý vesničce u Dubí u Kladna... A přijdu tam..., jdu cestou, a ta cesta místo ve vesnici končí u plotu. Koukám a vidím, že celou mou rodnou ves už dávno zasypali, zavezli a postavili na ní druhou Poldovskou ocelárnu... Ty aspoň, kamaráde, když vypustíš přehradu, můžeš se projít po násvi i rodným domkem, ale já už to mám zasypaný navždycky. Tak jsem se tam držel oběma rukama plotu jak Ježíš na kříži a pak jsem se šel přihlásit na brigádu. Myslil jsem si, že kdybych se dal do party, která kope všelijaký potrubí, že jednou, možná..., bych krompáčem aspoň zavadil o kostelní věž. Ale oni mě nevzali, že jsem už starej parola. Už o mě lidi nestojí.“
„Tak prodej svou kostru!“ řekl Haňťa.
„Cože?“
„Prodat svou kostru. V ústavech kupují nastojato lidský kostry. A když jseš pak našponovanej, vodvezou si tě a potom tě dají do láku mezi jiný mrtvý. Ale teďka, zaživa, bys dostal pár tisíc a ještě se poměješ jako o zabijáče.“
„Voni by lidi ještě o člověka stáli?“

„A jak! Študenti by se na tobě pocvičili, potom by si tě vyvařili, vykostili, mosaznejma drátkama a štiřličkama by tě dali dohromady - parádního kostrouna, kostlivce.“

„Je... a já bych to teďka tak potřeboval! Docela mě to vzpomínání porazilo! Já se ti, kamaráde, svěřím...“ šeptal stařík, „vypli mi elektriku, že neplatím. Bytná mi vzala kama, že neplatím. Všecko už jsem skoro prodal... Ale teď?“ okouzli se staroch. „Vždyť já bych byl zapojený! A na vědu!“

„Viš, ty kluku sakramentská,“ zaradoval se Haňťa, „co by to bylo za štěstí, kdybys stál třeba v muzeu? Anebo,“ sám se udivil, „nebo bys stál v kabinetě někde v gymnáziu, jednou za čas by tě donesli do třídy a pan profesor by ti ukazovátkem brkl na kosti jak na ceteru a vykládal žákům, jak se jmenujou všelijaký kosti. A o přestávce...“

Zamyslel se: „...a o přestávce... O přestávce by ti kluci dali do dásní cigaretu a ještě by si s tebou zatančili!“

„Ó dost! Dost! Tys mi dal ale tip! Motorek, kterej ve mně nastartoval... Já mám šanci!“ vykřikoval stařík. Ale hned se zachmuřil.

„Jen... jen jestli mě vezmou... koupějí. Já tam jdu hned. Kde to je?“

„Na Albertově. Po Karláku dolů a tam se zeptej, kde kupujou kostry. Oni ti to třeba nedají hned. Tak přistup i na splátky.“

Stařík v slzách pak rychle odcházel průjezdem.

Mařenka, která balila papír a všechno to poslouchala, rozdrkotala se z toho: „Ježíši..., vy chlapi, že vás to pořád baví! Teď zase si prodávat kostry! A já přijdu navečír domů a tam to budu mít znova. Doma mě zase chodějí utěšovat sousedi!“ nařkala a vystýlala přitom papírem bednu.

„Nějaký pan Ratig ke mně chodí, že prej mu to káže jeho křesťanská povinnost... utěšovat vdovu. A pak se mi tam rozvalí a začne se kroutit, aby si ho už vzal Pánbůh k sobě, cože si počne, jestli jeho žena, co ji má s nádozem v nemocnici, jestli jim tam zvoně pod nožem? Pak že on, pan Ratig, určitě skočí pod rychlík...“

Haňťa naslouchal, ale přitom ze staré bedny od piva vybíral dívčí romány.

„Vážně?“ řekl.

„No... a teďka já z vás tady umučená musím těšit toho souseda křesťana, že doktoři mají ne zlatý, ale diamantový ruce. Ale pan Ratig říká, že ne, že on to dobře ví, že zlatý ruce nemají, a že hned teď půjde a skočí pod rychlík. A najednou vyskočí a křičí: „Ježíši!“

„Co se stalo?“ polekal se Haňťa.

„To pan Ratig tak včera večer vykřikl: Ježíši, kam dala ten brilantovej prsten?“ A já s ním musím do jeho bytu a tam lízt po čtyřech a hledat ten prsten. To včera..., posloucháte mě?“

„No... to včera...,“ zalhal Haňťa.

„To včera, jak mě přišel utěšovat v té my vdovský samotě, přinesl s sebou revolver a že se u mě zastřelí. Když jsem mu uvařila tři turky, tak mi slíbil, že se sice zastřelí..., ale až doma. Takový já mám s váma, chlapi, trápení. Kam jdete?“

Haňťa strčil pod kabát dívčí romány a pověděl: „Musím jít koupit šéfovi do jedný kanystry benzin a do druhý petrolín. Povídal mi šéf, že už lidi na něj zase pokřikujou na ulici: „Tak kdypak k vám zase pojedou hasiči? Kdy budete zase dělat inventuru?“

„Chlapi, ještě že mám na Olšanech hrobku. To je moje krásná neděle. Jdu na hřbitov, stojím u své hrobky a představuju si, jak spokojeně ležím dole..., žádný chlapi, žádný papír, žádný křesťani. Už abych tam byla!“ zatoužila Mařenka. Když Haňťa vešel do hospody, nepozdravil, ale položil dívčí romány na pult a rozhlídl se. Jeden host už zaplatil, a když odcházel, spokojeně vrátil, druhý bubnoval na cínový pult a zálibně sledoval, jak kelnerka proti světlu nalávala rum, a třetí host, když se vynadával do plné skleničky, rychle hodil hlavou nazad a zvrátil ji do sebe. Potom kelnerka shrábla dívčí romány a pod pultem si nedomově přelčetla aspoň titulky. Zdvihla obličej a poprvé od rána se usmála.

„Tak co si dáme, milánku?“ řekla a nalila skleničku rumu. „Je to zamilovaný?“

„A jak!“ pověděl Haňťa.

„Četl jste to?“ zvěděla.

„Ten Magdin osud jsem nečetl, ani ty Zlomený pouta, ale Baronova touha, to bude něco pro vaše srdéčko, dámo,“ řekl Haňťa a uklonil se.

„Já to nevydržím, já to do večera nevydržím,“ prohlásila kelnerka. „Vypravujte mi aspoň kousek.“

Haňťa jí vzduchem přitukl a začal povídat ne tu Baronovu touhu, ale Počestnou dívčinu, kterou četl, když měl kopřivku: „V zámku byl úplný klid..., krásná, teplá noc. Vilma otevřela dveře vedoucí na terasu... „Pan baron!“ vzkřikla zděšeně...“

„Milánku, já vám dám dneska oběd, ano?“

„Ano. Ale Vilma zvolala: „Zadržte, pane barone, tato slova se na vás nesluší, pomněte, že jste ženat a já jsem chudá dívčina!“ Ale pan baron poklekl: „Vilmo, láska cti neubírá, naopak. Ty musíš, musíš být mou!“ I pozdrav vás pámbů, pane rado! Tak co, ještě pořád?“ zvolal Haňťa na plešatého muže, který dopíjel velkou sklenici rumu, a dodal na vysvětlenou: „Lidičky, abyste věděli! My dva jsme uondali i ten antabus..., že?“

Haňťa se díval nadšeně na plešatého muže, který se vůbec neradoval z tohoto setkání, a vysvětloval celému lokálu: „Já a tady rada..., my jsme polámali panu Myslivečkovi ten jeho podmíněný reflex. Na všechny pacienty injekce platily, všichni zvraceli, jenom my dva ne. Já a pan rada. My dva jsme porazili vědu! To bylo vítězství ducha nad hmotou. Je to pravda?“

Ale rada se neradoval. Nejraději by byl prošel skrz zeď.

„Platím!“ řekl mrzutě.

„To byly dvě decičky rumu a dvě desítky, že?“ dorazila ho kelnerka.

„Mmm,“ zabručel, hodil na pult dvě desetikoruny a docela nešťastný z toho vítězství nad panem Myslivečkem vyšel na ulici.

„Jak to bylo dál?“ tetelila se kelnerka.

„Baronka je přistihla. „Vilmo, vy přijímáte za noci a v tomto úboru návštěvy ženatých mužů? A já vám tolik věřila!“ Haňť a si hrál s prázdnou skleničkou. Teprve když ji kelnerka dolila, dokončil barončinu řeč: „Tak pan baron je vašim miláčkem?“

„I ty kluku sakramentská!“ zvolal najednou, když zahlédl opilého hosta. „Viš, že vypadáš jako Edy Pólo?“

„To je možný,“ řekl host, „ale sedni si ke mně a říkej mi

Dodo. Já už v tom lítám od včerejška jak prapor. Já ti mám malér. Žena mě podvedla.“

„I prokristapána! To bych udělal doma tágvach. Jseš katolík?“

„Jsem“

„Tak svoji ženu musíš nejdřív poučit. Že první na světě je

Bůh a hned po něm manžel. Pak přijdou všichni věřící a nakonec klečí manželka... Chudinka a dobrácká.“

„Právě takhle to je u nás. Co já bych za to dal, kdyby mi trochu lajdala! Ale ona sedí doma, háčkuje, a tak jedinej lotr jsem já,“ ukázal na sebe host a pokračoval: „S jakějma ideálama jsem šel do manželství. Ale s jakějma! Že tak za rok si žena najde šamštříka a já vyuzu jednu ručku, pak druhou a budu zase volnej jak ten pták, jak jsem bejval...“

„To je potom tedy neštěstí,“ uznal Haňť a a vrátil se k pultu, odkud kelnerka na něj kývala prstíkem.

„Jak to dopadlo?“ nastavila náušnici.

„Ten...?“ ukázal Haňť a na muže, který chtěl, aby mu říkal

Dodo.

„Ten je vopilej jak kravskéj vocas, ale jak to bylo dál s baronem?“

„To ne! To na mě nechtějte!“ zdvihl obě dlaně Haňť a. „To vám nemůžu vypravovat. Ještě byste si něco mohla udělat. Příšerný neštěstí.“

Nalívala do skleničky rum a žadonila: „Tak milánku, jen sem s tím! Já už ledacos zažila. Dva muže jsem pochovala.“

„To je hned vidět, že jste dáma,“ řekl Haňť a, držel skleničku a dráždil sám sebe tím, že se nenapil. „Řeknu vám jedno a pak už mlčím. V poslední kapitole zvolala baronka na umírající: „Vilmo, vy zapíráte! Vy jste se otrávil!“ A Vilma řekla:

„Paní baronko, jsem tolik šťastná.“ Baronka hleděla do nebes a šeptala: „Ach Vilmo, vy duše veliká, teď chápu vaši oběť, kterou jste přinesla mému manželství...“

Kelnerka, která pochovala dva muže a už ledacos zažila, dívala se oknem ven a nebránila se slzám, které jí kapaly za zvarhanělou zástěrku. I Haňť a posmrkával.

„A za chvíli Vilma skonala a nad zámkem se rozhlaholil umíráček...“ řekl, utřel si oči rukávem a dopil.

Muž, který už v tom, jak říkal, lítal od rána jako prapor, zajásal: „Ale lidi, jakýho já mám syna! Podívejte se na mě!

Víte, jaká je to krása mít takovýho syna, jako mám já? Ten můj syn je dorosteneckej mistr v judo. Podívejte se, sakra, na mě! Jsem přece ještě Jura?“

Haňť a mu prohmatával svaly a uznal: „Pořád fošna.“

„No tak. A teďka si představte to štěstí!“ hulákal. „Takhle v neděli ráno vstáváme, já koukám, jak se můj syn meje.

Lehká váha. A já vyskakuju a trošuju se: „Tak hele, synáčku, dneska si to rozdáme na revanš.“ A syn tak hezky, po rakousku, mi řekne uctivě: „Jak, tatínku, myslíte, pojďte, zkuste to.“ Vyká mi na důkaz úcty. No a já po něm hrábnu, ale on mě vždycky chytne tadyhle za košili a řízne se mnou o dlaždičky, až mi vyskakujou z hlavy hvězdičky jako v humoristických listech. Na můj svátek mi jako dáreček vykloubil ruku. Kamarádi! Manželství mi ztroskotalo, ale jediný štěstí mám, že se mi vyvedl syn.“

Haňť a postavil prázdnou skleničku a pošeptal kelnerce:

„...pak v parku, pod pokojem sličné nebožky Vilmy třeskla rána...“ a zadíval se na ni zkoumavě.

„Už dneska dost. To jste toho měl tak akorát,“ řekla kelnerka cize.

„To je moje řeč a já vždycky respektuju dámu. Ale mám tam v bedně ještě Zločin Hildy Hanikové, pak Román kurtizány, pak Sextánku... Ale co s tím, když to nikdo nechce?“

„Cože?“ nevěřila uším kelnerka.

„Vy byste měla zájem?“

„Jako byste to nevěděla. Hlavně tu Sextánku. Vždyť jsem v tom hrála divadlo. Já představovala tu Valáškovou, kamarádku Stáni... Měla jsem mariňáckou bundičku a ve vlasech mašli... Vy to neznáte? Tak já vám to budu vypravovat...“

„Až jindy, až jindy! Mě bolí noha,“ bránil se Haňť a. „A potom! Jsem v magacínech sám. Šéfa kopl kůň do hlavy při ranní vyjížďce. A pak, my tady dlouho nebudeme. Ještě tak čtrnáct dní a pak adié! Buďto z ty sběrný bude šantán, nebo se tam bude vykupovat zlomkový zlato. Ovšem pro vás, dámo, už odtědka schovávám na Vánoce ty pravý klenoty evropský tržnice... jako Poslední akord, Zaživa pohřbena, Utrpením ku štěstí... a podobně.“

„Milánku...“ vydechla kelnerka a závdavkem nalila becherovku. „To vám udělá dobře.“

„Tak, dámo...“ srazil Haňť a kramfleky, „na vaše zdraví!“

Šéf přehodil kliku váhy a řekl: „Tak co pěknýho hrajete?“

„Krásný film. Dobrý den, slone. Dva pytle papíru za jediný den. Ale kam se to hrabe na Moulin Rouge,“ mávla rukou uklízečka z biografu Metro, „to tedy byl překrásný film. Osm pytlů papírků za dva dny. Skoro ten samý úspěch jako Sedmý kříž. Ale příští týden dáváme něco ef!“

Posílala hubičky do skleněného stropu dvora. „Dáváme

Hamleta a holky z Paříže říkaly, že je to zamilovaný kousek.“

„Tak je toho dvacet kil a vysypte to támhle rovnou do tý bedny...“ pravil šéf a galantně táhl jeden pytel k bedně, kde šlapala Mařenka papír. „Já vím,“ poznamenal, „že vy znáte všechny ty filmy z paměti, že?“

„Já? Vůbec ne!“

„Ani Moulin Rouge?“

„Ani Sedmý kříž. Já si podle obrázků udělám z toho román sama, víte, já jsem spíš pro divadlo. Ale vy se přijdete podívat. Podle obrázků to bude něco o moc velkém fešákově, kterej je úplně podobnej jednomu studentovi, co se s ním udal ten příběh tragický lásky u nás na Járově,“ řekla a vysypávala do bedýnky papírky z polárek a eskym, které Mařenka hned sešlapávala.

V té chvíli přišel do dvora Haňťá.

Šéf se podíval na hodinky, a když viděl, že ukazují tři čtvrti na deset, vytáhl obočí. „Tak je jedenáct hodin a ještě jsi toho dneska moc neudělal.“

„Bože, do večera je času!“ ušklíbl se Haňťá. „Ale maličká otázka. Nevjelo sem do dvora takový velký auto?“

„Jaký auto?“ zděsil se šéf.

„No auto. Jak vidím, tak nevjelo. To já jsem jenom měl maličkej rozhovor s naší nadstavbou a asi z toho bude maličký překvapení!“

„Ježíšmarjá! Já se bojím těch tvých maličkých překvapení. Haňťo, co jsi zase kde kecal? Ty nás tady stejně všecy přivedeš do maléru. Jakej by tady mohl bejt klidnej život!“ třásl rukama šéf. „Pak mám v noci spát.“

„To už je tak moje...“ zasníl se Haňťá. „Víte, já nemám ani ve fotbale rád šest nula ani pět jedna. To není žádný dramó: Já i ten vobyčejnej život musím zdramatizovat. Pro mě je sympatickej vejsledek šest pět... čtyři čtyři... Když zkrátka lepší mužstvo prohraje ten svůj existenční zápas, ve kterým neproměnilo dva pokutový kopy, třikrát nastřelilo břevno, dvakrát tyč a nakonec prohrálo vlastní brankou.“

„Tak ty takhle? Viš, že ty jseš nebezpečnej člověk?“

„To taky jsem!“ ukázal na sebe Haňťá a střihl dráty, „ale obraťme list. Dámo, tak co dělá kino Metro? To budete hrát teďka kriminální případ, co?“ zasmál se. „Přijdu se tam podívat, aby se vám hejbal kšeft, a koupím si tři polárky... Oho! Víte, co to bude, až lord Olivier bude obcházet biograf s rozbitou hlavou v ruce? Víte, Mařenko, kdo to byl Hamlet?“

„Ne...“ usmívala se Mařenka.

„To byl štráda chlap. Člověk, kterej bral všechno doopravdy. Rekordman, kterej nakonec psal své vlastní krédo vlastní krví, zatímco mrtvola jeho slečinky plula proti proudu... Aha!“

„Ježíši, ty jsi zase pil. To bude ta práce dneska vypadat.“

„Pil... Já? A když, tak pouhá dezinfekce, hygiena, dědictví po antice...“ prostomyslně se usmíval Haňťá.

„To budu mít noc.“ vydechl šéf a obrátil se k uklízečce z bia Metro: „Paní, pojdte! Já vám to napíšu...“ Vracel se k váze a přitom si brblal: „Co jsem komu udělal?“

Mařenka se dívala nenávidně na šéfa a tiše žalovala: „To je hrozný. Mně to tady připadá jako ve Snu noci svatojánské. A to mám, Haňťo, lyceum a bydlila jsem v jedenácti pokojích a měla jsem šoféra a kuchaře a služky a každý den se chodil zahradník ptát: „Milostpaní, jaký mám nařezat květiny?“ Ale takhle na lidi? Vidíte sám, že ještě není deset, ale on křičí: „Už je jedenáct!“ A to samý mi dělá v poledne, kašpar jeden!“ Zamračila se směrem k váze. „Mám jít na oběd a on kouká na hodiny, ty hodiny ukazujou půl jedný, ale on křičí: Jděte na oběd. Už je čtvrt na dvě!“ Tak letím do závodní kuchyně, abych dostala rychle jídlo, tak musím lhát, že jsem v jiným stavu. Naházím to do sebe, a když se vrátím, tak ten kašpar kouká na hodiny, ukazují, že je jedna hodina, ale on křičí: „Kde jste byla? Už je čtvrt na tři, já nedostanu oběd!“ Tak honem za něj vezmu váhu, on se ustrojí, pak kouká na hodiny, ty hodiny ukazují čtvrt na dvě, ale on mi tvrdí do očí: „Tak je jedna hodina, já jsem tady natotata!“ Když se vrátí, tak hodiny ukazují půl třetí, ale on si mne ruce a pochvaluje si: „To jsem si pospíšil, je tři čtvrti na dvě!“ Sepjala ruce. „Bože, já už jsem tady v očištění.“

„Ano, Mařenko,“ kývl Haňťá. „To se mnou chodil do školy kluk a jmenoval se Gangala. „Kolik je tři a tři?“ optal se učitel. A Gangala řekl, že sedm. Tak dostal pár fack a znovu: „Kolik je tři a tři?“ A zase... sedm. Tak celá třída se na jeho kalhotách vystřídala rákoskou... a: „Kolik je tři a tři?“

A pořád... sedm. Gangala se tvářil tak jistě, že učitel odběhl do kabinetu a tam listoval v počtenici. Celej rok tam pak odbíhal, už ani tý počtenici nevěřil. A nakonec se z Gangaly a jednoduchýho sčítání zbláznil... I pozdrav tě pámbů, ty stará vykopávko!“ křikl na Toniho, bývalého vrchního z Prátru, který právě vjížděl do dvora s károu a vesele kynul zafačovanou rukou. A hned naházal pytle na váhu.

Šéf zarejpal do pytlů. „Ale pane Anton, ty pytle jsou mokré!“

„Jen klid, šéfe, klid. To chce klid...“ vrčel Toni. „Vždyť ty pytle jsou načichlý ranní mlhou.“

„Mlhou?“ zaječel šéf. „Tak pět kilo tý ranní mlhy půjde dolů.“ Rejpal se prstem dál v natrženém pytli. Něco vypadlo a zazvonilo.

„Podvod. Pane Anton, my tady nesbíráme kovy. To musíte na Rybníček!“

„Ale šéfe, to chce klid. To je přece jen víčko od Ovomaltine...“

„Já ale jsem člověk pod přísahou!“ udeřil se v prsa šéf.

„Tak ho vidíte, hysterku!“ odprskávala Mařenka. „Na chudýho člověka, to si votevřít hubu!“

Něco u váhy zase cinklo.

„Pane Anton, hned si to spakujte a sbohem! Já se přeci nenechám zavřít!“

„To je, šéfe, omyl...“

„Omyl neomyl... My tady nejsme žádný sociální ústav. My jsme národní podnik. Tak si ten váš šmejď odvezte někam na skládku ke svatému Vojtěchu.“

„Ale šéfe, pochopte to. Já jsem taky bejval někým jiným, ale zlumpačil jsem. Už je na všechno pozdě..., už se

rozsypávám... ich war a wianer bua, vielmals besofen wi a sau, aba so was?“

„Předpisy jsou předpisy!“ trval na svém šéf.

„Hele...“ zvolal Haňťa. „Teď jsem si vzpomněl. Kdyby mi sem přišel telegram z ministerstva lehkého průmyslu, tak mě, šéfe, zavolejte, to bude pro mě.“

„Jakej telegram?“ počapl šéf.

„To nic. Čekám pozvání k panu ministrovi.“

„A co tam?“

„Nic... já jsem jenom poslal bericht.“

„Jakej bericht?“

„No zprávu o celkové situaci... tady.“

„A kdo ti to dovolil?“

„Kdo? Já! Uvidíme, co to bude dělat.“

„Co to bude dělat. A zrovna bericht? Vždyť ty, člověče, kde jsi byl, tam bylo samý neštěstí pro vedoucího. To ti v Karlíně nestačilo, že jste vyhodili pokladnu do povětří a ještě to zapálili? A do lapáku šel ale... kdo?“

„Kdo by jinej než vedoucí...“ smál se Haňťa.

„Vedoucí! A teďka bych měl přijít na řadu já? A to tedy prr!“ bránil se oběma rukama šéf.

Haňťa, když nasbíral posilu v radujících se Mařenčiných očích, řekl: „Víte, pane šéfe, vono to člověka někdy těší, když má nad lidmi moc. Nemusí ty moci být moc, ale tak trochu, aby přistříhl hřebínek. Ale kluci! Víte, co to bude za krásu, až bude zase jaro, já budu stát v karlštejských lesích, bude po dešti a kapičky udělají crnk! A zase crnk! A já vzhlídnou a řeknu: „To vám to udělalo dobře...“ ty smrku a ty borovice. To jste se nazunkaly!“

„A ty ses nazunkal taky. Je to cejtit z tebe až sem. Že to tak děsně smrdí?“

„To, račte prominout, je cibule s česnekem, ale co máte z toho? Kluci! Já si zajedu do lesa, na ty moje mejta, už v zimě, rozhlídnou se a řeknu: „Tak co, vy stromy, jak se pořád tady máte a co děláte?“ A stromy řeknou: „My čekáme, jen co ze sebe shodíme sněh a příroda vezme klacek do ruky a řekne nám: Hurááá! Jedeme!“

„Ten ji zase má,“ pravil šéf Tonimu a vyplatil mu za sedmdesát kilo papíru.

„Kdybych já jenom měla sílu, co já bych vám všechno, chlapi, řekla,“ blekotala Mařenka. „Ale já už tu sílu nemám. To akorát doma, když jsem v posteli a je zamknuto, tak pod peřinou si nahlas říkám to, co bych vám tady chtěla říct... A teďka, Haňťo, mě ještě poráží vlastní dcera. Vzala si doktora, toho starýho kocoura, kterej teďka, aby mu neblblá, tak jí každej rok udělá dítě a doporučuje jí, aby chodila zpívat do kostela a hodně se modlila. Tak chodí do kostela a je z těch velebníků už docela zlá. Včera mi psala, že kdybych byla její sestrou v Kristu, a ne pouhou tělesnou matkou, že by mi byl muž neumřel, ale že nejsem její sestrou v Kristu, tím uvaluju na celou rodinu hněv Boží... Ještě že mám tu hrobku na Olšanech...“

Pan Bouček z Turisty vozil jednou týdně všelijaké, už propadlé letáčky. Odumíraly mu nervy a tak se pořád zpožďoval.

„Tak co? Zaplatit, nebo si vezmete losy?“ houkl na pana

Boučka šéf.

Ale pan Bouček vyřizoval asi teprve to, co měl vyřídít v Turistovi. „Na poště nemáte zaplacený telefon,“ řekl.

Pak přišel i Haňťa, třepal panu Boučkovi před očima hrstí papíru a volal: „Papír! Jste u nás... tady papír!“

„Já vím...“ odpověděl pan Bouček. „Ale já pro ten salám dojdou, až přijdu ze sběrný.“

Tak ho posadili u váhy.

Když Haňťa viděl, že Mařenka je pořád zamyšlená, řekl:

„S tím panem Boučkem se musí napřed zatřepat jako se sidolem. Ten až umře, dozví se, že je mrtvej, až po smrti, jako nějaká rozpadlá hvězda. A s tou dcerou si nedělejte starosti.“

„Když ona se zbláznila do těch flandáků tak, že chodí s kaplanem i na hony,“ hořce si postěžovala Mařenka.

„To je dobrý. To já to měl horší. Na soudě povídá pan předseda senátu: „Že se nestydíte. V tomhle věku a nemanželské dítě! To si nemůžete dát pozor? Kolik je vám let?“

Pověděl jsem: „Třiapadesát.“ A předseda senátu řekl: „To už si máte koupit růženec.“ Povídal jsem pak: „Pane rado, jen nepodceňovat. Já vám mám mužnou sílu.“ Ale pan předseda senátu práskl pěstí do spisů a řekl: „Tak za tu mužnou sílu budete platit sto padesát korun měsíčně!“

A bylo to.“

„A kde se vám to, Haňťo, stalo?“

„Kde... náhoda. Jak se narodí děťátko z lásky?“ zjhl Haňťa. „To jsme takhle zůstali sami v Rámovce. Tam, jak račte vědět, je taky sběrna. Už jsme všechno zavřeli a tak povídám paní Šulcový: „Dámo, co býváte to udělalo, kdybysme si na chvíli sedli tadyhle do toho fochu se starejma kostima?“ Ale ona se zapýřila: „Copak si myslíte? Já jsem slušná ženská. Když, tak si sedneme do barevnějch kovů.“ No a tak...“

„Tak jsem vám sem přivezl makulaturu...“ v tu chvíli promluvil pan Bouček.

„Sláva. Už mu to došlo!“ zvolal Haňťa a pomáhal panu

Boučkovi zvednout se.

Pan šéf napsal potvrzenku, složil mu peníze do kapsy a zapjal ji na knoflík. Haňťa vzal vojku, dal ji do ruky panu Boučkovi a přidal mu na cestu přátelskou herdu. Tak se stalo, že pan Bouček, když odevzdával potvrzenku a peníze v Turistovi, z ničeho nic řekl vedoucímu: „Ty parchante...!“

Do dvora vjela radostně paní Rutnerová a hned křičela:

„Setsakramentská banda! Tak si mě zavolali na vejbor a tam mi řekli, že přej my domovníci nesmíme bejt jako nějaká obec baráčníků, že prej musíme zvejšit ostražitost.“

Strhla pytle z vozejka a křičela dál: „Já jim hned vlítla pod nos a povídám: „Co to, referente, žvejkáš? Viš, že my

baráčníci jsme byli dávno před všema politickějma stranama?“

„Paní, nejsme tady sami...“ napomínal šéf.

„A co odpověděl referent?“ vyzvídala Haňťa.

„Ten? Šmejd jeden? Něco mektal o řečnickějch obrazech! Pane, já jsem mu zaťala tipec!“

„To je hezké, máti, ale tišeji...“ znervózněl šéf. „Chcete proplatit těch padesát kil?“

„Ne. Jen mi to dejte na domovnictví jako závazek. Oni mě za to pošlou zase na rekreaci. Aspoň se mám nač těšit.

To je velká vymoženost...“ uklidnila se paní Rutnerová, ale v tu ránu se zase rozeřvala: „Hrom do toho! To ještě mi tam připomněli: „Paní Rutnerová, dělejte agitaci na brigády na chmel.“ A já jim řekla: „Tůdle. Já někoho přemluvim, a on pak někde nastydne a přijde mi vynadat. Jen ať si každěj rozhoduje sám za sebe!“

Šéf se nešťastně koukal na strop.

A Haňťa stařence notoval: „To je správný. Já taky. Chtěl jsem si prodloužit brigádu na hutích. Tak jsem to šel říct svému vedoucímu a ten se zaradoval: „To je nápad! Víš,

Haňťo, co? Uděláme bleskovku, že ty si prodlužuješ brigádu a že vyzýváš ostatní k následování.“ To řekl a strčil prst do telefonu a povídá: „Kejvni a už večír budeš číst svoje jméno na bleskovce. I do novin to dám.“ Ale já jsem řekl:

„Hele, já mám lepší nápad. Vytoč to číslo, ale dej natisknout bleskovku: Já, vedoucí sběrný papíru, vyzývám ostatní vedoucí, aby mě následovali do dolů.“ Ale náš vedoucí vyndal z ciferníku prst a řekl, že jsem sám proti sobě a on že do dolů půjde, ale až nadejde jeho čas. A pak mi přál hodně štěstí na Kladně a abych si vydělal ne patnáct set, ale dva tisíce za měsíc. A abych hodně jedl a abysme se měli tam na brigádě rádi.“

„Lidi, pro smilování, nekřičte tady jako někde na pastviskách,“ hynul šéf.

„A co by?“ zaječela paní Rutnerová. „Kde to jsme? Mě mají na ouřadech rádi právě pro tu mou upřímnost. Jednou mi tak řekli, že prej já, domovnice, jsem prodloužená ruka národního vejboru. A já jim tam hned řekla: „Aha.

Já tou prodlouženou budu mejt schody a vy, s tou kratší, budete mít slávu. Tůdle!“ ohrnula si prstem zesponu nos.

Vtom zadrmčel telefon. Šéf vběhl do kanceláře, a když se vrátil, zatřepal s Haňťou. „Cos to zase kde kecal? Co? Jakejch dvanáct kocourů? Ty nás přivedeš všechny do kriminálu. Zejtra sem přijde z národního výboru veterinář s pomocníkem... s těma rasovskejma sítěma. Že je nějaký nařízení, podle kterýho nesmí být v podniku víc koček... než tři.

Kde máš těch patnáct kocourů, co?“

„Já jsem jenom chtěl, aby náš podnik měl reklamu. Abysme měli větší břink!“

„Pak já mám v noci spát...“ třepal si hlavou šéf.

Paní Rutnerová si otřela zpoceně čilko. „A moje zase je, aby byly čistý schody a haranti mi nečárali po baráku.“

Vzala za vojku, dív ji neutrhla, ale ve vratech se ještě otočila: „Až budeme mít U lípy baráčnický bál, tak přijďte.

Zvu vás. Svýho dědka jsem už utancovala k smrti. Adié!“

Řízla zatáčku, až se smekla zadní kolečka.

Mařenka si hladila hlavu a říkala si: „Malá... malá... maličká... ještě že máš na Olšanech hrobku...“

K poledni, když Haňťa udělal deset balíků, zastesklo se mu po antikvariátech. To byla jeho radost, uložit několik knih, které našel v makulatuře, do aktovky a jít je prodat.

„Mařenko, já se půjdu podívat do tržnice, jestli nejsou bažanti,“ řekl, a když šéf zalezl do kanceláře, Haňťa proběhl kolem oken, prošel průjezdem a potom to napichoval ulici.

Když vešel do antikvariátu, tam na rohu Spálené ulice a Národní třídy, byl radostně přivítán.

„Tak jak se pořád máte, pane Haňťo?“ optal se vedoucí a odsunul narovnané knihy, aby viděl okénkem.

„I děkuju, pane vedoucí, je mi jako po kůzlatech. Od té doby, co jsem se stal členem rakouské badatelské společnosti, pracuju po nedělích v Koněpruských jeskyních. Víte, pánové, co to je za radost a krásu takový pliocén? Anebo doba únětická?“

„To ani tady nevíme, že...?“ rozhlídl se vedoucí po personálu.

„Tak mi, pane vedoucí, podejte ruku... tak... To celou neděli lezu po jeskyních a lupou zkoumám otisky, zapisuju rozměry, ukládám materiál do tlumoku. A víte, pánové, co je to potom za radost, když to přinesu do Muzea panu profesorovi Krejčímu a ten vezme lupu...“ pak odloží i brejle a řekne slavnostně: „Pane Haňťo, můj dík za vědu.

Gratuluji, je to trilobit SP lomeno šestnácti!“

„To jsme opravdu nevěděli,“ řekl vedoucí.

„Ale to je moje slabá stránka. Když jsem byl mladší, tak jsem měl doma tolik vykopávek, že se mi provalil barák.

Dvě nákladní auta toho odvezli do muzea.“

„Že vám to vaše paní dovolí...“

„Ale ta má jinačí starosti. Je bejvalá sportovkyně, už v roce 1919 založila v Čechách handbal, už tenkrát uměla v pádu střílet branky, že jí bejvaly plný noviny. Měla halt trénink v zaměstnání... v civilu byla hostinská. Jak chlapi neplatili, už je brala za flígr a už to lítalo. I ten slavněj

Frank Rose, že neměl na outratu, tak mu ženuška vzala hodinky a pak letěl. Ovšem moje ženuška je spíš pro přírodu. A víte co, pane vedoucí? Uděláme si vejlet ve třech. Řeknu doma: „Hele, ženuško, vyjedeme si ve třech na Karlštejn.

Ty zůstaneš doma a já pojedu s panem vedoucí, co mě má tak rád, co má ke mně tak kladnej postoj...“

Haňťa se díval upřímně panu vedoucímu do očí. Tak, až vedoucí zneklidněl a zašeptal: „Já ale nemám čas...“

„Ten si uděláte. Jde jen o poprvé. Víte, jak to bude pro vás milý, až vaše jméno bude poprvé v muzeu? A na bádání, to jsem fanatik. Hrad Navarov jsem skoro celej podkopal a četníci mě museli vyvíst násilím.“

„I jděte! Ale co jste nám pěknýho přinesl?“ optal se pan vedoucí, protože si vzpomněl na oběd.

„Hned, jen co to vybalím, ale pánové, vy mi to nebudete věřit, jak hrozný neštěstí nás potrefilo. Šéfa máme v nemocnici, postřelili ho na hone v Chocni. Vládní rada do něj nasypal dvě deka broků. A...“

„Co to máte v té aktovce?“

„Prosím. Unikátní a kabinetní kousek, spíš do aukce než sem. V safiánu svázaný Goethe.“

„Ale, ale...“ lomil rukama vedoucí. „Víte dobře, že německých klasiků máme tuny. Přece jsem vám říkal... Třebízského, Raise, Jiráska, Wintra...“

„Nevadí, já si tu knihu doma přečtu. Víte, já teďka hlídám most, přepadávají tam Jezdci. To přijdu domů, uvařím si čtyři brambory, k tomu sejra a pivo a přitom si budu číst Fausta. Ale tadyhle bych měl bohatě ilustrovaného Donatella, toho kluka sakramentského, kterej nám v určitejch fázích přeběhl až do baroka... ty anděličci? Ah! Ovšem, když známe římskej sarkofág...“

„Jsou tady ale razítka Komenského knihovny!“ ukázal vedoucí.

„To je omyl... to se vygumuje. To mi dal pan knihovník za to, že jsem daroval Karlštejnu Zpěv svatého Ondřeje. Víte, že jsem měl bejt purkrabím na Karlštejně?“

„A proč jste nebyl?“

„Protože jsem propil kauci. Ale vezměte si toho Donatella! Potřebuju peníze. Ne pro sebe, ale venku čeká manželka mýho přítele, kamaráda, kterej kejchal u plotny a rozbil si obličej o pláty, a tak mu chce žena udělat třenou bábovku. Kdybyste ho viděli. Dát mu ruku na kšandu, tak za starejch časů by se s ním pěkně žebalo... Kupte si to!“

Haňta poklekl, sňal čepici a feudálním způsobem se klaněl.

„Vstaňte,“ zneklidněl vedoucí. „Toho Donatella si vezmu sám. Ale s tím Faustem, co kdybyste to zkusil v Osmadvacátém říjnu?“ i

„Když dovolíte, zatelefonuju si tam.“

Vedoucí prostrčil okénkem telefon, Haňta si nasadil brýle, a že znal čísla všech antikvariátů z paměti, vytočil číslice.

„Haló...? Kdo tam? Pan Kozel? I to mně je, pane Kozel, překvapení! Tady jsem já, Haňta, člen rakouský badatelský společnosti... Ano... Právě jsme přijeli autem ze Zbraslavi.

Ne... já volám tady od Akademie věd a mám pro vás ohromný překvapení... Ale dovolte? Ne... ne. Přisáhám...

Mám na to potvrzení od profesora Mencla. A pro vás bych tady měl specialitku, Mykologii od Velenovského... Ano? Tak já přijdu...“

Pověsil telefon a sklonil se, aby viděl ke stolkům.

„Slečno, prosím vás, napište mi takový potvrzení, že za úklid knihovny jste mi darovala Mykologii od Velenovského. Já si to podepíšu.“

„Ale to, pane Haňta, nejde. Zeptejte se ještě ve Skořepce,“ smála se pokladní.

„To je nápad. Dovolíte, dámo?“ optal se a hned vytočil číslo.

„Je tam pan Kučera? Dejte mi ho.“

Začlonil sluchátko. „Teďka uvidíte, kdo já jsem.“

„To jste vy? Pan Kučera?“ poklonil se Haňta do drátu.

„Jestlipak se ještě pamatujete, pane Kučera, jak jsme spolu hrávali hokej za Československo? Kdo...? Ale já jsem přeci Haňta, na levým křídle jsem hrál, ten Haňta, jak jste vždycky říkal, že mám styl jako Rudi Ball a inteligenci jako Bibi Torriani... Ne... Právě jsme přijeli z Mělníka, z archivu... Ne, já volám z Kobylis, my jsme píchli pneumatiku. Ale mám vzácný knihy, že budete nadšenej. Žádněj konvolut a všechno bohatě kolorováno. Tak za hodinu bych byl u vás a přinesu i praktický věci... Od Smotlachy Houby a česká kuchyně... pak Atlas mechů... Že na to tak pospíchám? Že to má čas? Vy to nevíte? Příšerný neštěstí u nás ve sběrně...

Všecko shořelo, i stroje, a já zachránil jen to, co jsem měl na sobě... Tak za hodinku jsem tam.“

Položil telefon.

„Tak jakej jsem?“ díval se na pokladní.

„Krasopisnej... prevít!“ zasmála se a začervenala. „Nezlobíte se, že jsem vám tak řekla?“

„Ale dámo, gentleman vždycky ví, co se sluší.“ Haňta vytáhl z aktovky knihu a položil ji před slečnu pokladní.

„Inteligentní dáma má vědět, kdo to byl Michelangelo.

Tu knihu o něm napsal Rolland... za pouhých osm korun,“ řekl.

„A ode mě deset korun.“ Vedoucí položil svou bankovku.

„A zavíráme, je poledne.“

V automatu hned naproti antikvariátu si Haňta poručil hořčák. Pak si stoupl do kouta, uskrával a pozoroval běžící pás lidí, kteří se sem přicházeli najíst. Viděl výkladní skříň ven, jak se lidé nejdřív zastavují, jen tak přeběhnou zde vystavená kuřata, husy, sekanou, cikánské pečeně, obložené chlebičky..., a jak se potom zpřesní na určité jídlo. Jak při tomhle už určitým pohledu se lidé olizují, polykají a pak vcházejí a v řadě čekají, jak než na ně přijde řada, zevlují, baví se navzájem, aby potom, když stojí tváří v tvář prodavačce, hrozně zvažněli... Toho si Haňta nejvíc všiml, toho okamžiku, jak skoro každý člověk trne, zdalipak dostane tu nejpěknější část masa? A potom ten ukrutný pohled člověka na váhu, jestli snad nebyl ošizen o půl deka... A nakonec jak každý si odnáší to svoje jídlo do kouta a třetího dne to do sebe hází...

Když dopil, uštípl Haňta větvičku asparágu a zastrčil ji do aktovky tak, že vyčnívala ven. A když se znovu rozhlídl po jedlících a viděl tu bystrou a zdravou chuť k jídlu, vrátil skleničku výčepnímu a řekl mu: „Jen se, kamaráde, na ty lidi podívej! To když jsem pěstoval králíky, tak jsem jim jednou zapomněl dát žrát. V deset hodin večer jsem si na to vzpomněl a honem jsem hodil do kotečů lucinku. Zrovna tak si dávali za žebříček...“

Haňta ukázal na skloněné šije a pohybující se čelisti. Pak prošel houpacími dveřmi a skoro proběhl ulicí.

Docela zadumaný kráčel pak průjezdem a na dvorek pravil šéfovi: „Není to k vzteku? V tržnici není ani deko česneku a bažanti nejsou taky.“ Ukázal aktovku a dodal: „Tak jsem si koupil pro potěšení duše... asparágus!“

Ale šéf chodil dvorem sem a tam a Haňta viděl, že sbírá samá hrozná slova, a že mu tedy musí honem něco říct.

„Vypravovali v tržnici, šéfe, že jeden sekční šéf přijel do revíru, hajnej mu vyhledal laň i s tím jejím dítětem...“
„Říká se... vyšoulal mu laň s teletem!“ poznamenal šéf.
„Tak. A pak že ten sekční šéf tu laň zastřelil do hlavy...“
„Ježíšmarjá! Čím jsi to tam poslouchal? Nechodil jsi tam po rukách? Říká se... složil laň... a na komoru! Žádnou hlavu! Hlavu má prase a ty!“
„Tak na komoru, a potom vypravovali, že vyřízl kýtu a zase odejel.“
„Kdes to slyšel?“
„Tam to vypravovali..., ale stejně na tom nic není.“
„Jak to, že není? Víš ty, co to je za zločin, nechat laň v dece a ujet?“ hrozil se šéf. „Ten holomek, ten syčák, ten raubíř, ten pytlák!“
„A jak to mělo být?“ optal se Haňt'a a schválně koukal se přiblíže.
„Jak? Tak on není žádný obřad, co? A žádný dík svatému Hubertovi, že?“
„Komu?“
„Svatému Hubertovi, patronovi myslivců. Vždyť to je pro lovce to nejvyšší!“
„A jak se střílí takový jelen? Já jsem slyšel, že jelena lze takyůknout.“
„Cože?“
„Jelena, uřknout. Že se počká na mýtince, a až to hovado vyleze z lesa, tak se mu člověk podívá do očí a udělá na něj: Bééé! A jelen se svalí a je po něm.“
„Ježíši!“ třepal si šéf ušima. „Copak takovej jelen, přízrak lesa, copak je to nějaká kráva? To šlápneš na větvičku a je v tahu. Akorát, chudinka, když je v říji, tak mu můžeš dát flintu pomalu až na čelo. To že je v horečce. Vždyť v říji ztratí jednu třetinu váhy..., tak je znaven říjí. To potom zalehne v kališti a dělá... béééé!“ bučel šéf s citem.
„A jak se takovej jelen dlouho ramluje?“
„Copak to je nějaký králík? Jelen říjí! To už je taková přesná myslivecká řeč. A jelen se nestřílí, ale složí. Jelen nemá oči, ale světla. Jelen nemá krev, ale barvu. A když se složí, tak zůstane v ohni... To střelec sejme klobouk a čeká, až jelen zhasne. Pomodlí se a poděkuje svatému Hubertovi za úlovek.“ Šéf stáhl z lebký rádiovku, sepal ruce.
„Podívej se,“ řekl mírně a vzal Haňt'u pod paží.
Zavedl ho doprostřed dvora, pak poklekl a prstem cosi nakreslil do špinavé země.
„Co to je?“ optal se.
„Koža,“ řekl Haňt'a a díval se na Mařenku, která stála v bedně a točila si pěstičkou na čele.
„To je jelen. Zhaslý jelen!“ zakřičel šéf, ale potom se ztišil. „A ten, kdo střelce zavedl, to je majitel revíru nebo hajný. Ten ulomí větvičku a podá ji střelci na loveckém tesáku. A jedna větvička se zalomí do toho místa, kam vnikla kulka..., a tomu místu se říká vstřel.“
„No jo, ale co když je těch vstřelů víc?“
„Cos to povídal?“ optal se šéf, i když dobře slyšel.
„No, když se jelen zastřelí brokama.“
„Vole, vole! Co do toho pleteš pytláky? Lovec, pravý lovec má na vysokou jen kulovnici. No a ten druhý kousek větvičky se zastrčí do lízáku...“ Šéf utrhl kus té větvičky asparágu, co čouhala Haňt'ovi z aktovky, poklekl znovu a zastrčil ho do kresby v ta místa, o kterých hovořil.
„Jazyku se myslivecky říká lízák, že?“ otázal se Haňt'a.
„Lízák! Jen lízák!“ křičel šéf a chtělo se mu křičet ještě víc, když Haňt'a otevřel aktovku a vyklepal kousek asparágové větvičky..., vzpomněl si zrovna na těch patnáct kocourů.
Ale do dvora vtrápovala s kočárkem paní Kyzourová, která měla ten svůj kočárek tak sdrátovaný, že vždycky tak tak dojel k váze. Tam se jí obyčejně rozsypal, ale paní Kyzourová měla radost, že se jí to nerozsypalo už na ulici.
Haňt'a řekl Mařence: „Teď udělám jeden pokus. Dívejte se, jak šéf skočí do té hromady papíru.“
Zdvihl první knihu a otevřel ji. Byla to Rozhodnutí nejvyššího soudu, ale Haňt'a zvučně zvolal, aby to bylo slyšet až u váhy: „Hele, Mařenko, to jsou krásné fotografie jelenů! Ale je to psané německy... Co tedy s tím?“
Šéf u váhy nastražil uši.
„Ueber das Forstwesen... Co s tím?“ opakoval Haňt'a, a když viděl, že se šéf už olízl a nabyl rovnováhy, velikým obloukem zahodil tu knihu do dvacetimetrákové hromady papírů.
„Ty... ty... to ty schválně!“ zaúpěl šéf a skočil rovnou do papíru a prohrabával se tím směrem, kam zapadla kniha.
„Ty..., a přitom víš, jak to mám rád! Jestli to bude ta gruntovní práce rady Raubichla!“
„Tak se jmenoval v titulku... Ale že jste to neřekl hned?“ udivil se Haňt'a.
„Ty... ty kriminálníku!“
Paní Kyzourová obrátila kočárek vzhůru kolárna. „Pane Haňt'a, pomohl byste mi to spravít?“ optala se.
„Ale to víte, milostiplná,“ řekl Haňt'a a volal na šéfa: „Hoří... Přihodívá!“
Ale dobře věděl, že kniha sjela dolů, až do sklepa.
Po šichtě chodíval Haňt'a na faru pomáhat kostelníkovi řezat dříví.
Tam při zdi byl takový magacín na všelijaké bohoslužebné náčiní a nářadí, které se už nehodilo k obřadům. Byly to staré lavice, pódia a zlámané svícny a několik tuctů dřevěných soch, které neměly s uměním co dělat, protože byly z továrny na dřevěné anděly a svaté. Reverendissimus nařídil po zrušení postranních oltářů poškozené sochy uložit do magacínu.
„Co koukáte, jako by vám uletěly včely?“ řekl Haňt'a.
Kostelník vytáhl dřevěnou kozu na dvoreček a ukázal na chrám.

„Ty naše ovečky mi jdou na nervy. Nakradou po parcích kytky, celé oltáře to zavalí a potom předhazují: „No jo, kdybyste byl pravý sluha boží, každé den byste těm květinám dával vodu a přirezával stonky a sypal do váziček sůl.“ Rozumíte, sto dvacet váziček, z toho polovička sklenic od zavařenin a plechovky od hovězích gulášů s nápisem Helios...”

„Tak když jste tak nervózní, že jste se nevoženil? To je přeci krása, když se člověk svěruje, když v noci budíte ženušku a křičíte: „Tak teďka už vím, koho to mám v domě!“ a strhnete na sebe kredenc. To potom byste určitě získal klidnější pohled jak na svět, tak na své bližní...” vysvětloval

Haňťa. Pak se zeptal: „Kterýho anděla mám vytáhnout?“

„To je jedno, pane Haňťo. Třeba toho, jak se mu ze zad courá řetěz.“

Stáhl archanděla Gabriela, který s rachotem sjel po ostatních a urazil si hořící meč. Když ho ukládali na kozu, zpotili se.

„Jsme tady jak saniteráci...” pravil Haňťa a díval se Gabrielovi do svěžích upřených očí. „Na manželství je taky povzbuzující, když přijdou děti. Jak je to potom milý, když syna vám přivedou četníci a o dcerušku máte v jednom kuse strach, aby vám ji někdo nepřivedl na mlíko... Já mu useknu křídla, smím?“

„Ale ano.“

Kostelník se díval, jak Haňťa dvěma údery sekery odťal křídla, tak rychle a lehce, že to vypadalo, jako by anděl těmi perutěmi zamával. Pak řekl: „Kdybyste tak tam u vás našel trestní zákoník. Koukám z kůru, mladá žena dole krade z hlavního oltáře květiny. Seběhnu a povídám: „Paní, to je svatokrádež!“ A ona mi povídá: „Tak si ty kytky sežerte!“ Bože!“

Haňťa se okouzloval.

„Já jednou strávil krásnou dovolenou s ženuškou. Doprovodil jsem ji na nádraží, ona jela domů a já jsem si tam zůstal týden sám a chrochtal jsem si, jako když jde prase z bukvic... Ale ty sochy musejí parádně hořet, co? To bych sám rád zkusil, naštipal si na podpal andělský křídla, pak přikládat nohy nebo ruku od zápěstí i se vztyčeným prstem.“

„Tohle dříví hoří opravdu pěkně.“

„To bych řekl, ale mě trochu obchází hrůza, když si pomyslím, že bych rozsekl andělskou hlavu jako v nějaký Masně a to modré oko by se na mě pořád dívalo. Má to přeci pořád lidský tvar jako nějaký kudrnatý fotbalista. Víte, že když toho anděla řezeme vejpu, pořád čekám, že poteče krev?“

„To je o poprvé. Já jsem taky měl ten pocit. Ale co s tím?“

Muzeum to nechce a v kostele to nepotřebujeme... Pozor!“

Archanděl Gabriel se rozlomil vedví. Na jednu stranu kozy padly nohy, na druhou přepadl trup, hlavou do pilin.

Haňťa se soše podíval do očí.

„Ježíš, ten je docela podobnej jednomu číšníkovi, co hrál za nás ragby. Byl číšníkem v baru Marleta, Praha dvě, Křemencová ulice. Ten vystupoval jeden čas jako boxer v karlínském Varieté a jako varietní umělec se jmenoval Johny. Jinak ale... Přibyl.“

„Vy jste hrál ragby?“

„To byla radost mého mládí...“ řekl Haňťa a dal andělský trup na kozu. „Já byl svědkem, jak začínal ragbyový oddíl A. C. Sparty. Trénoval nás francouzské konzul Canelas.“

Ten spráskal první mašaft z několika lehkých atletů a ostatek z řezníků a zápasníků. Douša, ten přišel z S. K. Bína Vysočany, Bretšnajdr z vršovických jatek. Mičudu jsem vymámil na Emerichu Rathovi a tyče nám dala Slavie, aby měla taky v Praze soupeře... Že jste ale pořád tak smutnej?“

„Lidi mě v kostele mučej. Dneska jsem přistihl starce.“

Seděl v lavici, koukal se zbožně na oltář, hůl mezi koleny.

Díval jsem se z kůru a představte si! Ten stařec močil na tu hůl a po holi to stékalo bodcem na podlahu. Já bych nejraději rozřezal celý ten kostel. Ale vypravujte dál...“

„Ti řezníci v mužstvu slibovali dobrý sport. Na tréninkách jsme mívali hodně lidí. To když jsme se v kabině vysvlikli a prohlíželi si navzájem těla..., už jsme snívali o tom, jak to naklepeme i těm Angličanům. Inu, řezníci, samí romantici! A první zápas jsme měli s Brňáky... Vysokoškolský sport. Když nám podávali ruce před zápasem, třáslí se jak nasolení skokani.“

Vytáhli pilu, protože Gabrielova hlava visela už jen na třískách. Kostelník se opřel a dolomil tu kučeravou hlavu.

„Začali jsme hrát a Machác, ten řezník, povídá: „Haňťo, dej pozor na to jejich třetí křídlo, to se mi nelíbí, nepustit ho za bílou čáru!“ Tak jsme hráli čtvrt hodiny a teďka...“

Haňťa se rozhlídl, pak vzal pod paži tu uříznutou hlavu a běhal s ní po dvorku.

„Machác mi přihrál a já držel míč a takhle jsem běžel.“

Pak jsem škobrtl o jejich rojníka a ten si na mě lehl, ale já jsem merunu nepustil!“

Haňťa upadl a oběma rukama svíral pod bradou dřevěnou hlavu.

„A kluci řvali: „Haňťo, ještě dva metry!“ A řezníci, ti rubali ty vysokoškoláky. Ale ti, co doběhli, sedli si na mě... a já, na zádech celou tu čeládku..., takhle, po loktech...“

S námahou, jako by mu seděli na zádech všichni ti andělé z magacínu, po břiše dotáhl Haňťa hlavu až k prahu kůlny a položil ji za něj.

„A první dvojka seděla...“ domluvil Haňťa.

Zdvihl se a oprášil.

„Ale pak se Brňáci rozkoukali, a co byla platná síla, že“

Douša porazil pěsti krávu, když vysokoškoláci měli techniku. Hodili sebou jak Plánička, pleskli tě do paty a to pak byly kotrmelce a veletoleč. A dávali nám i drop góly... Na co pořád myslíte?“

„To máte. Pustějí někoho z Karláku, z vězení. A to se ví!“

Jde se převléci k nám, do kostela, špinavou košili strčí do lavice nebo za postranní oltář. Nebo opilci! Za chrámovými dveřmi se vyzvrací a pak děkan řekne oduševněle:

„Jsme křesťané a musíme hodně, hodně odpouštět!“ Rozumíte. Pan děkan to odpustí a já abych to uklidil. A přitom chodím do dietní jídelny. Tak, a ještě jednoho přefízíme...”

„Kterého? Toho s modrými křídly nebo toho, co vypadá, jako by házel diskem?“

„Třeba támhletoho, co vypadá, jako by tančil swing. Víte,

Haňťo, jedině milí v kostele jsou milenci. Někde za sloupem se líbají a nakonec to je jistě příjemné i té nebeské hierarchii. Horší, když jsem narazil na mladou ženu, jak si pod kazatelnu upravovala podvazek a ještě mi vynadala...

„To se, vy sviňáku, nemůžete votočit?“ Řeknu vám, Haňťo, jestli je Bůh, tak musí mít nervy jako provazy...“ hovořil tiše kostelník a oba řezali anděla, co tančil swing. „Mě už netěší ani ten pohled na kostelní obrazy. Už toho mám dost, toho krvavého masa. Dost těch kopí a mečů šťourajících se v lidském těle, dost obrácených očí. Copak nejsou v životě radostnější události?“

„Já taky,“ položil si Haňťa ruku na prsa. „Proto mám nejrači ve vašem kostele svatého Prospera. To je mi děsně sympatickej kluk, ten římskej setník. To je poznat na první pohled, že to byl sportovec! I v té kostře je to poznat, jak si tam frajersky leží, omotaný fáborem a závojem jak bourec morušovej... Jen jako by si zdířl v letním horku.“

„To snad vy, ale já už vím, proč většina lidí se kouká k němu do vitríny. Matka vezme chlapce pod paží, zdvihne ho a... Pepičku? Vidíš? Lidi z toho chtějí mít senzaci, panoptikum. Já jim k tomu dávám svoje požehnání, ale já už pro to nejsem. Řekněte, když budete mít mrtvého otce nebo dědečka..., dáte si ho do vitríny? Kdyby bylo po mém, pochoval bych Prospera. Ať z něho země ještě vezme to, co by mohla použít.“

Dali na kozu půlku anděla tu půlku s rozevlátým rouchem a tepajícíma nožkama“.

„Jako by plaval kraula,“ poznamenal Haňťa.

„Tak nějak. Víte, já už všude hledám tak trochu sebe. Já jsem spíš taková Popelka. Smolíček Pacholíček. Odmala mě v zeměpise zajímaly a ještě zajímají jen docela malinký ostrůvky v oceánu, ostrůvky stranou mořských cest. Jen když jsou tam lidé, zvířátka, rostliny. Váš šéf mi vypravoval, že měl přítele, nějakého vládního radu, který, ač mohl každé prázdniny jezdit do všech koutů světa, přeci jezdil pořád na to samé místo. Třiatřicet let jen na ten samý ostrůvek u Helgolandu. Říkal prý ten starý pán: „To se musí vidět! To je ostrůvek, kde je jeden sedlák, selka a osmnáct strakatých krav. Pak už jen já, vřes, písek a moře s nebem.“

Co chcete víc?“ zasnul se kostelník. „I hvězdičky mám rád.

Malinkaté hvězdy. Jakápak Betelgeuze? Jakýpak Aldebaran? Lepší jsou nepojmenované hvězdy..., jsou jako já. To potom chápu a nejsem tak opuštěný, obzvláště teď, kdy je můj svateb, můj křtů, a tedy i můj peněz. Tak musím jezdit dvakrát týdně do dolů, na Kladno. Čtyřicet osm korun za šichtu.“

„I prokristapána..., do urvaného Kladna? Tam jsme dělali ragbyový předzápas před Středoevropským pohárem, Kladno-Ferencváros Torna Egysilét. Privítali nás englicky a v kabině nám pak domlouvali funkcionáři, abysme tu exhibici vzali od podlahy. Tak jsme to zmáčkli a o půlce přišla ta kladenská mecenáška. Říkali jí Slečna Paraple, a ta řekla: „Hoši, tuhle druhou půlku budete hrát jen pro mne. Marodka je prázdná, a když to nezahlajete doopravdy, zdraví se z Kladna nevrátíte. Jako zálohu máte ode mne..., Václave! Přineste tady pánům sportovcům patnáct lahví vína.“ Pak vzala pětistovku, dala ji číšníkovi a řekla:

„Když to předvedete englicky, dostanete tady od Václava tuhle pozornost a na cestu dalších patnáct lahví.“ Tak jsme to zahráli. Slečna Paraple stála na lavici a křičela: Hip!

Hip! Hurá! A my hráli exhibici v jednom mraku a škvára lítala jako při ploché. I fotbalisti Ferencvárose, co už se měli jít strojit, stáli na tribuně a řvali: Ejlén! To už z města dorazili první lidé. Co se to děje na hřišti? A kde bylo město a kde hřiště!“

Haňťa zdvihl kus anděla. „Já mu rozstípání kotníčky, smím?“

„Když vás to baví...“

„Baví. A funkcionáři nás po zápase museli chránit. Hodný lidi na nás plivali a chtěli nás lynčovat. Všiml jste si, že ve sportu největší neštěstí a největší vostudy dělají hodný lidi jako diváci? Policajti říkali: „Hoši, musíte k nám přijet na posvícení. Tuhle neděli, dík, hoši, vám, byly na Kladně dvojce jatky. Jedny městský a druhý tady.“ Klubový lékař vypotřeboval celou lékárníčku a my už jsme natahovali ráfek z těch patnácti lahví. Ale kostelníčku..., nebudte tak smutnej, jako byste se měl ženit.“

„Mám trápení sám se sebou. Co to je člověk? Tam na dole, když nás vede štajgr, chodíváme po prkně, houpá se to prkno, my jdeme jak permoničci a žertujeme. Včera jednomu vyklouzla lampička..., a teď z toho prkna padala... padala..., pořád padala, až se roztříštila na dně propasti.

A víte, že nazpátek jsem už lezl přes to prkno po čtyřech?

Někteří šli, ale nepromluvili. Jediný štajgr se smál a pak řekl: „Když nevíme, jsme hauři, když víme, jsme srabíci.“

Kostelník se zasmušil.

„Ještě jednoho rozřežeme a dost. Máte čas?“

„Mám,“ kývl Haňťa. „Ale kterýho anděla?“

„Toho, jak vypadá, jako by dostal...,“ zašeptal kostelník a umlkl.

„Jsem pohan,“ řekl. Ó

Když se šéf vykoupal, zavřel sběrnou a rovnou zahrnul do kostela. V přítomí a chladnu po kokosovém koberci důstojně kráčel k hlavnímu oltáři.

Když poklekl a připravoval se do nálady, aby se pomodlil, dotkl se jeho ramene kostelník.

„Pardon, neruším...?“ optal se.

„Ne. Ale člověče, že se k nám nepřijdete podívat do dvora?“ zdvihl se šéf.

„Přijdu, ale teď bych vám rád něco ukázal a na něco se zeptal.“

„Prosím...“

„Zima... co? Ale pojďme do sakristie,“ řekl kostelník a kolenem otevřel dveře. „Vidíte. A když jsem vám říkal, jaká je tady i v létě zima, nevěřil jste. I teďka musím nosit pod košili noviny.“ Popleskal se a noviny zachrastěly.

„To stačí přijít k nám do dvora a vyberete si noviny, jaký budete chtít.“

„Přijdu, ale jen pojďte dál.“

Šéf se rozhlížel sakristií. V jednom koutě stála socha, rozhrnovala si košilku a ukazovala červené srdce, a hned vedle té sochy byla rozvodová deska na osvětlení chrámu, plná pojistek a zapínacích pák, jak ve fabrice.

„Co to tady visí? Mohu se podívat?“

„Zajisté,“ pravil kostelník. „To je fotografie cyklistického závodníka a pan kaplan říká, že ho to velice posiluje.“

„Tohle? A patří to vůbec do kostela?“

„Náš pan kaplan říká, že patří. To je několikanásobný vítěz Tour de France Gino Bartali, řádový bratr, myslím, že františkán.“

„Ale co kdyby přišel pan biskup na vizitaci?“

Kostelník zívá, pak přešel sakristii a pod okýnkem zaťukal na jiný výstřžek.

„Tady... svatý Otec přátelsky rozmlouvá s Ginem Bartalim.“

„Ó, teďka to chápu. Do království Božího vcházejí i násilníci, a tedy i sportovci. Ostatně, nebožtík papež byl vynikající horolezec. Arcibiskup Lichtenstein zase výtečný střelec...“

Ale nepřijde sem pan kaplan?“

„Ne,“ mávl rukou kostelník. „Ten jel hrát někam basketbal. A na motorce.“

Otevřel šuple a vytáhl fotografii.

„Tohle je Richards, který skáče o tyči čtyři metry šedesát devět centimetrů.“

„Že si to pan kaplan nepověsí taky?“

„To nejde. Richards je evangelický kněz a říkájí mu Létající vikář. Je to první kněz, který se pokusil přiblížit k nebi pomocí svých paží, ale evangelík. To našeho kaplana rmoutí, a zrovna tak ho rmoutí, že Held, světový rekordman v hodu oštěpem, překonal ten rekord dva dny po vysvěcení... na evangelického pastora. A tohle je fotografie Vinciho, jak před vzpíráním si čte v bibli. To pana kaplana nejvíc rmoutí, že z těch šampiónů žádný není ani mnich, ani katolický kněz. Dneska jel hrát basketbal a vezl s sebou fotografie nějakých taky basketbalistů... Harlémských bláznů, černocho, kteří hráli taky jeden zápas před papežem ve vile Castel Gandolfo. O to má náš pan kaplan starosti, div že z kazatelný nekřičí, že kdyby přišel na svět znovu Ježíš, že by jistě skákal o tyči nebo hrál basketbal.“

Ale dovolte laskavě... vy jste lovec. Co je tohle?“

Kostelník vytáhl z truhly albu a hodil ji na desku. „Co to je za peřička?“

Šéf vzal roucho, prohlížel si je a pak překvapeně vzhlídl:

„To je tetřeví pírkó a ta krev, ta bude taky z tetřeva, protože i některá peřička jsou zkrvavená.“

„To jsem chtěl vědět,“ zasmál se kostelník. „Tak vida. Nade vším se pan kaplan rmoutí, ale nad tím se nermoutí, že na faře snědli tetřeva a mně nedali ani kosinku.“

„Kde ho střelil?“

„Kde? Někde v Jeseníkách. Umřel mu přítel a tak tam jel na motorce ho pochovat. Musel si vyžádat povolení. To víte, náš kaplan je tak trošku frajer, i roucha má šitá na míru.“

A proto se vrátil až za tři dny. Já viděl hned, že něco veze v ruksaku. Tak tetřeva zabalenýho v albě? A mně ani kosinku.“

„To máte čeho litovat. Je to výborné maso. Tetřev jí samé bobulky, mladé výhonky. Ale víte, co to je za loveckou radost a co to dá za práci, než si tetřeva vyšouláte?“ unášel se šéf. „Když už z dálky slyšíte jeho namlouvání...“

Takzvané počítání, takové rychlé ťukání. Asi takhle.“

Vytrhl u kapsičky kabátu tužku a ostře zaťukal na truhlici.

„A při tomhle počítání můžete přiskočit blíž. Ale jak přestane, hned musíte strnout...“ Udělal několik skoků a zůstal stát uprostřed sakristie. Pak položil bázlívě prst na ústa.

„Psst. To musíte počkat, až nastane takzvané vylousknutí. To je, asi jako když vytáhnete z láhve špunt. Takhle.“

Zahnul ukazováček do úst, vytáhl tvář, co mohl nejvíc, a pak ji hlučně pustil.

„Takhle, ale pořád se nesmíte hnout.“

„Jinač by uletěl, že?“

Šéf kýval, protože kdyby promluvil, jistě by tetřev uletěl.

Hleděl teď nahoru, tam na borovou větev, odkud tetřev vyznával lásku slepicím sedícím někde dole v podrostě.

„Už se rozednívá... pernatého krále vidíte proti nebi, už má nalitou masku krví... a perama brousí, nadouvá se a brousí...“ šeptal šéf divnou řečí, pak zvrátil hlavu a tokal, hudoval a oběma dlaněmi se podle kolen ometal.

„To je takzvané broušení. To pták už neslyší, to klidně můžete jít až pod strom.“

Dvěma skoky přiskočil a kostelník viděl, jak zdvihá pušku, kterou neměl, zalíčil tam, kde gotická růžice svírá oblouky, teď stiskl ukazováček a sám kostelník viděl, jak zamilovaný, smrtelně poraněný pták padá z větve na větev, až dopadl na jehličí, zvlhlé jitřní rosou.

Chvilí tak tiše stáli.

První se rozkřičel šéf.

„Ale tihle střelci? Honějí tetřevy jako koroptve, ve dne!“

A to je zločin!“

„Psst... jsme v kostele,“ řekl kostelník. Pak pomalu vzal albu, uložil ji i s fotografiemi do šuplete a břichem to zasunul.

„No... o mnohé věci jsem přišel. Škoda...“ zadumal se.

„Vidíte,“ zaradoval se šéf.

„Ale už půjdeme,“ zakašlal kostelník a zase se poplácával po hrudi a noviny suše zachrastily.

Pak kráčeli zešeřelou lodí. Na konci koberce byla otevřená vrata a venku bylo bílé světlo, kterým projela červená tramvaj.

„Z ulice je pěkný pohled do kostela, z kostela je pěkný pohled na ulici...“ zašeptal kostelník. „Ale všimněte si věčného světla.“

„Čeho?“

„Věčného světla,“ opakoval kostelník.

„Aha..., věčného světla! Zdá se, že nějak bliká...“

„To by bylo náramně dobré, kdyby aspoň blikalo...“ pochichtával se kostelník. „Ono vůbec nesvítí! Nesvítí, ale pan děkan má už teď starosti s jesličkami, že kolem nich a do nich dá zavést neon. Rozumíte, neon! Ale věčné světlo nám nesvítí... Pan děkan jel někam s rapidem na Sázavu dívat se na vodu..., ale věčné světlo už týden nesvítí. Pan kaplan jel na motorce někam do Modřan hrát basketbal, potom bude u táboráku drkat na kytaru tu svou píseň... Tam v dáli je Šanghaj, tam pluje má loď... a taky mu nebude vadit, že věčné světlo nesvítí. Tak jsem tady zůstal sám... a bez věčného světla.“

Kostelník se popleskal po kabátě. „Poslyšte, šéfe, je to pravda, že vy a náš kaplan máte dohromady honícího psa?“

„To mohl jedinej kecat ten náš Haňťal!“

„Ano, ten mi to říkal, a že se ten pes jmenuje Arnold von

Tübingen a že jste toho psa odpoledne museli odvézt na kynologickou kliniku, protože mu do ucha vlezlo klíště.“

„Ježíšmarjá. Ten chlap mě přivede do kriminálu!“

„Psst! Jsme v kostele.“

„To si vymyslel. Ach, ten si navymejší! Teď se na mě chodějí dívat mí přátelé... Haňťal jim nakecal, že jsem zešilel!“

Vyšli před kostel.

„Já... a zešilel! Pak mám v noci spát...“ zahořekoval šéf.

„Ale přijdete si k nám do dvora pro noviny!“ zvolal bodře a štrádoval si to na Karlák.

Křtiny 1947

Posadil se do příkopu u okresní silnice. Slunce zapadlo, ale hvězdy ještě nevyšly. Tak seděl v příkopu a díval se, jak po státní silnici se řítí auta a motorky. Teď jedno auto rozsvítilo malá světla a protijedoucí auto též. Tak začal na státní silnici podvečer a všechna vozidla si před sebou kropila asfaltku cudně sklopenými světly. Pak první auto přehodilo velká světla a reflektory postříkaly vápnem všechny stromy v aleji. Tak začal na státní silnici večer.

Viděl, jak přijíždí osvětlený autobus, jak zastavuje a pak odjíždí se dvěma rubínovými světly na zadku, věděl, že je to jeho autobus, který jej měl odvézt do městečka, kde měl zamluvený nocleh, ale on seděl v příkopu u okresní silnice a díval se přes pole, jak po hlavní silnici se křížují reflektory, mrkají červené bunkry, zdvořile se přehazují potkávácí světla a koncová světýlka se jedna druhým vzdalují.

Za ním hned začínal hluboký les. Na okraji se běhala zeď myslivny, ze které teď vyšla hořící lampa se zeleným stínítkem, pohupovala se v rytmu chůze toho, kdo ji nesl a nebyl vidět. Teď ta lampa zmizela za křovím, opět se objevila, aby zmizela. Kdo to nesl tu petrolejovou lampu podle stavení na okraji hlubokého lesa? pomyslí si. A ze státní silnice zahnuły dva reflektory, které jej po chvíli oslnily. Zaskřípaly brzdy.

„Chcete se svízt?“ optal se příjemný mužský hlas.

„Třeba,“ odpověděl, opřel se rukou o kraj příkopu a vyhoupl se na silnici. Pak se sehnul, vklouzl do auta a posadil vedle řidiče.

„Kam jedete?“ zvidal šofér.

„Tam, kam jedete vy.“

„Tak to budeme mít stejnou cestu,“ zasmál se řidič. A vytočil okénko u dveří, nastavil vzduchu dlaň a s rozkoší cítil, jak večerní chladný vzduch mu teče skrz prsty. A pochvaloval si: „Voní to jak maminka s křídly a kořením.“

„To je dubový les?“

„Bukový...“

„Škoda. Moje zamilovaná a šťastná karta byla žaludská devítka. Mrtvý pták,“ řekl spolucestující.

„Slyšíte?“ nastražil uši šofér, „to je zündapp! Jak si to pěkně vykračuje, slyšíte? Jak bavorák!“ a naslouchal motocyklu, který se blížil, a když mýjel, zablyštěl se ležatý válec. „Je to zündapp,“ řekl s uspokojením.

„Co jste zač?“ optal se řidič.

„Nabízím pohřby.“

„Oho!“

„Ano. Máte rádi svoji maminku? Máte rádi svého tatínka? Předplat'te jim krásný pohřeb v Arimatheu.“ Přednášel, pak dodal jiným hlasem: „To je firma, kterou zastupuji.“

„Vážně?“ podivil se šofér a pevně uchopil volant.

V dálce na silnici čtveračil divoký králík, pak strnul, protože se zadíval do reflektoru. A poulil oči. Řidič přidal plyn, ale divoký králík se vytrhl z kouzla světla a po hlavě skočil do příkopu a jeho bílé pírkó se zasunulo do bezpečné tmy.

„Sakra!“ ulevil si řidič.

Spolucestující poznamenal: „A mohl mít krásný pohřeb.“

Na kastrolu, bohatě zdobeném osmaženou cibulkou, česnekem, špekem, vavřínovým listem a několika zrnky pepře a

nového koření.“

„A špetkou muškátu,“ dodal řidič, „ale já vám stejně nevěřím. Víte co? Já vás svezu a vy mi za to nabídnete pohřeb!“

„Platí,“ pravil muž, který nabízel pohřby, „prosím, kdo to jsou mrtví?“

„Mrtví jsou ti, kteří nás předešli,“ zasmál se šofér.

„Výborně! A proto, kdo by si nepřál mít krásný pohřeb?“

„Ani o něj tak dvakrát nestojím!“

„Prosím, ale jako každý člověk jistě chcete, aby váš odchod na věčnost byl takový, že lidé ještě po deseti letech by si o něm vyprávěli: „Dneska, to nejsou žádné pohřby, ale takhle před deseti lety měl pohřeb nějaký, jakpak se jmenoval?“

Ale to byl pohřeb!“ A jak tak na vás koukám, vám by slušela rakev typ egyptský sarkofág, vzor číslo sedm. Víte, ono je lepší si připlatit. To se potom líp umírá.“

A z příkopu se vyhoupl bažant, krásný pták s frajerskými pery a smaragdovými očima. Zakoukal se do reflektoru, udiven zvedl jednu nožku a tak fascinován se díval do neodolatelného světla.

Řidič strhl kolo, hned vyrovnal, ale bažant vzletěl, pestré barvy jeho peří se vyhrnuly přes reflektor, pták se mihl těsně podle okna mocným máchnutím křídel a dvě vodorovné nožky zasvítily a vznesly se do tmy.

„Himl!“ zasyčel řidič.

„Spasil se,“ oddychl si spolucestující, „uletěl z plechové rakvičky a oddálil tak svůj přirozený konec, s tímž poctami, jaké jste chystal králíčkovi. Ale na prošípovaného bažanta... větévka dymiánu, dobrá!“ zvedl prst.

A řidič sveřepě mlčel.

Pak zezadu se draly dopředu dva mocné reflektory, střídaly světla a ukazovaly, že touží předjet.

„Tak pojď, pojď,“ hovořil šofér, mával rukou do oslnivého světla, zajel až k samému okraji vozovky a dodal: „To je fordovka, mlíkař!“

A té chvíli se mihla stříbrná cisterna a rychle se vzdalovala.

„Jede devadesátkou,“ liboval si šofér a pověděl s velkým smíchem, „na státní silnici, tam v zatáčce vyjížděl z pole jeden domkář s kravama... a přiletěla takováhle fordovka, dostala před zatáčkou smyk a ta cisterna se utrhla, letěla nad domkářem a rozbila se o strom. A ten domkář i s kravama se mohl utopit v mlíči!“

Když vyčkal, až dozní ta představa mlíčné potopy, řekl:

„Ale jak je to s mým pohřbem?“

„Smuteční komnata bohatě černým sukнем potažená, před vaší rakví skvoucí stříbrný kříž. Třicet šest čtvrtkilových svící. Přál byste si, aby pohřební koně měli slavnostní chocholky? Příplatek za takový chochol je padesát korun na koně. A dále...“

„Už dost, už vám věřím. Ovšem podle řeči... kým jste byl předtím, než jste začal tohle smutné zaměstnání? Čím?“

„Kostelníkem.“

„Oho!“ zvedl šofér ruce a udeřil jimi o volant, „tohle je na mě silný kafe. A co jste dělal dřív, než jste byl kostelníkem?“

„Řemeslný karbaník. Držíval jsem v gotesu bank. Tak dlouho jsem hrál boží požehnání, až takhle jednou jdu do kostela a povídám, copak to tam dělají? A když jsem viděl, jak kaplan slouží mši, povídám si, to je zaměstnání pro tebe. A tak jsem dělal kostelníka... teď bych ho nejraději dělal zas...“

Z remízku vyběhla srnka, přeskočila příkop a přecházela silnici. Teď se otočila a zahleděla do reflektorů. Řidič přidal plyn, pevně se usadil.

Zasykl: „Držte se, ať mi nevyrazíte čelem vokno!“

A srnka byla větší a ještě větší, teď již skoro přivoněla k reflektoru. A řidič strhl volant a nabral ji blatníkem a obloukem odhodil srnku do příkopu. A šlápl na brzdy.

Pak s hlavou a trupem otočeným k zadnímu okénku couval. A zastavil. V reflektorech vzlínal modrounký kouř od přehřátého motoru.

Bylo ticho. ...

Vyskočil, z kapsy dveří vytáhl lovecký tesák, podal spolucestujícímu baterku a poručil: „Svítit!“ Rozhlédl se, silnice oběma směry byla opuštěná, jen sem tam, cikcak, padal ryšavý lupen.

V příkopě na boku ležela srnka a kopýtkama čárala v spadaném listí a drásala černou zem. Když uviděla muže a oslnilo ji znovu světlo, chtěla utéci od svého přeraženého těla. Tak se několikrát převálila a žalostně bečela. Pak zůstala tichá, s očima dokořán, a z černého čumáku se řinula krev.

Šofér se rozhlídl oběma směry, nikdo na silnici nebyl.

Odhadl situaci a mohutným skokem se vrhl na zvíře a přitiskl je k zemi. Ale srnka měla sílu, zvedla těžkého člověka a snažila se jej setřást. On ji tlačil do spadaného listí a ona mu několikrát olízla vlasy, jako by prosila o soucit. Uvolnil ruku a zablýskl se tesák a vhroutil se srnce mezi žebra do srdce... Pak teprve srnka povolila, tichla, až docela zplihla, natáhla se a z oka jí vypadla slza, velická jak briliant. ...

Poklekl, těžce se zvedl, pak ulomil ze smrčku větvičku, roztrhl ji a kousek jehličí vložil srnce do tlamy a druhý kousek do smrtelné rány v boku.

„Teď ale rychle!“ zvolal a vyběhl k autu, vzal ze zadního sedadla deku, rozprostřel ji, podebral srnku a uložil ji něžně do té deky jak spící dítě. Pak deku zavázal na uzel a odnesl ji do auta, na zadní sedadlo.

Když se posadil za volant, rozmyslil si to, vrátil se do příkopu, botou uhladil stopy po zápase a rukama shrnul náruč listí...

Nastartoval, a když se auto rozjelo, řekl: „Ani byste nevěřil! Když vás vezme kopýtkem, rozpárá vás skrz šaty jak nejostřejším nožem.“

„Chudinka,“ řekl muž, který nabízel pohřby.

Nad mýtinou visel mosazný měsíc.

Řidič byl nesmírně vzrušen a maskoval se hovorem: „To by člověk ani nevěřil, zač všechno dneska lidi prosejí! Tam u nás, v městě, vloupali se mládenci za noci do kostela, rozsvítili svíčky na hlavním oltáři a sami si sloužili mši! Jeden zpíval: „Pane Bože, dej, ať smíme tančit bugi-wugi, dej, Pane, ať smíme tančit bugi-wugi.“ A druzí odpovídali sborem: „Dej, Pane, ať smíme tančit bugi-wugi,“ je to pravda. „Dej, Pane, ať smíme tančit bugi-wugi...“ A tak dělali tu černou mši, vypáčili skříně a oblíku se do mešních rouch a pluváliů a pak chtěli hrát džez na varhany, ale místo knoflíku na elektrický varhany stiskli knoflík na elektrický zvony, který se rozezvučely..., a lidé vyběhali, kostel osvětlený..., nakoukli klíčovou dírkou a viděli tam mládence běhat v rouchách..., vypáčili dveře, ale mládenci vyběhli postranním vchodem... Ještě v poledne druhý den sbíral kostelník roucha rozvěšený po vrbičkách za městem... u potoka... „smál se řidič, jednou rukou řídil a druhou sáhl za sebe na srnku v dece. „Je zhaslá,“ řekl s uspokojením a dodal: „Jednou mi reflexním pohybem rozpárala kožený sedadlo až na péra! Čtvrt hodiny po tom, co jsem ji složil! Ale co s mladými lidmi? Jak se jim nedá to, co chtějí, vezmou si to sami... Bože, tak ať si tančí bugi-wugi, ne?“

Vyjeli z lesa, měsíc ozařoval zvlněnou krajinu a auto se blížilo k veliké vesnici.

Pak první lucerna, pod kterou dva mladíci byli opření o rám bicyklu, kouřili a bavili se, pak na kládách kdosi škrtl sirkou a ozářila se obroučka klobouku a z hospodářských budov bylo slyšet štěrchání řetězů a bučení krav.

„Budu na místě,“ řekl šofér, „když chcete, můžete přespát v hospodě, mají tam pokojík.“ A zabrzdil u jednopatrového domu. Všechna okna byla osvětlena a skrz zed' zazníval starý gramofon.

Vystoupili a řidič pečlivě zamkl auto.

„Nejsem od krve?“ optal se.

„Ukažte,“ řekl muž, který nabízel pohřby, a ve světle pouliční lampy si prohlížel ušlechtilou tvář. „Tady trošku,“ řekl, vytáhl kapesník, naslinil a utíral ještě vlhkou krev.

Řidič šeptal: „To moje pytláčení mě snad jednou srazí z nebes... Pane, pokrop mě yzopem, ať nad sním zbělím...“

„Et cum spiritu tuo,“ odpověděl jeho spolestující.

V prvním patře se otevřelo okno, nějaká žena v černých šatech a bílé zástěrce se vyklonila, podívala se na auto, pak na řidiče... a rozpráhla ruce, otočila se a radostným hlasem volala do pokoje: „Velebný pán už přijel! Křtiny můžou začít!“

U zeleného stromu

Od té doby, co třináctka před hospodou U zeleného stromu nevytočila zatačku a probourala se skrz vokno až k samým pípám, od té doby moc hostů sem přestalo chodit. To ale nevadilo panu Chlumeckému, hostinskému, kterej měl největší radost z toho, až se ráno probudí, jak si natočí první pivo. Dneska už od rána si dával za šnytem šnyt a postával u zasklených dveří a četl si parte, na kterým stálo: Oznamuju všem svým známým, že já, Julie

Kadavá, odborná učitelka, jsem umřela ve věku 67 let.

Můj pohřeb se bude konat v 15 hodin na hřbitově v Dáblicích dne 16. září 1961 (datum bylo dopsaný tužkou).

A podepsána sama nebožka: Julie Kadavá, odborná učitelka.

Tohle když si pan Chlumecký přečetl, dycky vrtěl hlavou a vrátil se k pípám a položil na ně vobě ruce, pak si natočil šnyt, náraz ho vypil a hned špláchal sklenici ve džezu.

Už se tmlilo, ale hostinský nerozsvěcoval.

Dva hosti seděli u samý zdi a u dveří do sklepa, na ten případ, kdyby se zase třináctka probourala do šenku.

A bavili se.

„Kolik je schodů u Pasovskejch?“ povídá jeden.

„Sedum,“ řekl druhý, „ale kolik je schodů U Kalendů?“

„U Kalendů... Ale u kterejch? Máme U Kalendů u akademie a U Kalendů na nábreží.“

„Prokristapána! U Kalendů u akademie je už hospoda zkasírovaná, tak jedine U Kalendů naproti osobnímu přístavu, ne?“

„Tak počkat, to máme, jeden, dva, tři, čtyři, pět...“ scházel po schodech do hospody host, „to je celkem sedum schodů a jde se tam dolů. Ale kolik je schodů U dobrého pramene?“

„Jeden nahoru... Ale U červených srdcí...?“ bavili se hosti a hostinský zase šel ke dveřím, od Kříže sjížděla čtrnáctka osvětlená jako restaurace, jako by se rovnou řítila do šenku U zeleného stromu, celej lokál se rozsvítil, ale tramvaj v poslední chvíli ucukla a trhavým pohybem se stočila do pravýho úhlu, jen úzký chodníček ji dělil od voken hospody, a vagóny, jak tři rozsvícený akvária, ozářily šenk...

A po chodníku šel švára pana Chlumeckýho. Hostinský otevřel a radoval se:

„Co tady, člověče, děláš? To jsi překousl řetěz, že jsi se z toho vašeho Čoudova-Bubáčkova vydal do města?“

„A že ty, bandure, se nepřijdeš podívat k nám? Mařka už ani neví, jak vypadáš,“ řekl švára a posadil se.

„Nepřijdu,“ povídá hostinský a točil pivo, „ale přijedu.“

Koupím si mopedu.“

„Ty?“ vstal švára a popleskal hostinskýho po břiše,

„a s tímhle mozolem?“

„Jo,“ povídá hostinský a natočil si šnyt a s chutí ho vypil náraz a hned špláchal sklenici ve vodě, „to víš, musím něco udělat pro tělo, jsem jako stín.“

„Já vím, ale vod cirkusu,“ řekl švára, „ale hele, Františku, nekupuj si to, co já jsem už jich potkal. Jedu třináctkou a tam u Scholerů taky takovej blázen jako ty, motorka vedle něj, dráty se ještě točily hned sem, hned tam, na obličej mu položili ranní noviny a motorka jako rozšlápnutý jesle a esenbáci dělali kolem něj vápnem kruh. Nekupuj si to, nekupuj, poslechni svýho sváru, nekupuj.“

„Ale dyk je to trošku větší než bicykl...“

„Právě takový prdítko je prevít. Tam, jak zahejbá od Vlachovky trojka nahoru, tam mezi čtrnáctku a trojku jsme vzali do lisu tlustou ženskou na takovém mopedu. A schrástili jsme to všechno i s taškou s nákupem. Zatáhl jsem kontroléry a brzdy, ale nešel jsem tam, za nic na světě bych se na to nešel podívat. Mně stačilo jen takový tichý kviknutí...“

A stál jsem za vlečňákem a kouřím a čekám, až přijde komise..., a jak je to tam na spádu, koukám, žlábkem koleje teče mlíko a potom čerstvá krev.“

„Tak to abych si zase koupil auto, ne?“ povídá hostinskéj podrážděně a šel a bubnoval zase na vokno ve dveřích a koukal se, jak od Kříže sjíždí desítka, už skoro vočíchala zeleně natřený zdi, ale rozmyslela si to a zahrnula a svým světlem žlutě vytapetovala celej lokál... A hned za ní jela dvanáctka a konduktérka z tý desítky stála na zadní plošině posledního vagónu a prstem udělala do vzduchu otazník a řidič dvanáctky smutně zvedl ruku a ukázal tři prsty, jako že ještě třikrát pojede sem a tam, než bude zatahovat..., a konduktérka smutně kejvala hlavou, jako že řidiče dvanáctky lituje, a pak se sama zasmála a ukázala jeden prst a zavřela blažené voči a rukou udělala takovou pomlčku, dlouhou čáru, jak jí dělá dobře to pomýšlení, že udělá túru jen jednou a potom pojede domů...“

A švára hovořil a nakonec řekl:

„To jsou ty případy, do půlnoci bych je mohl vykládat.“

Auto je taky prevít, i když to má čtyry kola. Před hospodou

U dělokříže se nám mezi pětku a devatenáctku dostal minor, a taky jako když zmačkáš noviny. Dvě ženský! Řidička chtěla udělat myšku, ale nevyšlo jí to a vpasovala minora tak, že obě ženský z toho dostávali kramličkama. Jeden kousek do tyhle rakve, jeden kousek zase do tyhle rakve, aby to přibližně dalo dvě ženský. Kdepak auto!“

„Tak to abych chodil pěšky!“

„Pěšky je dobrý, ale to zase nesmíš mít brouka v hlavě!“ vrtěl hlavou švára. „Františku, to je k neuvěření, co lidi nám vlezlo pod tramvaj. Na čistý rovince! Máš lidi, že stojí na obrubníku, rozhlídnou se, a když vidějí, že jede tramvaj, jako by si řekli: To je vono. A hup pod ni. Tuhle u Slovanský lípy mi vlezl pod devítku sám kontrolor, když šel po jednom sběrači lístků. Copak když je hned mrtvej, to je dobrý, ale když je chodec pod tramvají živěj. Jajajajaj! To jestli popojedeš nebo couvneš, vyválíš ho tam ještě víc.“

A von tam prosí, lidi, pro smilování, sundejte ze mě tu tíhu...“

Pěšky dneska chodit po Praze, to je vo hubu taky.“

„Co jsou to ti sběrači lístků?“ voptal se hostinskéj a zase vypil šnyt piva a pak šel a koukal se dveřmi do ulice a bubnoval na to parte, ve kterým Julie Kadavá oznamovala svou smrt a současně zvala na svůj pohřeb.

„To jsou Pražáci, většinou penzisti,“ řekl švára, „který na refýžích přestupních stanic sbírají lístky, který vodhodili lidi, přečtou si je... a jezdějí na ne dál. Děsnej sport. I jeden primář nemocnice se takhle baví.“

„Hm,“ řekl hostinskéj, „ale pánové, nerušíme vás?“ voptal se těch dvou hostů, kteří na sebe křičeli a hádali se a nemohli se shodnout, kolik schodů vede do Ztracený varty.

„Tak se seberte a jděte se tam podívat!“ řekl hostinskéj.

„To je nápad,“ řekl jeden host a už bral čepici a vyšli a s rukama v kapsách si to vykračovali ke Kříži.

„Čtyry schody,“ řekl švára.

„Víš, já bych měl toho mopeďa jen na vejlety,“ povídá hostinskéj, „ňáko se mi špatně dejchá.“

„Já vím, to já znám, nedá ti to, máš tu samou povahu jako tvoje sestra Mařka, rozbalíš to a jedeš! To se potom ani nedívám, když přijdou k Chmelovému keři, že si zřízenci z Bulovky vykládají: „Za starejch časů vodnesli Vánoce kapři a velikonoce kůzlátka, ale tyhle Velikonoce jsme měli na prkně sedumnáct motoristů, nepočítaje uražený nohy a ruce!“ Člověče, na Bulovce je celý voddělení pro motorovej sport a říkají tomu Mototechna. No jo. Já ještě když jsem jezdil, tak votáčím jedničku v žitným poli na Bílý hoře...“

„Počkat! Jezdil jsi, jezdil..., já myslím, že ještě jezdíš!“

„Už jsem dojezdil.“

„A japatotak?“

„Ženská, do neštěstí mě přivedla ženská.“

„Ty a ženská? Kdybych to byl já, tak...“

„Ženská. Když jsem jezdil šestkou, tak tam na konečný ve Stromovce jsem někdy dal kontrolér na jedničku a koukal jsem, jak tramvaj si to sama mašlovala mezi kmeny a sama si objela, nemohlo se nic stát, kolem dokola plůtek..., a tak jsem přišel na zlepšovák proti předpisům, že jsem pustil tu tramvaj na pomalu a šel jsem si do restaurace U zastávky na kafičko, a když jsem dopil, vyšel a skočil do tramvaje, která přijela sama, a zatáhl kontroléry a brzdy...“

„Ta ženská!“

„To byla konduktérka, vodbarvená holčina, která chodila do řidičskýho kursu, a ta pořád zadonila: „Pane Konopásek, půjčte mi to, já si tu konečnou vobjedu sama.“ A že měla nabarvenou hubu tak, jak to mám rád, podlehl jsem a pil kafičko U zastávky a díval se na dveře, až tam ta moje konduktérka vstřelí tu svoji namalovanou pusinku a řekne:

„pane Konopásek, já jsem tady!“ Ale nic. Vyjdu ven, koukám, ve Stromovce tma. Obejdu kruh a zase z křivýho vyjdu na rovnou kolej před hospodu U zastávky a hrklo ve mně. Povídám si, půjdeš se přeptat na Štrosmajerák. A jdu a tak krásnou Prahu jsem ještě neviděl jako tohle ráno.

U Maršíčků sedí na druhým schodě ta moje konduktérka, hlavu na klíně a brečí, takhle jak z vodovodu jí tečou slzy.

Povídám: „Zdeničko, co je?“ A vona rovnou na kolena a spiná ruce: „Pane Konopásek, vodpusťte mi to!“ A já už jsem byl doma a porazilo mě to na druhej schod taky. Povídám:

„Zdenka, vy jste objížděla a přitom vám vypadla kladka!“

Vy jste nezatáhla kontroléry a šla jste a nasadila jste kladku a tramvaj vám ujela!“ A ta moje konduktérka řekla:

„Skoro povyskočila, jak rychle se rozjela.“ A já se ptám:

„A na kolikátce jste měla kontroléry?“ A vona řekla: „Na šestce.“ A to mě porazilo a dal jsem si na chvilku hlavu do klína taky...“

„Ty ženský,“ povídá hostinskéj.

„Jo, a pak jdu pomalu na Štrosmajerák, mám vidění, že tam potkám na křižovatce hromadu, ale nic..., jen z budky se vyklonil výhybkář a povídá: „Konopásku, Konopásku, kdepak máš šestku?“ a koukal na mě jako špaček z budky a dával mi to: „Ty jsi to ale vyvedl! Vedle mě seděl vozovej dozorce a teď voba koukáme, přes krojcunk si to proti předpisu šine liduprázdná tramvaj. Vozovej dozorce povídá: - Tak se mi zdá, že šílím! A šťípal se do ruky a ksichtu a pak vyskočil a povídá: - Tak se mi zdá, že to nebyl žádný sen! a vyběhl a letěl k Domažlický jizbě, kde našťestí pro tebe stály taxíky. A jak tu šestku pronásledoval, dohonil ji u Krále železnic, ale pak vozovej dozorce do ní skákal až na mostě jak Harry Fiel. A zastavil ji. Šťestí že přes krojcunk nejela opožděná jedenáctka nebo vosumnáctka, ani vosmička, ani dvojka. To by byla hromada.“

„Ty, šváro,“ povídá hostinskéj, „já si ten motocyklíček nekoupím. Jak ti po tom nešťestí bylo?“

„Jak po vyřezání,“ šklebil se šváro.

Hostinskéj si natočil šnyt piva a povídá prázdnému lokálu:

„Kluci, víte co? Vopijeme mě!“ A když dopil, špláchal sklenici ve dřezu a vrtěl hlavou, „kdepak, nekoupím si toho mopeďa, nekoupím, smůla je v rodině. Já jsem se nikdy ničeho nebál,“ řekl hostinskéj a držel se zase píp, „když se sem nabourala ta třináctka, až semhle k pípám, pořád jsem se držel těch píp, a když opadl prach, tak se ptám řidiče, kterej taky pořád byl v tramvaji a držel se za kontroléry: „Kamaráde,“ povídám mu, „mám ti natočit desítku, nebo vobyčejnou?“ Ale teďka mám už strach. Jak říkám, nekoupím si to mopeďo.“

„A kdo říká, aby sis nekoupil moťáro, když tě to baví? Je to přeci příjemnej vejlet někam do přírody. Nalokat se vzduchu,“ řekl šváro.

„Když mi teďka přišly na mysl taky ty hrozný vobrázky vystavený za skříní inspektorátů a pojišťoven, brrr... A potom, už bych se nemohl těšit na to, jak ráno se hned napiju čerstvýho piva...“

„Ale Františku, ta troška piva ti přece nemůže škodit, naopak! Tím jistě budeš vjíždět do nepřehledný zatačky.

A nešťestí? To je! Ale nemusí se to stát tobě. Když máš chuť, kup si to, kup.“

„Tak ty myslíš?“

„Kup. A máš řidičskej průkaz, tak si kup kejvačku. A pojedem spolu na meruňky do Litoměřic. A pro jabka.“

„No jo, ale co když se přetrhne řetěz nebo zablokuje zadní kolo, aha! To si sotva stačíš vybrat, kam si lehnout.“

„Tak dost! Když, Františku, nemáš štěstí, tak se nemůžeš jít ani spolehlivě vyčurat. Zlomíš si nohu doma. No tak se vymázneme. Nebudem ani první, ani poslední. Riskovat musíš pořád. Copak by z nás bylo? Von člověk taky tak trošku musí dát na osud.“

„To je pravda,“ řekl hostinskéj, „koupím si kejvačku! Ale zatím, víš, na co se těším? Až vystřízlívím, jak se zas pěkně vopiju. A pivem,“ řekl a natočil si šnyt.

„Já rozsvítím,“ zvedl se šváro.

„Ne..., voni by začali chodit pro pivo přes ulici,“ huhňal hostinskéj do šnytu.

Pak mlaskl a špláchal sklenici ve vodě.

Přišli ti dva hosti, posadili se a ani nedutali.

„Tak jak je to?“ voptal se hostinskéj.

„Čtyry schody nahoru,“ řekl jeden.

„Půjdu,“ povídá šváro, „stará mě poslala, abych jí koupil desku, jak viděla v biografu to Moulin Rouge. A sobě koupím Ty křenovský luka, Mugraury. S těma ženskejma je ale kříž! Dřív by za dechovku dala život, ale že já taky, tak přisedlala na džez. Když jsme se vzali, tak já jsem fandu za Spartu a Mařka taky. Ale za půl roku držela palce sešíváným. Po takovým utkání, když Sparta vyhrála a Slavie dostala ranec, tak doma se mnou nemluvil ani truhlík. Františku, kup si tu kejvačku stopadesátku, kterou můžeš dycky prodat a koupit si něco silnějšího. Taková rychlejší mašina spíš proklouzne. Tu tlustou ženskou, jak jsme vzali do lisu mezi trojku a čtrnáctku, ta kdyby místo mopeďa měla dvěstěpadesátku, určitě by se prosmýkla.“

„Myslíš?“ řekl hostinskéj.

„Kolik je schodů na Pele Tyrolku?“ optal se host.

„Ani jeden, jde se tam rovnou z ulice,“ povídá vesele šváro a vyšel na ulici.

Od Kříže sjížděla tramvaj, pan Chlumeckej se zase držel píp, už přečetl rozsvícený číslo třináct..., a tramvaj tak jako všechny tramvaje, který jezdily dolů od Kříže, dělala dojem, že se chystá vbourat do lokálu... A hostinskéj se pustil pípy a běžel ke dveřím do sklepa, položil nohu na práh, aby utekl, kdyby se třináctka vbourala jako tenkrát..., ale tramvaj zahrnula a osvětlila celej šenk.

Pan Chlumeckej si potom natočil šnyt, a když ho vypil, povídá:

„Maj tady dobrý pivo, sem budu chodit.“

A šel a rozsvítil.

Pražské jesličky

Na dvoře synagogy rostly akáty, a ty když v létě kvetly, jako by padal sníh. Dneska se sníh sypal už od rána. U plotu nějaká ženská kladivem roztloukala bedýnku od jižního ovoce a prkýnka rovnala do dětského kočárku. A docela za synagogou bylo pohřebiště kulis. Tady leželo to, co si už nechťeli odvízt ani ochotníci. Sádrová Venuše popsaná nemravnými obrázky, schody, které nevedly nikam, rozbité zrcátko, spirály z kanape, mořská tráva. A dešť a sníh to porichtovaly tak, že vespod se ty komedie vracely nazpátek do země, docela se měnily v humus, plný rezatých hřebíků

a skel. To jen sem tam trčelo cosi z té hromady, co při trošce fantazie vypadalo jako něco. Když sem chodívali technikáři divadla močit, nejdřív odhadovali, pak se hádali a nakonec podávali důkazy, že tohle je větev z Ardenského lesa a tohle je pelest z Veselých paniček windsorských.

A že kluci vystříleli prakem skoro všechna okna, tak větve akátů vrůstaly do synagogy a naopak z rozbitých oken zase čouhaly kulisy na dvůr.

Ale nejpěkněji tady bývalo před vánočními svátky. To každý rok, tak jako dnes, se zde prodávaly vánoční stromky, celý remízek smrčků a jedliček, a lidé brali ty stromky, úderem o zem je donutili, aby se větvičky rozevřely a ukázaly, jestli to jsou smrčky pěkné nebo jen takové, kterým je třeba přidělat chybějící chvojí. Dneska padal sníh už od rána a nádvoří vonělo jehličím.

Než došli k synagoze, jevištní mistr poučoval: „Miltone, nejhezčí lidská vlastnost je paměť. A když ji nemám, tak vezmu na pomoc fotografii nebo zápisník a metr.“

„To je pravda,“ uznal Milton, „jenomže já se bojím, že mi sama příroda odepřela užívat takovej metr. Já bejvám tuzince často zasněnej.“

„Neříkej!“

„Už jo. Já když se vracím domů, oddychnu si, teprve až když vidím, že na naší ulici nejsou hasiči. Nevyhořel jsem. Jdu domů, po schodech neteče voda, je to dobrý, nezapomněl jsem zavřít vodovod. Ale úplně spokojenej jsem, teprve když vidím, že rádio neshořelo a ani není cejtit plyn.“

„To já zase mám ohromnou paměť. A když mi vadne, všechno si zapíšu. Na co je notejsek?“

„To jo. Jenomže já bych zase nenašel ten notejsek.“

„Miltone, všechno, jenom tohle mi neříkej. Já vím, že ty máš zrovna tak dobrou paměť jako já. Ty to tak říkáš schválně. Radši mi dej ty klíče.“

„Jaký klíče?“

„Ty, co jsem ti včera dal. Klíče od tohohle kostelíčka.“

„Ale já je nemám.“

„Miltone, dej sem ty klíče!“

„Ale já jsem vám je včera dal.“

„Vážně? Tak to budou v divadle.“

„Ve vaší skříňce.“

„Tak tady počkej. Ale Miltone, nikam nechod, ať tě pak nemusím hledat.“

„Ale mistře, nemáte ty klíče ve své kapse?“

„A jsou tady!“ zaradoval se mistr, jen sáhl do kapsy.

A hned vstoupil na schod a odmykal vysoká železná vrata, na která rez a lišejník vymalovaly obrazy bouřlivých mračen.

Když se vrata otevřela, od stropu synagogy mrholila zelenkává omítka a padala na podlahu. A když technikáři vstoupili, šla jim od úst pára. Vyběhli točitými schody na balkon, kde se kupil nábytek z komedií, které se už nehrály, a prach dělal všechny ty předměty tajemné a slavnostní.

„Dneska dorazíme inventuru, dávej na mě pozor, kam to budu zapisovat, Miltone,“ řekl mistr.

„A proč?“ zneklidněl Milton.

„Proč! Co kdybych umřel? Anebo vonemocněl. Vidiš?“

Každý kus nábytku má svoji podobenku. Není to krásné?“

„Když se vám to líbí...“ řekl Milton a přinesl šicí stroj.

„Ten je z Ukradený Prahy. Ale Miltone, kdo ti vymyslel takový pěkný křestní jméno?“

„Maminka,“ pověděl Milton a ukázal si bradou k pasu,

„když mě maminka nosila tady, tak našla knížku, která se jmenovala Ztracený ráj, a řekla si, když to bude kluk, bude se jmenovat Milton. Ten šicí stroj má číslo dvacet dva.“

„Správně. Tady, Miltone, vidiš fotografii...“, a tadyhle, kdyby se něco se mnou stalo, tadyhle to odškrtněš červenou tužkou v lejestrech. A četl jsi tu knížku?“

„Ne.“

„To je škoda, třeba tvoje maminka měla taky nějaký ztracenej ráj.“

„To asi měla, se mnou...“, ale já, mistře, nečtu.“

„Škoda. Ale Miltone, co jsi dělal, než ses dal k divadlu?“

„Třídil jsem léčivý byliny.“

„A že jsi toho nechal?“

„Už jsem si pletl vůně, byl jsem převoněnej.“

„Proto jsi toho nechal?“

„Proto. A potom taky proto, že jsem byl pořád o sezónu pozadu. Když kvetly lípy, nosili mi sběrači sušený jarní vlašovičnick a střemchu. Když kvetly divizny, nosili mi teprve lipový květ, pořád všechno o sezónu nazpátek...“, ale víte, kam přibíli tady to inventární číslo? Na nohu!“

„To není možný!“ vyskočil mistr.

„Jen se podívejte!“

„No to je skándál! Bezejmenná hvězda!“ zlobil se mistr, a když ukázal Miltonovi fotografii stolku a odškrtnl v lejestrech červenou tužkou, prohlásil: „Je tady ale zima, co?“ a šel k rozbitému oknu, vystrčil dlaně ven a ohříval se ve sněhové metelici.

„Vy ale máte paměť,“ podivil se Milton.

„To je cvik. Když budeš u divadla tak dlouho jako já, jen uvidíš nějaký krám, hned budeš vědět, kdy a kde to v čem hrálo. A ty, Miltone, já ti nechci lichotit, ale ty bys měl smysl pro tenhle nábytek. Jen trošku chtít...“, že se nedereš dopředu?“

„To já už jsem takovej. Já dycinky byl ve všem o celou sezónu zpátky. To kluci nosili už moderní účesy, ale já dál si pomádoval vlasy a česal si uprostřed pěšinku, kluci nosili ouzký nohavice a kabát stříženej do flašky, ale já dál široký kalhoty a vycpaný ramena, kluci jezdili na motorkách, ale já chodil po polích a jak idiotek trhal chrpíčky. Kluci už jsou dávno ženatý, ale já jsem se teprve nedávno zamiloval a oženil...“

„Ty jseš ženatý?“

„No. Ale tahle železná židle má číslo dvě stě dvacet.“

„Domy pana Sartoria. Ale teď toho nech a pojď si taky trošku ohřát ruce. Vopravdu je venku tepleji... A máš hodnou ženu?“

„To je zatoulanej anděl. Její rodiče byli pracháči, ale teďka je z jejich vily československej kostel. Byl jsem se tam s Trudou podívat. Byla neděle, po schodech stoupali lidé a v jejich bejvalý vile zpívali... Pojď k Spasiteli blíž... a hrály varhany. Truda se držela drátěnýho plotu, usmívala se a šeptala mi... Podívej se, dřív nás tady bydlilo pět a teďka je tady tolik lidí... to je dobře, to je dobře...“, říkala mi.“

„Vážně?“

„Vážně. Byli jsme se taky podívat v Jeseníku, tam rodiče mý paničky měli letní vilu... a zase jsme stáli u plotu a ze dveří se vybatolilo třicet dětí, učitelka si pak sedla na trávnick a četla dětem pohádku... A Truda mi řekla: „Jak je to milý, dřív nás tady bylo pět a teď je tady třicet dětí...“, Miltone, já jsem teďka bohatší víc než kdy předtím... Je kostel a v něm zpívají lidi, a jsou jesle, kde se dětem předčítají pohádky..., a mně je, Miltone, dobře“, řekla mi Truda v Jeseníku. Jdem na věc?“

„Počkej... ovšem vidím, že máš zájem o nábytek, a to mě těší. Teďka ti ale zase řeknu něco já o mým domku. Řekl jsem si před čtvrt stoletím, že si na parcele postavím nouzovej baráček. A šel jsem to hlásit na stavební odbor. Když jsem to ohlásil, povídá referent: „Kdepak, stavět se nebude, protože přes vaši parcelu půjde silnice.“ A já jsem řekl:

„co se mi stane, když budu stavět přece?“ A referent povídá: „Tak vás zavřeme!“ A já jsem se optal: „A na jak dlouho?“

A referent povídá: „Na půl roku!“ A já jsem se zamyslel, vzal klobouk a řekl: „Tak to беру.“ A šel jsem a referent běžel za mnou, pak stál na schodech a křičel za mnou: „Tak vám ten barák rozbouráme!“ Jevištní mistr zakřičel okýnkem synagogy a dole lidé, kteří nakupovali stromečky, dívali se vzhůru, ale do okýnek neviděli, protože se sypal hustě sníh...

„Co dělá tvoje paní?“ optal se mistr, když vychutnal tu vzpomínku jako druhou přítomnost.

„Je aranžérkou. Ta zase je ve všem o sezónu napřed.“

Když lidi ještě chodějí v zimním, Truda už zdobí výkladní skříně zelenými větvíčkami a zlatými slunci a obličá figuríny do jarních kostýmů... A když se lidé brouzdají jarními plískanicemi, moje panička už sestavuje výklady z plavek, koupacích plášťů a nad ně dává nápis... Kam letos na dovolenou...? A když jsme se s Trudou koupali ve Vltavě, ona už si nechala přivízt do Tepu révové listí a spadané lupení a obličkala voskové panáky do flaušových plášťů a tvídových kostýmů.“

„Miltone! Tos někde přečetl...!“

„Fakt. Ale víte co? Zejtra se na ni jděte podívat, bude ve skříní u Čapků. V teplákách, v kožíšku, tatrankách a v beranici... a tááákověhle tvářičky od zimy! Ale rozvěšuje silonové prádlo a plesové šatičky..., protože Truda je už v lednu a v únoru... Říkala mi taky, že když byla malá, holky si hrávaly s panenkama, ale ona už myslila na toho prvního. A když měla toho prvního, myslila už na to, aby měla děti.“

Pořád o sezónu napřed, taková je moje žena. To je, co?“

„To je. Miltone, jdeme zase na nábytek. Ale abys věděl, jaký jsem byl já, tak ti to dopovím. Když jsem dostavěl, přisekávám kolik a vrzly vrátka. A k nouzovému baráčku jde pan referent. Když došel, řekl: „Tak jsem vám přišel oznámit, že vám tenhle baráček zbouráme!“ A já jsem dobře slyšel, ale abych mu dal čas to ještě zachránit, povídám: „Co jste říkal?“ Referent mi znovu slavnostně opakoval, že mi ten domek rozbourají. A já jsem vzal sekyru a zařval jsem: „Řekněte to ještě jednou!“ A referent roztáhl proti mně všechny prsty a couval, díval se na moji sekyru a couval a já řval: „Co jste tím myslel!“ A referent couval, nahmatl rýgl od branky a řekl: „Že vám ten baráček nerozbouráme.“ Otevřel si a byl pryč. Baráček stojí dodnes!“ volal jevištní mistr a stál rozkročen na balkoně jak vítěz.

„Dobře jste to udělal, protože jste si to postavil sám“, řekl

Milton a stáhl veliký proutěný koš.

„To bych prosil. A kdyby mi někdo ten domeček bral, rozšlapu ho, rozšlapu!“ hrozil mistr.

„To vám věřím..., ale tenhle koš je safra těžký“, pravil

Milton a kolenem vyhodil ten koš na kufr.

„To je sir John Falstaff. Paničky.“

„Číslo sto šest.“

„Poznamenám..., a tadyhle, ano, tadyhle je i fotografie.“

Ale teďka ti udělám radost. Miltone, dohodli jsme se, že nábytkářem budeš ty! Tohle je všechno tvoje, ode všeho budeš mít klíče“, radoval se jevištní mistr a rukou ukázal na všechny ty krásy povlečené hebkým prachem.

„To mám radost“, řekl Milton. „Ale co kdybych to jednou všechno podpálil?“

„To se mi chce pokaždý taky“, pravil mistr, „ale ty to nepodpálíš, protože jseš bláznivě svědomitej. Totiž u divadla musí bejt každej tak trošku cásnutej. Špatnej divadelník je ten, kterej nevyskakuje v noci z postele. To sis nevšiml, že největší katastrofy na světě dělají hodný lidi?“

„To nevím...“

„Tak já ti to říkám. Ale v ty inventury jsme, Miltoně, asi udělali nějakou děsnou chybu, protože to máme pořád v pořádku. A nevidíš někde tady moji červenou tužku?“ optal se jevištní mistr a šel si zase ohrát ruce do prosincové metelice.

„Jsme tady na dovolené od hrobaře, ne?“ říkal pan Bedar, zaměstnanec Léčivých bylin. A ráno se hned po šesté stavil u Mariánského obrazu a tu pětikorunu, co mu dala žena na oběd, tu tam hned promazal v hořčáku. Pak chodil od stolu ke stolu, až někdo od něho koupil svačinu. A ty peníze pan Bedar hned proměnil v hořce páchnoucí pohár. Když pak nic neměl, liboval si: „Teďka když vylezu na strom, nemám na zemi co k pohledávání... a proč?“ A hned si odpověděl:

„Protože jsme tady na dovolené od hrobaře.“

Pak teprve šel do práce třídit heřmánek a jitrocel a myslel na to, koho by tak dneska pumpnul? Avšak ti, kteří s ním pracovali, mu už nepůjčili, v hospodách byl pan Bedar tak zadlužen, že musel na svačinu jezdit tramvají, aby tam, kde ho neznají, mu nalili a pak se s ním handrkovali o zaplacení... a poskytli mu úvěr. „Je to numero, je to sociální případ,“ říkával o něm jeho vedoucí, aby malinko ospravedlnil i sebe. A pan Bedar se mu odměňoval tím, že když viděl někde svého šéfa, jak se u pultu pěkně narovnal a hodil do sebe štamprli, tu pan Bedar tahal v koutku hosty za rukáv, ukazoval na svého představeného a šeptal: „To bude zase manko!“ Dneska si pan Bedar vyjel tramvají, aby navštívil Miltona, svého kamaráda, se kterým třídivál léčivé byliny.

Když pan Bedar vystoupil, vešel do první restaurace za divadlem.

Hostinský nesl z kuchyně párky, zastavil se u dveří a křičel do hluchých výplní: „To se to chlastá za moje peníze, sebranko jedna!“ a kolenem drcl do dveří a vplul do lokálu.

Když podal párky, popřál montérům: „Ať vám, pánové, chutná!“

A montéři, kteří včera poprvé zatopili pod opraveným kotlem a už včera si řekli, když je kotel pod párou, budeme taky, viděli v tom přání dobré chuti dobré znamení a poručili: „Tak nám nalejte dva stoky a támhle tomu pánovi, tomu nalejte taky.“

„Samozřejmě, samozřejmě...“ slabikoval hostinský, ale když vycouval z lokálu a skrz zavřené dveře slyšel, jak montéři zpívají... Měsíc se líbal něžně s Vltavou... zakřičel:

„Kriminálníci, to se to vyřvává, ale za čí prachy? A ještě za moje peníze napájí cizího chlapa, fuj!“ plil a pěstičkou hrozil ke dveřím. Pak vytáhl z kalhot tašku, a když našel lístek s útratou, třepal tím papírkem a hulákal: „A to už dělá sedmdesát korun a chlastá se vesele dál. Kdo to bude platit? Kdo?“ vyvaloval oči a ukazoval ten účet zavřeným dveřím. Pak si uhladil vrásky a s úsměvem vtančil do šenku, chvíli naslouchal zpěvu a pak řekl: „Mají ti kluci pěkný hlasy, co?“

Pošťák, který seděl v beranici a kožichu u kamen, řekl:

„Jak náruční krávy, ale tak asi půjdeme od toho,“ a ukázal oknem na modrý pošťácký vůz, „pošta bude brát balíky jen do patnácti kil.“

„To víme už dávno,“ poznamenal pan Bedar a na dálku si t'ukl s montéry, „místo vás mají být ženský.“

„Jo,“ zavřel oči pošťák.

„A pošťáci, když se prodají koně, copak budou dělat?“

„To právě nevíme.“

„Ale já to vím! Na kozlíku bude ženská a dva pošťáci budou tahat místo šimla.“

„To tedy zase prrr!“ odpílil pošťák.

„No a co byste chtěl tak dělat?“ nastavil ucho pan Bedar.

„Něco důstojného,“ řekl pošťák.

„Já jsem slyšel, že zkasírovaný pošťáci budou buďto sbírat kornoutky na nádraží, nebo kartáčovat ve Stromovce brabce.“

„To už jsem slyšel taky,“ vmísil se do toho hostinský, „ale co je na tom pravdy, že když pošťák doručuje prachy, že musí mít s sebou revolver?“

„To je blbost,“ tvrdil pošťák.

„Vy počkejte,“ hostinský pohybem ruky zatratil pošťáka,

„já zase jsem na Hlavní postě slyšel, že když pošťák nese prachy a někdo by ho přepadl, tak se ten pošťák musí rači zastřelit, aby ho lupiči nedostali živýho. Proto musí mít s sebou revolver. Je to tak?“

„Je,“ odpověděl pan Bedar, „dokonce se projednává, aby pošťáci o vánočních svátcích, jako služba veřejnosti, doručovali vožralý chlapy.“

„Co mi to povídáte? To bych musel první vědět já!“ ukázal na sebe pošťák.

„Co vy, ale já jako hostinský už jsem to slyšel, a to od samýho vedoucího Ráje, že od příštího roku, jak tady budu mít vožralce, dám mu na krk cedulku, na tu napíšu z občanský legitimace adresu a pošťák ho musí doručit.“

„Komu tohle říkáte?“ zdvihl se pošťák.

„Sedněte si, otče,“ chlácholil ho pan Bedar, „doručit jej musíte, protože jste pod přísahou. Ovšem jen proti potvrzení.“

„To jediné,“ uklidnil se pošťák.

A hostinský smetal mu ubrouskem drobečky do klína a litoval: „Na ty pošťáky se to jen valí. V Nuslích, tam když lidi nevyzvednou ze správkáren botky, svolá náčelník pošty zřízence a nařídí: „Tady máte plný brašny bot a rozneste to s poštou, proti hotovému placení.“

„Aha! My nevíme, kde nám hlavy stojí, a ještě budeme roznášet krápy!“

„No, a co byste chtěli? Máte vysedávat po hospodách?“ divil se hostinský.

„Copak v Praze to mají pošťáci dobrý,“ řekl pan Bedar,

„ale na takovým venkově, tam kromě pošty musejí pošťáci ještě krmít zatoulaný psy. Ne že by si to vymohl spolek pro

ochranu zvířat, ale lidi sami, protože když někdo nemůže najít pošťáka, stačí se podívat do ulice a tam, kde je hodně psů, tak je i pošťák.“

„To ne, všechno, jenom tohle ne! A v Praze?“ bránil se hostinský, „kdyby to zavedli i tady, pánové, jak bych k tomu přišel, aby mi kolem hospody vysedávali psi? Já, pánové, já kdybych byl ministr pošt, tak já bych jediné nařídil, aby pošťáci v zimě brali s sebou koně aspoň do chodby. Protože jak k tomu takový věrný zvíře přijde?“ volal hostinský a rozhodl ruce a převrhl půllitr piva.

„To vy schválně!“ zlobil se pošťák a vyskočil a vydupával z klína krůpěje.

„Tak proč se nevysvěčete?“

„To nemá cenu, na tu chvíli,“ řekl pošťák.

„To je pravda, jste tady teprve dvě hodiny,“ pověděl hostinský, a když se podíval oknem, zachmuřil se.

V chumelenici cikáňata čárala po zdi aeroplány a rakety. „Jak je vidím, hned se celej třesu. Je to hrozný, kde se to v nich bere? Když pokreslejí, až kam dosáhnou, přinesou si židli a malují dál. A v létě? To zase mi před hospodou kreslejí po asfaltu, a když se setmí, myslíte, že dají pokoj?“

Kdepak! Po čtyřech zalezou pod lucernu a kreslí se dál.“

„Jsou to děti,“ řekl v koutě uhlíř, „penzisti, když na Šlosberku hrajou mariáš a stmívá se, odnesou stoly pod lucerny a hrajou taky dál. A nebo ti, co hrajou dámu? Odnosou partii na zídku pod lampu a dohrajou partii,“ řekl uhlíř a zvedl se, na zádech měl koženou zástěru a oči podmalované mourem. Chvilí se díval na svoje dlaně a pravil: „Když se tak na svoje ruce koukám, tak za těch třicet let jsem se nanosil v putnách lidem tolik uhlí, že kdybych ty schody nadstavil na sebe, jistě bych s tou putnou došel až na Měsíc,“ řekl, ale hned se opravil, „na Měsíc ne, ale jistě bych se s tou putnou na zádech prošel po takový jarní duze..., ale budu platit.“

„A já taky,“ zvedl se pošťák.

Když se loučili, uhlíř podal hostinskému ruku a stiskl mu ji tak upřímně, až se snubní prstýnek zaryl hostinskému do prstíku. Ale hostinský se smál a klaněl. Potom vběhl do kuchyně, prohlížel si prstík, třepal ručkou a křičel do zavřených dveří: „Moc si, bando, dovoluujete. To já nemám rád!“

A vešel do šenku a zavřel za sebou elegantně patičkou.

Ale dveře se otevřely a vešel prokřehlý kulisák Milton.

„I pozdrav tě pánbů, Milton,“ zvolal pan Bedar a vztáhl ruce. „Pánové, tohle je můj kamarád, s kterým jsem pracoval!“

„Hm...“ povzdychl kulisák.

A pan Bedar mu hladil a mnul rukáv kabátu a divil se:

„Ty ale máš krásný sáčko, to je anglická látka, taková už se nedělá!“ A když poplácal Miltona po zádech a prohmatl mu ramena, zajásal: „Lidičky zlatý, od toho tak dostat ránu, to je, jako když kopne kůň. Ty nezodpovědný člověče, proč nezápásíš? Ty kdybys nasadil finskou páku, vyvrátíš rameno i s pouzdrém. A z kravaty, z ty bych se nedostal ani já. A ty nohy! Takový míval jen Jarda Burgr. Milton, proč aspoň nehraješ fotbal! Ty bys ty dnešní forvardy rozkopál! Jseš můj host! Pane hostinský, sem dva stoky, a na mě!“ poroučel pan Bedar a hučel do kamaráda, s kterým pracoval: „Taky jsem mluvil s našimi vedoucími o tom, kdo byl nejlepší pracovník v Léčivých bylinách, hádej, co jsem řekl?“

„To nevím,“ zašeptal Milton.

„Tak já ti to řeknu... Já jsem řekl, že tys byl ten nejlepší pracant. Ty!“ řekl pan Bedar, a jako by ho něco zajímalo venku, opřel se o futro okna a starostlivě se díval, jak padá sněh. Pak se posadil a optal se: „Tak jaké jsem?“

„Krasopisnej,“ usmál se Milton, a když se zadíval panu

Bedarovi do očí, uviděl tam ty teskné dva ohýnky, kterým nikdy nedovedl odolat.

Sáhl do kapsy, zmačkal poslední desetikorunu a podal ruku kamarádovi, který lehce stáhl tu pětku a zastrčil si ji do kapsy.

„Budou ty svátky...,“ řekl provinile pan Bedar a nejdřív vypil svůj kalíšek a pak, když se dovolil, i ten Miltonův.

„A půjdu...,“ pravil a zvedl se.

„Všecko zaplatím,“ ukázal prstem Milton.

„Mám to napsat?“ optal se hostinský.

„Napsat,“ zívul kulisák.

A pan Bedar podal ruku hostinskému, držel mu měkkou dlaň a vykládal: „Máte pěknou hospodu a já si ji zapamatuju. V každý hospodě někdo něco řekl, vo čem se dovíte jen v učenejch knihách. Tak u Pinkasů plakal jeden host do piva a říkal - pravý vzdělání znamená zruinovat se. U zlatýho tygra řekl jeden rada - z lejna bič neupleteš, a když upleteš, nezapraskáš. Na Kolčavce povídá harmonikář pravej mužskej je vždycky drobet přivožralej, trochu je nasydlej a kapánek smrdí močůvkou. U dvou babiček řekl brejlatej student - kluci, moderní umění je kuří voko, do kterýho se dostalo ječný zrno a do toho zrna se chytla obilná sněť. U Rozkošných pověděl mrňavej konduktér - mindráky jsou oslavou člověka. U zlatý palmy doznal se chlap s cvikrem - cokoliv říkám, hned si zas vyvracím. V Ticháku řekla domovnice - sprostý slova jsou střelný modlitbičky proti sprostáctví. Kelnerka U bílýho beránka řekla v tak lidnatým městě a já jsem tak samotinká. U anděla věstil mlíkař - moderní lidi začnou chodit pěšky. Jedna slečna U Šenfloků prohlásila - hlubokej zážitek je to samý jako univerzitní knihovna. - To je, co? A v každý hospodě se něco pěknýho řeklo a zrovna říká, že?“

„A co si budete pamatovat od nás?“ optal se hostinský a pořád držel pana Bedara za ruku.

„Od vás si do smrti budu pamatovat toho uhlíře, jak řekl, že kdyby nastavil všechny schody, co zběhal, že by s tou putnou došel až na Měsíc. No a já jdu.“

Pan Bedar se rozloučil, až zaszlel.

Když odešel, hostinský ukázal oknem a řekl: „To je šarmantní člověk, že?“

Z orchestru vystupoval Raskolnikov, kladl si ruku na srdce a říkal si: „Velikou věc chci dneska vykonat...“ a vyšel na

dvůr v Gorochové ulici, kde v prvním patře svítil pokoj

Kateřiny Ivanovny, lichvářky a překupnice.

Milton seděl v zákulisí na posteli Soněčky a kulisák Baďouček usedl vedle něho a trápil se.

Aby nemusel na to myslet, vypravoval šeptem: „Zrovna takhle před Vánocema, jako dneska, jsme pitvali sebevraha.

Plukovní doktor, když si umyl ruce, povídá: „Baďoučku, tadyhle v tom pytlíku je srdce vojína Fikara, dej na něj pozor, je to zvláštní srdce, a odnes je na Karlák panu profesorovi Jiráskovi.“ A já jsem srazil kramfleky a hlásím: „Rozkaz.“ A vzal jsem to srdce, který bylo v pytlíku od mouky a bylo tak veliký, no skoro jak dětská hlava. A vydal jsem se na Karlák.

Optal jsem se vrátňho: „Je tady už pan profesor Jirásek?“ A vrátnej řekl, že pan profesor ještě nepřišel. Tak jsem šel naproti do Černého pivovaru.“

Elektrikář opravil na lavičce reflektor, aby nešilhal, a po žebříčku sestoupil do zákulisí. Když šel přitímím kolem postele, zašeptal: „Máte průser.“

„To je dobře,“ řekl kulisák Baďouček a pokračoval:

„A v tom Černém pivovare jsem se seznámil s nějakým

Juldou, blondákem, kterej měl tadyhle vepředu lebku trochu zmáčknutou. Povídal, že praskl kompresor u chladicích přístrojů a von že byl tak zřízený, že mu dávali poslední pomazání. „Člověče,“ povídá Julda, „tak se ti probudím v nemocnici, kolem mě svičky a nade mnou se naklánějí okřídlený hlavy, a já až za chvíli jsem poznal, že se nade mnou modlejí jeptišky. Tak povídám, krucifix, kde to jsem? A jeptišky šly pro primáře a primář poslal pro pana profesora

Jirásku a ti dva pak nade mnou stáli a primář povídá: Pane profesore, ten chlap se nám ujmul. Ale pan profesor řekl, je stejně moribundus, tak jen mu dejte, na co má chuť. A já jsem procit z umírání a povídám, vypil bych flaštičku koňaku!

A když mi ji přinesli, vypil jsem ji najednou a vrátil se do mrákot. A ráno jsem se vrátil a povídám, a ještě jednu flaštičku bych vypil. A třetího dne zase jednu... a už jsem viděl světlo. Tak přijel zase pan profesor Jirásek, prohlídl mi tu hlavu a

povídá: Sláva, už se to vstřebává! Dávejte mu ten koňak dál. A já jsem po třiceti flaštičkách vstal. Zlatý ruce pana profesora Jiráska!“ To mi vypravoval Julda. A já mu povídám, Juldo, podrž se, teď ti něco řeknu. A řekl jsem mu, že jdu

k panu profesorovi tadyhle se srdcem vojína Fikara, kterej se zastřelil z nešťastný lásky do hlavy. Ale to jsem neměl říkat, poněvadž Julda to srdce chtěl pořád vidět, jestli na tom srdci je ta láska vidět. Ale já jsem řekl:

„Hele, Juldo, já jsem ve službě, já ti to nemůžu ukázat.“ Tak

Julda mručel, abych mu ten pytlík nechal aspoň nýst, že k panu profesorovi Jiráskovi půjde stejně se mnou, znovu mu poděkovat za ty jeho zlatý ruce, který mu ukázaly cestu. A na počest jsme vypili každé tři koňaky.“

Raskolnikov šel od lichvářky a breptal si: „Čeho se lidé nejvíce bojí, to je toho prvního kroku, to je to, prvního kroku...“ a scéna hasla, hnědý tyl se snášel z provaziště, kulisáci vběhli tiše na jeviště a stavěli stoly, na tahu se spouštěla petrolejová lampa a z černých sametů vyklouzla zelená lebka rekvizitáře, který s napraženými rukama přecházel scénu a šeptal: „...kde je ta sekýra... neviděli jste někde sekýru...? Soudruzi, jsem po infarktu... ó hrůzo...“ a packal dozadu do fialových temnot.

Reflektory osvětlily jeviště a titulární rada Marmeladov zvedl flašku a: „Pánové, já jsem úředník...“

Kulisák Baďouček sepal ruce pod kolenem a řekl:

„A pak jsme si dali ještě jeden koňak na cestu a Julda kecal, až půjdeme z nemocnice, že mi ukáže svoji manželku - ta ti mě má tak ráda, že když někoho přivedu na návštěvu, tak hned se strojí a říká, tatínku, já skočím pro řízky a udělám

třenou bábovku... „Ale víš co?“ povídá Julda, nemocnice nám neuteče, tak se stavíme u Stromečků, a když tam nikdo nebude, podívám se do pytlíku na to srdce.“ Tak jsme si to štrádovali. Julda pořád si dával ucho na to srdce, třepal s ním jak s budíkem, ale já jsem mu řekl, že je to marný, že to srdce už je načisto vystydlý. Ale Julda si pořád mlel svou, že to srdce musí bejt aspoň trochu umazaný od té holky, pro kterou si to udělal, že jistotně, kdyby šel nožem dovnitř, že tam nějaký vobraz bejt musí...“

Titulární rada Marmeladov řekl Raskolnikovovi: „...a tak moje dcerka Soněčka šla se žlutou knížkou, a já jsem, prosím, ležel opilý...“ A chytil se za srdce.

„Miltone,“ odkašlal Baďouček, „copak myslíš, jakpak dneska bude hrát ta Jihlava?“

„Vysokej favorit.“

„Kdo?“

„No vojáci.“ Ó :

„A co bys tam dal ty?“

„Jedničku.“

„Tu tam taky mám, přeci ta Opava nic není, že?“ optal se kulisák a zpotil se.

Titulární rada Marmeladov volal: „Přeci každý člověk musí mít nějaký místo, kam jít...“

Kulisák Baďouček se pohlídl a pokračoval: „Atak jsme šli ke Stromečkům a dali si dva koňaky. Když jsme dopili, hostinský se optal: „Ještě dva?“ Ale já jsem vyskočil a povídám, kdepak, my pospícháme do nemocnice. A už jsme mazali. Když jsme přišli do nemocnice, vrátnej povídá, že pan profesor bude dvě hodiny operovat. Tak Julda se zase rozkecal, jak půjdeme k němu, jak ženuška bude strojít vánoční stromeček a uvaří nám punč, pak skočí pro řízky a udělá

třenou bábovku... a obraz nám končí.“ Kulisák

Baďouček se zvedl.

Raskolnikov ve zsinalem světle odváděl opilého Marmeládova, byla pak tma a kulisáci přinášeli bedny a soudek a

stavěli dvůr. Když reflektor jedním okem civěl do dvora, hasič seděl v portále a spal... a nakláněl se víc a víc, jako by to světlo ho tlačilo do vazy, že stačil jen gram světla a hasič se kotoulem vyvalí na scénu.

„Mám ho vzbudit?“ optal se Milton.

„Ať tam vletí, aspoň bude náká sranka,“ mávl rukou kulisák, „ale ten tam, ten neskončí přirozenou smrtí,“ ukázal na

rekvizitáře, který už našel mečovou sekyru, teď s ní stál v koutku a čekal, že ji podá Raskolnikovi, až přijde čas, „ten rekvizitář, víš, Milton, co udělal? Ve druhém jednání, kdy má podat Soněčka rozsvícenou svíčku za paravánem, minutu před tím nenašel v kapse sirky.

„Lidi, prosím vás, kdo máte sirky?“ šeptal, ale nikdo sirky neměl, a kdo je měl, tak zase čekal, co se to bude dít..., a už Soněčka nastavila ruku a rekvizitář jí tam dal tu svíčku bez plamenu, Soněčka zacláněla ten plamen dlaní, protože to bylo ve hře, svítila přichozímu do tváře, aby jej poznala, ale plamen nebyl..., a rekvizitář zchromlý hrůzou vrávorál ven a šeptal si... katastrofa... katastrofa, my srdíčko... a herci z toho měli legraci a já taky. Ale jakpak hrajou v Jihlavě?“

„Jak,“ řekl Milton, „Dukla jasně vede... Ovšem je to hra.

A ono taky hodně záleží na počasí.“

„Jak?“

„Na počasí..., včera byly slyšet vlaky a to znamená změnu počasí.“

„Jo.“

„Na to já dám. Ale já se tam podívám. Je ještě čas?“

„Počkej,“ řekl kulisák Baďouček a škvírou v sametu se díval na scénu a pak řekl: „Jdi, Raskolnikov teprve zabil ty ženský, právě si umejvá ruce v kbelíku. Může času.“

„Tak jdu,“ pravil Milton, vyhnul se kulisám a hmatal po zdi až k vratům.

Stiskl páku a vrata se pootevřela.

Nebesa byla růžová a vzduch změkkl. Naproti v prvním patře v tmavém pokoji zářila obrazovka televize jak modrý úplněk. A přes kopec se táhl nebem hlas ze seřazovacího nádraží... - kolej třicátá šestá...

Milton zavřel a vracel se, pak sedl na postel.

Kulisák Baďouček nevydržel ticho a šeptal: „Ale jen jsme ti přišli k Juldovi, opravdu nějaká ženská tam strojila vánoční stromeček, ale jen nás zblejskla, už ječela: „Vrahu mejch nervů, kam jsi dal prachy?“ a hned na mě, „jen se podívejte, jak jste mi ho zřídil, vy vohcajdo jeden! Jdu pro policajty!“ A já jsem ti Juldovi vytrhl to srdce a mazal jsem.

Když jsem přišel na Karlák, vrátnej už od vrat na mě šermoval rukama, že je pozdě. Taky jo, prej pan profesor zase někam jel autem a už nepřijde... Ale Milton, jak je venku?“

„Vlaky jsou slyšet ještě víc.“

„Prší?“ - -.

„Skoro.“

„To je pěkný...“, řekl teskně kulisák.

A flašinet hrál za scénou veselou melodii z italských oper.

„Jestlipak mají v Jihlavě zastřešený stadion?“

„To nevím.“

„Já se jdu na to počasí podívat sám,“ rozhodl se.

Hmatal po zdi, otevřel vrata a v modrounce růžové noci to viděl. Lehce mžilo a sníh žloutl, synagoga na druhé straně ulice byla temná jak kmeny javorů v předjaří. Vánoční stromky ležely na hromadách a z portálu se zdvihla Sylva, opuštěná psice, bastard ovčáka a bernardýna, a když klusala chodníčkem k bráně, čvachtal jí pod tlapama sníh.

Kdosi prostrčil ruku skrz bránu do dvora synagogy, pohládl psici a ona se vracela k portálu, aby ráno, až první kupci vejdou do Pramenů a Masen, Sylva se vloudila s nimi a počkala, až ji prodavačky dají zbytek z pultu. Tak to vezme krám od krámu, až nahoru ke Kříži. Tam si zdřímne a odpoledne to vezme zase dolů, aby navečer byla zase u synagogy. Tak to dělá už deset let, a když měla vřed, lidi z ulice ji odvezli na operaci k panu doktorovi Welemu. Kulisák Baďouček ji teď viděl, jak čvachtá mokřým sněhem, asi si šla lehnout do portálu a tam snít o soudečku na krku a zasypaných poutnících.

Zavřel vrata a vrátil se.

Řekl: „Asi budu mít příjemné vánoce, tak jako když jsem se vrátil z nemocnice se srdcem. Povídám: „Pane plukovníku, pan profesor nebyl doma, tady je to srdce.“ A doktor se podíval do pytlíku a vykřikl: „Ty blboune, to srdce je načisto zkažený.“ Tak jsem to srdce vzal a vodnesl je do kotelny a hodil do ohně... Ale teďka vím, že v Jihlavě není zastřešený stadion a že v tom marastě tam udělá Opava křížek...překvapeníčko. A moje naděje, zkrácený tris za dvě stě třicet korun, bude tatam...“

Soněčka Marmeládová, se žlutými copy, ve slamáčku s umělými třešněmi, se ukláněla Raskolnikovi a říkala způsobně: „Přijdete na pohřeb prosím?“

Ediční poznámka

Povídková sbírka Perlička na dně je oficiální knižní prvotinou

Bohumila Hrabala. Historie jejího vzniku je zajímavá a pro autora příznačná. Patrně všechny povídky napsal Bohumil Hrabal v padesátých letech, v době svého působení na kladenských hutích, ve sběrně papíru ve Spálené ulici a v Divadle S. K. Neumanna v Libni. Tyto texty se dostaly do rukou nejbližších autorových přátel a odtud pomalu i mezi další čtenáře. Pokusy o publikování, třeba jen časopisecké, dlouho selhávaly. Teprve v září 1956 vyšla zásluhou Jiřího Koláře příloha Zpráv spolku českých bibliofilů, která pod názvem Hovory lidí obsahovala dvě povídky. Přes nepatrný náklad (200 výtisků) přispěla tato brožurka k jistému rozšíření okruhu čtenářů a vedla také k záměru vydat povídkovou sbírku v nakladatelství Československý spisovatel. Kniha Skřivánek na niti se dostala výrobně až do vývěsek, ale nakonec byla v roce 1959 stornována. Autor povídky neustále přepisoval a upravoval, až po změnách ve vedení nakladatelství se v lednu 1963 na knihupeckých pultech objevila (a bleskurychle zmizela) Perlička na dně. Název je převzat z jedné povídky Skřivánek na niti, která ovšem ve sbírce obsažena není. Bohumil Hrabal k názvu na obálce

prvního vydání poznamenal:

„Perlička na dně, to nejsou příběhy perličky domácí, která spadla na dno vyschlé studně, ani to nejsou události člověka, kterému přezdívali Perlička a který je na dně svých sil. Perlička na dně nejsou ani texty, které ve svém nadtextu nebo podtextu tají alegorii a symbol. Natož aby na konci každé povídky byla načasovaná pointa. To spíše jsem v Perličce na dně posunul perličku mimo dno knížky. Spíš jsem si přál, aby se čtenář zamyslel nad reflektorem povídek, do kterých lidé najednou vešli a najednou zase odešli, tak jako bychom s nimi jeli kousek tramvají, a přesto se o nich z útržku hovoru a několika gest dověděli téměř všechno. Tak jsem dal na samého čtenáře, aby, když se mu zachce, sám si položil svoje perličky na svoje dno. Tak silným zážitkem okřívají hodnoty univerzitních knihoven a jakákoliv maximální lidská událost je sama sobě alegorií, symbolem a tají pointu i perličku na dně i mimo své dno.“

Kniha Perlička na dně vyšla dosud ve třech samostatných vydáních v českém jazyce (1ČS 1963, 2ČS 1964, STatran, Bratislava 1986). Byla obsažena (ve znění a uspořádání 1. vydání) ve 4. svazku Sebraných spisů Bohumila Hrabala, odkud text přejímáme s tím, že připojujeme povídku U Zeleného stromu, která byla do-plněna od vydání druhého. Naše vydání lze označit jako páté knižní vydání v českém jazyce.

Perlička na dně vyšla též ve francouzštině, maďarštině, němčině a polštině, jednotlivé povídky pak v dalších nejméně deseti světových jazycích.

ISBN 80-204-0847-9

Nakladatelství Mladá fronta, 5. vyd., 2000.